



## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



STATENS ARKIVER

# **FORSKNING I STATENS ARKIVER 1993 - 2000**

**- en evalueringsrapport**

Journ.

**FORSKNING**  
**I**  
**STATENS ARKIVER**  
**1993 - 2000**  
**- en evalueringsrapport -**

**Statens Arkiver**  
**København**  
**2001**

Til Kulturministeriet og Statens Arkiver

Hermed afleveres rapporten vedrørende den gennemførte evaluering af forskningen i Statens Arkiver for perioden 1993-2000. Evalueringen har fundet sted fra oktober 2000 til maj 2001. Rapporten er afgivet enstemmigt.

København 31. maj 2001

Per Boje

Karl-Erik Frandsen

Knud J. V. Jespersen  
*formand*

Manfred Jessen-Klingenberg

Anette Warring

/Hans Christian Bjerg  
*sekretær*

**Forskning i Statens Arkiver 1993-2000 – en evalueringsrapport**

Design af omslag: e-types

Tryk: Winds Bogtrykkeri A/S, Haderslev

ISBN 87 7497 199 9

# Indholdsfortegnelse

<b>I. Sammen drag og anbefalinger.....</b>	<b>5</b>
1. Sammen drag.....	5
2. Anbefalinger.....	7
3. Summary in English.....	8
<b>II. Evalueringens kommissorium og gennemførelse.....</b>	<b>11</b>
1. Kommissorium.....	11
2. Evalueringspanelets sammensætning.....	13
3. Gennemførelse.....	15
<b>III. Statens Arkivers forskning og forskningsmiljø.....</b>	<b>18</b>
1. Historik .....	18
2. Arbejdstidscirkulæret af 1976.....	19
3. Arkivloven 1992.....	21
4. Resultatkontrakter indføres 1994.....	22
5. Lov om forskning ved arkiver 1996.....	23
6. Nyorganiseringen af forskningen i Statens Arkiver 1997.....	24
7. Stillingsstruktur og dimensioneringsplanen af 1998.....	27
8. Resultatkontrakt og forskningsplan 2001-2004.....	28
<b>IV. Karakteristik og vurdering af forskning og forskningsmiljø.....</b>	<b>30</b>
1. Miljøets størrelse og fordeling.....	30
2. Alder og køn.....	31
3. Fordeling på stillingskategorier.....	32
4. Delkonklusion: miljøets størrelse og sammensætning.....	34
5. Forskningens plads i det samlede arkivbillede.....	34
6. Det rådgivende forskningsudvalg.....	35
7. Holdninger og forventninger.....	36
a. Rigsarkivaren.....	36
b. Forskningschefen.....	37
c. Enhedscheferne.....	38
d. Delkonklusion på ledelsesholdninger.....	39
8. Forskernes holdninger og forventninger.....	40
a. Samtaleemner.....	40
b. Forskningstiden.....	41
c. Forskningsledelse og forskningsplaner.....	43
d. Netværkssamarbejde.....	45
e. Rejsemidler.....	47
f. Karrieremuligheder.....	48
9. Evaluering af den publicerede forskning.....	49
a. Forskningens omfang.....	49
b. Kvalitativ vurdering.....	50
10. Sammenfatning og konklusion.....	54
<b>V. Evalueringspanelets vurderinger og anbefalinger.....</b>	<b>55</b>
1. Vilka'rene og rammerne for forskningen.....	55
a. Statens Arkivers forskningspolitik.....	55
b. Statens Arkivers forskningsplan 1997-2000.....	56

c. Statens Arkivers nuværende forskningsressourcer og plan for dimensioneringen af forskningsindsatsen.....	57
2. Forskningens organisering og forskningsmiljø.....	58
d. Organiseringen af forskningen i Statens Arkiver.....	58
e. Forskningsmiljøet.....	59
3. Forskningsindsatsen.....	61
f. Forskningens omfang, kvalitet og relevans i evalueringsperioden.....	61
g. Statens Arkivers engagement i nationale og internationale forskningsmiljøer.....	61

## VI. Bilag

1. Liste over forskningspublikationer udleveret til panelet.....	62
2. Udleveret baggrundsmateriale til brug for Evalueringspanelet.....	66
3. Forskernes deltagelse i internationale kongresser og seminarer 1993-2000.....	67
4. Frikøb af forskere i Statens Arkiver 1993-2000.....	78
5. Forskningen i Statens Arkiver 1993-2000. Evaluering ved forskningschefen Hans Schultz Hansen af 7.4.2001.....	79
6. Forskningens placering i det svenske og norske arkivvæsen.....	89
7. Ministeriet for kulturelle anligenders cirkulære om arbejdstiden for akademisk uddannede medarbejdere ansat ved arkiver, biblioteker og museer og visse andre institutioner under ministeriet af 22. juli 1976.....	93
8. Lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv. af 27. marts 1996.....	95
9. Forskningskema for år 2000, udsendt til forskere i Statens Arkiver.....	97
10. Arkivarer med forskningstid i Statens Arkiver 1980-2000.....	101
11. Statens Arkivers dimensioneringsplan for forskeransættelse af oktober 1999.....	102

# I Sammendrag og anbefalinger

## 1. Sammendrag

I den mellem Kulturministeriet og Statens Arkiver indgåede resultatkontrakt for 1997-2000 aftales det, at der skulle gennemføres en evaluering af Statens Arkivers forskningsindsats for perioden 1993-2000. I august nedsattes et evalueringspanel bestående af fem forskere fra universiteterne med professor, dr.phil. Knud J.V. Jespersen som formand. Statens Arkivers interne forskningsudvalg skulle i forbindelse med evalueringen virke som følgeudvalg.

Det overordnede formål med evalueringen har været at vurdere, om Statens Arkiver opfylder den målsætning, som er formuleret i bemærkningerne til arkivloven af 1992: ”at arkivernes forskningsindsats til stadighed kan leve op til de kvalitetskrav, der må stilles til et nationalt forskningsmiljø på internationalt niveau”. Der er her tale om den forskning, som forskerne udfører i 2/7 af deres arbejdstid, og som er uafhængig af deres virke som arkivarer.

Evalueringen er blevet foretaget i perioden fra oktober 2000 til maj 2001. Panelet har gennemgået de foreliggende bestemmelser vedrørende forskningen som en del af Statens Arkivers virksomhed, resultatkontrakterne med kulturministeriet efter 1995, forskningsrapporterne fra 1997 og de udsendte forskningsplaner frem til 2004. Panelet har gennemgået en række værker og arbejder publiceret af forskere ved Statens Arkiver i den evaluerede periode 1993-2000. De pågældende publikationer har været udvalgt af Statens Arkivers interne forskningsudvalg. Derudover har panelet gennemført samtaler med chefer og forskere inden for samtlige enheder i Statens Arkiver, for at danne sig et indtryk af, hvorledes vilkår og planlægning omkring forskningen i denne institution bliver opfattet på de forskellige niveauer, ligesom der har været afholdt møder med Statens Arkivers interne forskningsudvalg og det til institutionen tilknyttet rådgivende forskningsudvalg.

Forskningsmiljøet i Statens Arkiver er et lille miljø, der ovenikøbet er fordelt på en række geografisk adskilte tjenestesteder, et forhold, der kan skabe problemer for etableringen af egentlige givtige forskningsmiljøer. Evalueringspanelet henleder i denne forbindelse desuden opmærksomheden på, at Statens Arkiver i en årrække har befundet sig i en omstillingsproces fra én organisationsstruktur og virksomhedskultur til en anden. Efter 1997 har man dog fra Statens

Arkivers side kompenseret for eksistensen af de små forskningsmiljøer ved at etablere forskningsnetværk på tværs af tjenestestederne. I det hele taget er der i overensstemmelse med loven om forskning ved arkiver, biblioteker og museer af 17. marts 1996 og resultatkontrakten for 1997-2000 i Statens Arkiver siden 1997 taget en række initiativer fra Statens Arkivers ledelse for at styrke og vedligeholde forskningens placering og vilkår i denne institution. Udover det i loven fastsatte rådgivende forskningsudvalg med eksternt deltagelse blev der således oprettet et internt, bredt repræsenteret forskningsudvalg, udpeget en forskningschef samt etableret de nævnte netværk. Evalueringspanelet har fået et positivt indtryk af disse initiativer, men den korte funktionstid disse har haft, giver ikke grundlag for en endelig vurdering af disse.

Omfanget og kvaliteten af den forskning, der er udført i den fastsatte periode 1993-2000, tåler – efter evalueringspanelets opfattelse – fuldt ud sammenligning med universitetsforskningen og er underkastet ganske den samme faglige kvalitetskontrol som alle øvrige publicerede forskningsresultater. Der er dog en tendens til, at den i Statens Arkiver udførte forskning gennemgående er mere empirisk baseret og mindre teoretisk-metodisk nybrydende end dele af universitetsforskningen. Det må konstateres, at forskerne i arkiverne i et vist omfang har søgt såvel udenlandske som andre nationale forskningskontakter. Evalueringspanelet konstaterer også, at de 2/7 af arbejdstiden sjældent er tilstrækkeligt til at gennemføre større forskningsprojekter. Ofte må disse afsluttes gennem de såkaldte frikøb, hvor eksterne midler skaffes til vikarer eller orlov for forskeren.

Evalueringspanelet konstaterer i sin rapport - med baggrund i ovenstående vurdering - at forskningen i Statens Arkiver i perioden 1993-2000 har levet op til de kvalitetskrav, der må stilles til et nationalt forskningsmiljø på internationalt niveau.

I sin rapport understreger evalueringspanelet betydningen af, at forskning stadig er et element i Statens Arkivers virksomhed og rationale. Som afslutning på sin evaluering har panelet derfor i sin rapport anbefalet en række initiativer, der kan styrke og vedligeholde forskningens placering og vilkår i denne institutionen – set såvel i et internt som eksternt perspektiv. Bestræbelser, der uvægerligt vil kræve øget tilgang af ressourcer til forskningselementet i arkiverne. Væsentligt er her fastholdelsen af den opstillede dimensioneringsplan for forskerstillinger.



Internt har evalueringspanelet konstateret tilstedeværelsen af forskellige opfattelser og holdninger til den forskning, der udføres i 2/7 af tjenestetiden, ligesom praksis omkring denne også ses at være meget forskellig i enhederne. Også i denne forbindelse har evalueringspanelet peget på initiativer, som kan optimere den enkelte forskers motivation for forskning i forbindelse med sin ansættelse ved arkiverne. Sammenfattende anbefaler panelet her igangsættelsen af åbne og fordomsfri drøftelser mellem arkivledelse og forskere om overordnede holdninger og daglig praksis med hensyn til realiseringen af forskningen.

## **2. Anbefalinger**

Som et resultat af den gennemførte vurdering ønsker evalueringspanelet at anbefale, at

- (1) forskningspolitikken fortsat indformuleres i resultatkontrakterne mellem Kulturministeriet og Statens Arkiver, uden at der dog anføres eksplicite resultatmål af kvantitativ karakter,*
- (2) den procentvise andel af forskere i forhold til det samlede antal akademisk ansatte i Statens Arkiver søges øget,*
- (3) der mindst én gang i planperioden udsendes en opdateret forskningsplan,*
- (4) der i forskningsplanen fremover skelnes mellem netværk, satsningsområder og forskellige typer af forskningsprojekter,*
- (5) dimensioneringsplanen fastholdes og søges realiseret, især dennes intention om værtskab for et passende antal ph.d.-studerende,*
- (6) der allokeres tilstrækkelige midler til nyansatte, unge forskere, således at disse inden for den fastsatte tidsramme, kan gøre sig kvalificerede til seniorforskerstillingerne,*
- (7) muligheden for forsker-udveksling mellem arkiverne og universiteterne stimuleres,*
- (8) opgavefordelingen mellem det rådgivende forskningsudvalg og det interne forskningsudvalg, herunder det førstnævnte udvalgs rolle i den samlede organisering af forskningen i Statens Arkiver, tages op til fornyet overvejelse,*

- (9) *Statens Arkiver undersøger muligheden for at ansætte en forskningsprofessor,*
- (10) *ansættelse i chefsstillinger i Statens Arkiver kræver forskerbedømmelse svarende til seniorforskerniveau,*
- (11) *forskningsnetværkene opretholdes, idet de især er vigtige for stimuleringen af de små forskningsmiljøer, som Statens Arkiver har flere af, men at form og emner overvejes løbende for at gøre dem mere attraktive for forskerne at deltage i,*
- (12) *dannelsen af forskerinitierede projektgrupper stimuleres,*
- (13) *der i Statens Arkivers budget indarbejdes 1-2 ekstra årsværk, således at der efter en fastlagt automatisk turnus altid er 1-2 forskere på forskningsorlov af et halvt års varighed,*
- (14) *der som opfølgning på evalueringsrapporten arrangeres 1-2 møder mellem Statens Arkivers ledelse og forskere til drøftelse af eventuelle kommunikations- og fortolkningsproblemer i forbindelse med gennemførelsen af forskningen i arkiverne,*
- (15) *tilgangen til forskningsemnerne fremover bliver mere teoribaseret,*
- (16) *debatten og dermed kendskabet til teoretiske og metodiske begreber fremmes blandt forskerne gennem etableringen af en egentlig kursusvirksomhed eller gennem de etablerede netværk, og*
- (17) *forskningens resultater fortsat søges publiceret i en bred anerkendt sammenhæng, således at der derigennem sker den nødvendige kvalitetssikring af Statens Arkivers forskning.*

### **3. Summary in English**

In the agreement of 1996 between the Danish Ministry of Culture and The Danish State Archives concerning the result-orientated activities in the period of 1997-2000 it was stated that the non-

institutional research which was produced and published in the archives in the period of 1993-2000 should be evaluated by an external panel in the end of the agreement period. According to their appointment the academic educated archivists have the right and the obligation to make research in 2/7 of the working hours. Within certain limitations they can choose by themselves the subjects for their research, but they have to report annually to the Director about their research projects in progress and publications. It was this kind of non-institutional research which was decided to be evaluated for the mentioned period.

An Evaluation Panel (EP) was settled in August 2000 consisting of five university scholars. The chair was held by Professor, Dr. Knud J.V.Jespersen from The Southern Danish University, Odense. The evaluation was accomplished from October 2000 until May 2001.

The purpose of the evaluation was primarily to consider whether the non-institutional research produced by the archivists in the Danish State Archives 1993-2000 constituted this institution to fulfil the conditions of quality to be a national research platform on an international level.

During the work the EP examined the laws and regulations concerning research activities in the archives, all the agreements between the Ministry and the State Archives, the annual research reports since 1997, and the strategical plans for research activities until 2004. Meetings were arranged with the heads of unit and the archivists with research obligation of the different units and sections of the State Archives, as well as with the internal committee of non-institutional research activities and the consultative committee for research activities which also consists of external participants.

Furthermore the EP have evaluated selected publications from the period of 1993-2000 produced by archivists with research obligation on the basis of their non-institutional research.

In the report the final conclusion of EP is that the Danish State Archives do fulfil the demanded conditions of quality to be a national based research institution on an international level.

In the report the EP strongly underlines the importance of a continuous existence of research activities as a part of the rationale of the State Archives. A maintenance of the existing level of activities will only be possible if new resources will be added to the State Archives through

increased appropriations. In order to support this efforts the EP in the report recommends several initiatives to be taken.

During the meetings and talks with directors, heads and archivists the EP observed some discrepancies between the different groups and units concerning the perceptions and attitudes of the position and the practice of the research activities in the daily work. In the report the EP recommends that the Direction of the State Archives takes the initiative to start talkings with the heads of unit and the archivists in order to settle common interpretations about the practice of the research activities.

## II Evalueringens kommissorium og gennemførelse

### 1. Kommissorium

I den mellem Kulturministeriet og Statens Arkiver indgåede resultatkontrakt for 1997-2000 aftales det (pkt. 4.5.4.), at der 1999-2000 i samarbejde med kulturministeriet gennemførtes en evaluering af institutionens forskningsindsats. I henhold til dette og i overensstemmelse med "Vejledende retningslinier for forskningsevalueringer under kulturministeriet" af 11.12.1997 nedsattes i august 2000 et evalueringspanel bestående af fem medlemmer, der skulle vurdere forskningsindsatsen i Statens Arkiver 1993-2000.

I evalueringspanelets kommissorium hedder det, at evalueringen skal omfatte perioden 1993-2000 og finde sted efter følgende retningslinier:

"1. Det overordnede formål med evalueringen er at vurdere, om Statens Arkiver opfylder den målsætning, som er formuleret i bemærkningerne til arkivloven fra 1992: "at arkivernes forskningsindsats til stadighed kan leve op til de kvalitetskrav, der må stilles til et nationalt forskningsmiljø på internationalt niveau".

2. Evalueringen omfatter forskningen i Statens Arkiver som helhed. Den samlede forskning fra Rigsarkivet, landsarkiverne i København, Odense, Viborg og Aabenraa, Erhvervsarkivet i Århus og Dansk Data Arkiv i Odense ønskes således som udgangspunkt vurderet under ét. Det står dog evalueringspanelet frit for på eget initiativ at karakterisere forskningen på de enkelte enheder, navnlig dem, der har særlige forskningsforpligtelser, jfr. Statens Arkivers forskningspolitik. Bedømmelser af de enkelte forskere indgår derimod ikke i evalueringen.

3. Evalueringen omfatter følgende emner, dels i sig selv, dels i indbyrdes samspil:

#### I. Vilkårene og rammerne for forskningen

- a. Statens Arkivers forskningspolitik
- b. Statens Arkivers forskningsplan 1997-2000
- c. Statens Arkivers nuværende forskningsressourcer og plan for dimensioneringen af forskningsindsatsen

## II. Forskningens organisering og forskningsmiljø

d. Organiseringen af forskningen i Statens Arkiver

e. Forskningsmiljøet

## III Forskningsindsatsen

f. Forskningens omfang, kvalitet og relevans i evalueringsperioden

g. Statens Arkivers engagement i nationale og internationale forskningsmiljøer

4. Evalueringen omfatter perioden fra 1.1.1993 til 31.12.2000.

5. Evalueringen foregår i en dialog med ledelse og forskere i Statens Arkiver. Statens Arkivers interne forskningsudvalg fungerer således som følgegruppe for evalueringen. Følgegruppen drøfter væsentlige spørgsmål med evalueringspanelet og forsyner dette med skriftligt materiale:

- Statens Arkivers forskningspolitik, version af 26.8.1997
- Statens Arkivers forskningsplan 1997-2000, oprindeligt plan fra marts 1996 samt senest opdaterede plan
- Statens Arkivers plan for en dimensionering af forskningsindsatsen, dateret 15.6.1998
- Redegørelse for organiseringen af forskningen i Statens Arkiver
- En samlet bibliografi for perioden 1993-1996
- Forskningsberetninger siden 1997
- Centrale publikationer udvalgt af Statens Arkivers interne forskningsudvalg i et antal aftalt med panelet
- Derudover kan følgegruppen fremlægge skriftlige redegørelser for panelet.

Initiativer til drøftelse af væsentlige spørgsmål og fremlæggelse af skriftligt materiale kan tages såvel af evalueringspanelet som af følgegruppen.

Evalueringspanelet kan derudover rekvirere skriftligt materiale efter behov. Til supplerung af det skriftlige materiale gennemfører evalueringspanelet et eller flere interviews med det interne forskningsudvalg. Panelet kan endvidere foretage interviews med udvalgte forskere i Statens Arkiver og/eller foretage besøg på Statens Arkivers enheder.

6. Tidsrammen for evalueringen er 2000-2001
7. Evalueringen afsluttes med en dansksproget rapport med et engelsk summary. Før den endelige rapport udarbejdes, får Statens Arkivers ledelse og følgegruppe et udkast til gennemsyn. Til dette udkast kan der stilles forslag til rettelser og indgives replikker. Panelet beslutter selv, om det ønsker at tage eventuelle ændringsforslag til følge.”

## **2. Sammensætning**

Evalueringspanelets sammensætning blev følgende:

Formand:

Professor, dr.phil. Knud J.V.Jespersen,  
Institut for Historie, Kultur og Samfundsbeskrivelse  
Syddansk Universitet, Odense

Medlemmer:

Professor, dr. Manfred Jessen-Klingenberg  
Abteilung Geschichte  
Institut für Kulturwissenschaften und ihre Didaktiken  
Erziehungswissenschaftliche Fakultät  
Christian-Albrecht Universität, Kiel

Professor, dr.phil. Per Boje  
Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold  
Aalborg Universitet

Lektor, dr.phil. Karl-Erik Frandsen  
Institut for Historie  
Københavns Universitet

Lektor, ph.d. Anette Warring  
Institut for Historie og Samfundsforhold  
Roskilde Universitetscenter

Som sekretær udpegedes  
Overarkivar Hans Christian Bjerg  
Rigsarkivet.

Statens Arkivers interne forskningsudvalg, der har fungeret som følgegruppe har i  
evalueringsperioden bestået af:

Forskningschefen for Statens Arkiver, landsarkivar ph.d. Hans Schultz Hansen  
Landsarkivet for Sønderjylland (formand)

Arkivchef, dr.phil. Birgit Løgstrup  
Publikumsafdelingen, Rigsarkivet

Seniorforsker, dr.phil. Ole Degn  
Landsarkivet for Nørrejylland

Seniorforsker Steen M. Ousager  
Landsarkivet for Fyen

Seniorforsker, ph.d. Jørgen Mikkelsen  
Landsarkivet for Sjælland (sekretær)

Det rådgivende forskningsudvalg for Statens Arkiver bestod i evalueringsperioden af

Seniorforsker, dr.phil. Jørgen Fink (formand)  
Erhvervsarkivet

Seniorforsker, dr.phil. Tyge Krogh  
Rigsarkivet

Overbibliotekar, dr.phil. Mirjam Gelfer-Jørgensen  
Det danske kunstindustrimuseum



Lektor, dr.phil. Gunner Lind  
Institut for Historie, Københavns Universitet

Lektor, dr.phil. Bente Rosenbeck  
Institut for nordisk filologi, Københavns Universitet

Rigsarkivar, dr.phil. Johan Peter Noack  
Rigsarkivet

Landsarkivar, ph.d. Hans Schultz Hansen (sekretær)  
Forskningschef for Statens Arkiver.

### **3. Gennemførelse**

Evalueringen har udelukkende omfattet den del af virksomheden, der ifølge kulturministeriets rådgivende forskningsudvalgs definition er basisforskning, d.v.s. grundforskning og strategisk forskning.

Der har fra 1. oktober 2000 til 1. juni 2001 været gennemført 11 møder, herunder har der været afholdt møder med rigsarkivaren og arkivchefer/landsarkivarer henholdsvis seniorforskere/forskere i Rigsarkivet, de fire landsarkiver, Erhvervsarkivet og Dansk Data Arkiv. Alle arkivenheder har således haft mulighed for at fremføre synspunkter på forskningens situation i Statens Arkiver. Der foreligger interne referater fra samtlige møder. Ved møderne har drøftelserne været struktureret efter følgende disposition:

- “1. Forskningens organisatoriske rammer
  - forskningspligtens andel af den samlede arbejdstid
  - arkivledelsens holdning til forskning
  - tilrettelæggelse af forskningstiden
  - adskillelsen af forskningsledelsen og daglig ledelse
  - samlede forskningsplaner contra individuelle projekter

## 2. Forskningsmiljøet

- grundforskning contra anvendt forskning og udviklingsarbejde
- muligheder for individuelle projekter
- netværksdannelse
- muligheder for frikøb og rejsemidler til studierejser
- mulighederne for forskningsmæssig meritering
- kvalitetssikring
- publikationsmuligheder

## 3. Kontakt med relevante nationale og internationale miljøer

- netværk
- frikøb og rejsemidler
- konferencedeltagelse
- extern deltagelse i interne projekter
- intern deltagelse i eksterne projekter

## 4. Eventuelt”

Ud over de anførte møder med arkivenhederne har der været afholdt møde med det interne forskningsudvalg og det rådgivende forskningsudvalg, ligesom der under evalueringen løbende har været kontakt mellem evalueringspanelets formand og Statens Arkivers forskningschef.

Ved evalueringens begyndelse fremsendte det interne forskningsudvalg i overensstemmelse med kommissoriet et antal centrale forskningsudgivelser til panelets vurdering. Listen over disse publikationer fremgår af bilag 1. Panelets samlede vurdering af disse forskningspublikationer i overensstemmelse med kommissoriet indgår i den samlede vurdering, jfr. Afsnit IV.

Evalueringspanelet har i evalueringsperioden supplerende modtaget redegørelser, notater og oversigter. Disse fremgår af bilag 2.

Panelet anmodede forskningschefen om en oversigt over forskernes deltagelse i internationale kongresser og seminarer i evalueringsperioden, samt en liste over de gennemførte frikøb til forskning ved hjælp af eksterne midler. De nævnte oversigter er gengivet som bilag 3 og bilag 4.

Forskningschefen har ved evalueringsperiodens afslutning udarbejdet en selvevaluering af forskningen i Statens Arkiver 1993-2000. Denne er gengivet som bilag 5.

Efter en konstatering af, at der ikke aktuelt udføres basisforskning i Statens Arkivers IT-afdeling, har evalueringspanelet afstået fra at tage stilling til det udviklingsarbejde, der er foregået i denne afdeling, idet dette må anses for at ligge uden for kommissoriet.

I forbindelse med evalueringen er der blevet indhentet oplysninger om forskningens placering i det norske og svenske arkivvæsen. En redegørelse for denne findes i bilag 6.

I overensstemmelse med kommissoriet har det færdige udkast til rapporten været tilstillet arkivledelsen og den nedsatte følgegruppe med henblik på kommentarer. Der er taget hensyn til de derfra indkomne bemærkninger i den her foreliggende endelige rapport.

### III Statens Arkivers forskning og forskningsmiljø

#### 1. Historik

Forskning udført af de akademiske medarbejdere ved Rigsarkivet og landsarkiverne har en meget lang tradition bag sig. Omfanget af forskningen eller ledelsens forventninger til denne har dog først været formelt reguleret inden for de seneste 30 år. Reguleringen kom i forbindelse med den overenskomst, der den 4. maj 1960 blev indgået mellem Finansministeriet og Dansk Magisterforening. De i arkiverne ansatte akademikere havde hidtil været tjenstemænd. Fra 1960 blev der derefter kun ansat arkivarer efter overenskomsten. Dr. Harald Jørgensen, den senere landsarkivar, var på dette tidspunkt leder af Rigsarkivets sekretariat, og han har berettet i sin erindringsbog "I Rigsarkivets tjeneste", udg. 1977 (p.230), hvorledes den nye overenskomst medførte en første regulering af arkivarernes forskning. Forholdet var det, at de tjenstemandsansatte arkivarer kun havde en formel tjenestetid på 5 timer daglig. Ved overenskomsten fik arkivarer en tjenestetid daglig på 7 timer. Det stod Harald Jørgensen klart, at det ville volde problemer at få arkivarer med så forskellige ansættelsesforhold til at arbejde sammen i det daglige, og han foreslog derfor, at de overenskomstansatte, ligesom de tjenstemandsansatte, skulle have 5 timers tjenstligt arbejde, men at de derudover var forpligtet til at udføre videnskabeligt arbejde i to timer, et arbejde, der nødvendigvis ikke altid behøvede at foregå på arkivet. Én gang om året skulle de overenskomstansatte arkivarer indberette til rigsarkivaren, hvad der var kommet ud af de videnskabelige studier. Foretog arkivarer ikke nogen videnskabelig forskning i disse to timer, kunne rigsarkivaren kræve fulde 7 timers daglig tjeneste af den pågældende. Harald Jørgensen kunne således stille de to arkivgrupper lige, samtidig med at han overholdt den forskellighed, der formelt var ifølge overenskomsten. Forslaget blev drøftet med arkivarernes tillidsmand, der godkendte forslaget. "Det blev, såvidt jeg ved", skriver Harald Jørgensen, "også normgivende for det overenskomstansatte personale ved statens biblioteker og museer".

Denne opfattelse af forskningens placering i kulturinstitutioner blev understreget ved det nyoprettede kulturministeriums skrivelse af 23. oktober 1961 og senere retningsgivende vejledninger fra 9. januar 1963 og 3. april 1973.

I arkivarenes ansættelsesbreve i 1960'erne og 1970'erne stod der derfor med henvisning til overenskomsten, at ”De er i øvrigt underkastet bestemmelserne i ovennævnte overenskomst, og de er navnlig forpligtet til at have mindst 7 timers daglig beskæftigelse, herunder videnskabeligt arbejde”. I begyndelsen af 1970'erne blev den sidste sætning ændret til ”eget videnskabeligt arbejde”.

## 2. Arbejdstidscirkulæret af 1976

En mere formel, grundlæggende og præciserende bestemmelse vedrørende forskningens placering, som opsamlede den hidtidige praksis, kom den 22. juli 1976 i form af et ”Cirkulære om arbejdstiden for akademisk uddannede medarbejdere ansat ved arkiver, forskningsbiblioteker, museer og visse andre institutioner under ministeriet for kulturelle anliggender”. (bilag 7)

I dette arbejdstidscirkulære hedder det (§2), at ”arbejdstiden for akademisk uddannede medarbejdere udgør mindst 40 timer ugentlig. Heraf kan efter aftale med institutionens ledelse indtil to timer dagligt – eller i alt højst 2/7 af den ugentlige arbejdstid – anvendes til beskæftigelse med videnskabeligt arbejde efter eget valg; dette arbejde skal dog have tilknytning til et af den pågældende institutions fagområder eller vedrøre mere almene problemer inden for den institutionssektor, hvor medarbejderen er ansat”. Endvidere bestemtes det, at den enkelte, der således have fået tildelt forskningsret, én gang om året aflagde rapport om den udførte forskning. Denne afrapportering kunne enten ske til institutionens ledelse eller – hvor der var beskæftiget mere end 6 akademisk uddannede – til et særligt 3-mandsudvalg, der var valgt af og blandt medarbejderne. Derudover var der flere bestemmelser, som præciserede denne ordning. Der måtte f.eks. ikke oppebæres særskilt betaling for det arbejde, der var udført inden for den anførte 2/7 af arbejdstiden, ligesom forskningsarbejdet først og fremmest skulle foregå på arbejdsstedet, men i øvrigt placeres uden for de tider, hvor institutionen havde åbent for evt. brugere. Kunne ansatte, der havde fået tildelt forskningsret, ikke tilfredsstillende redegøre for sin forskning, kunne forskningsretten fratages den pågældende, ligesom ledelsen også kunne bestemme, at ansatte akademikere, hvis arbejdsopgaver primært var af administrativ karakter, ikke kunne tildeles forskningsret.

I arkivvæsenet valgte man at nedsætte et 3-mandsudvalg, kaldet forskningsudvalget, som årligt indsamlede arkivarenes forskningsrapporter, og videresendte dem samlet til rigsarkivaren med evt. bemærkninger. Der var således tale om et kollegialt kontrolorgan. Man forestillede sig, at

forskningsudvalget, i tilfælde af manglende opfyldelse af forskningsforpligtelsen, rettede henvendelse til den pågældende for evt. at rette op på det konstaterede problem. Der blev til brug for forskningsrapporterne udarbejdet et særligt skema, som i princippet er blevet fulgt senere ved forskningsrapporteringerne.

Der blev endvidere udformet særlige bestemmelser om, hvorledes de tre i udvalget skulle vælges, således at medlemmerne dækkede både Rigsarkivet og landsarkiverne, samt både ældre og yngre arkivarer. I praksis blev det selvsupplerende. Det fungerede frem til den nye ordning i 1997. Kun i meget få tilfælde gjorde udvalget bemærkninger til det indrapporterede materiale eller henvendte sig til enkelte arkivarer vedrørende deres forskningsforpligtelse. I nogle få tilfælde tog rigsarkivaren imidlertid sager op efter eget initiativ.

I 1988 blev Rigsarkivet og landsarkiverne karakteriseret som en sektorforskningsinstitution, uden at dette dog i første omgang ændrede den hidtige gennemførte praksis omkring forskningen i disse institutioner. Det indebar formelt, at der skulle ske en opprioritering af institutionsforskningen, hvad der utvivlsomt ville komme til at influere på den selvvalgte forsknings situation i arkiverne. Arkivarerne blev ikke i første omgang bedømt som forskere, men betragtedes som ”overgangsforskere”, dvs. forskere, der de facto arbejdede i en sektorforskningsinstitution uden at være blevet bedømt som sådan efter de normale fagkyndige regler. Sektorforskningsinstitutionens krav om forskerbedømmelser blev kun praktiseret i forbindelse med nyansættelser.

I 1991 offentliggjordes for første gang en fortegnelse over publikationer, der var udført af arkivarerne i Rigsarkivet, landsarkivet. Uden at tilhøre samme institution var Erhvervsarkivets arkivarers publikationsvirksomhed også medtaget. Undersøgelsen ”Forskning i Statens Arkiver” omfattede perioden 1980-89 og var udført af arkivar Ole Degn. Den var udformet som en bibliografi over publicerede bøger, afhandlinger m.v. samt med oversigter over de faglige selskaber, arkivarerne var medlemmer af, ligesom der var en oversigt over hvilke tidsskrifter, hvori der sad arkivarer i redaktionen. Der forelå ingen kvalitative vurderinger i forbindelse med undersøgelsen. Set ud fra et rent kvantitativt synspunkt blev det dog i undersøgelsen konkluderet, at forskningen i arkiverne fuldt ud stod mål med tilsvarende forskning på universiteterne. I 1996 publicerede Ole Degn en tilsvarende oversigt omfattende perioden 1990-96.

### 3. Arkivloven 1992

I forbindelse med arkivloven af 1992 blev forskningens placering i det, der nu betegnedes Statens Arkiver, præciseret – og drøftet. Formålsparagraffen (§ 2) i arkivloven fastslog, at Statens Arkivers formål var

at sikre bevaringen af arkivalier, der har historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig administrativ og retlig betydning for borgere og myndighed,  
at sikre muligheden for kassation af ikke-bevaringsværdige arkivalier i samarbejde med de myndigheder, der er omfattet af denne lov,  
at stille arkivalierne til rådighed for myndigheder og offentlighed, herunder til forskningsformål,  
og  
at udøve forskning og udbrede kendskabet til forskningens resultater.

Som noget nyt kom Statens Arkiver udover Rigsarkivet og landsarkiverne også til at omfatte Erhvervsarkivet i Aarhus og Dansk Data Arkiv i Odense. Erhvervsarkivet var en udpræget forskningsinstitution, hvorimod dette ikke var tilfældet med Dansk Data Arkiv.

I bemærkningerne til arkivloven hedder det om forskningens placering:

*”Det er en nødvendig forudsætning for opfyldelse af arkivernes målsætning, at de råder over et bredt kendskab til den historisk orienterede forsknings problemstilling og metoder, både nationalt og internationalt. Såvel kassation som registrering og vejledning kan således kun udføres forsvarligt på grundlag af et ajourført kendskab til forskningens metoder og problemstillinger. For at sikre, at arkivernes forskningsindsats til stadighed lever op til de kvalitetskrav, der må stilles til et nationalt forskningsmiljø på internationalt niveau, har arkiverne status som sektorforskningsinstitution.*

*Det indgår samtidig i arkivernes målsætning at udbrede kendskabet til forskningens resultater. Dette skyldes primært arkivernes placering som national institution med den opgave at bevare og formidle kulturarven. hertil kommer det praktiske forhold., at arkivmedarbejdernes forskning ofte yder væsentlige bidrag til forståelsen og anvendeligheden af arkivernes samlinger”.*

I lovens bemærkninger får man således for første gang en begrundelse for forskningsaspektets tilstedeværelse i arkivartjenesten, men derudover siges der ikke noget præcist om, hvilken form for forskning, der skal være tale om, eller hvorledes denne skal foregå.

Samtidig med lovens vedtagelse stod det klart, at Statens Arkiver ikke længere opfyldte forudsætningerne for at være en sektorforskningsinstitution, idet man fra forskningsministeriets side for sådanne institutionernes side forudsatte dels at deres primære opgave var forskning, dels at de blev ledet af en bestyrelse. Ingen af delene opfyldte arkivvæsenet. I 1996 blev Statens Arkiver derfor mere præcist placeret inden for kulturministeriets forskningsinstitutioner.

I 1992-93 udførtes et internt udvalgsarbejde, der opstillede en handlingsplan for 1994-98 for Statens Arkiver. Om forskningen hedder det, at ”forskningen skal fornys, og dens omfang og kvalitet videreudvikles gennem en mere energisk koordination i udvalgte, større projekter. Det skal ske, uden at individuelt definerede forskningsprojekter tilsidesættes” (2.del p. 40). Endvidere hedder det, at ”skal målene opfyldes, er det nødvendigt, at Statens Arkiver tiltrækker ressourcer udefra. Det kan bl.a.gøres ved fondsstøtte til koordinerede projekter på højt niveau. Derved opstår mulighed for i perioder at give arkivarer og chefer forskningsorlov, ligesom der kan ydes bevillinger til edb-programmel, medhjælp, studierejser, konferencedeltagelse, afholdelse af konferencer i arkivernes regi, publicering og andre former for formidling”. Den efterfølgende udvikling indhentede imidlertid denne opstillede handlingsplan.

#### **4. Resultatkontrakter indføres 1994**

I 1994 påbegyndtes drøftelser mellem Statens Arkiver og Kulturministeriet om indgåelse af en resultatkontrakt for 1995-96. Den blev underskrevet 5. december 1994. For forskningens vedkommende blev det anført, at Statens Arkivers forskning har to overordnede formål: dels at levere bidrag til forståelsen af det danske samfunds historie og dels at sikre, at arkivfaget stadig udvikles og fornys. Førstnævnte formål tager udgangspunkt i samlingerne, og har således hovedsageligt karakter af studier på grundlag af kilder. Sidstnævnte formål er koncentreret om disciplinerne arkivmediekundskab, arkivdannelse, kassationsteori og administrationshistorie.

Resultatkravet var, at Statens Arkiver fortsat skulle modtage forskningsrapporter fra arkivarene, og at der skulle udarbejdes en egentlig forskningsplan. Endvidere skulle der opstilles en forskningspolitik i forbindelse med hvilken Statens Arkiver skulle foretage en prioritering inden for forskningsindsatsen, hvorunder de ansattes forskningsinteresser skulle vejes i forhold til krav om alsidighed, væsentlighed og omverdenens interesser. Endvidere skulle der udpeges temaer, som



der var særligt behov for at få opdyrket, f.eks. udviklingen inden for IT-området og dens betydning i en arkivfaglig sammenhæng.

Det rådgivende forskningsudvalg under Kulturministeriet fremkom 30. september 1994 med et notat vedrørende forskning inden for ministeriets forskningsinstitutioner. Det blev i notatet konstateret, at Statens Arkiver ”under sektorforskningsordningen udfører forskning inden for administration, arkivistik og historie”. Der blev skelnet mellem på den ene side *basisforskning* omfattende grundforskning og strategisk forskning og på den anden side *anvendelsesorienteret forskning og udviklingsarbejde*, der omfattede anvendt forskning, udviklingsarbejde og reflekteret dataindsamling.

Maj-september 1995 gennemførtes på bestilling af dette rådgivende forskningsudvalg en kortlægning af forskningsindsatsen under kulturministeriet. Undersøgelsen var færdig i oktober 1995 og blev udført af konsulentfirmaet PLS Consult. Af undersøgelsen fremgik det, at forskningsindsatsen i arkiverne stod mål med tilsvarende aktiviteter i de andre kulturministerielle institutioner, og at der i øvrigt var en tendens til at institutionsforskning blev opprioriteret på bekostning af den selvvalgte forskning. Generelt synes der at herske tilfredshed blandt arkivarerne vedrørende deres forskningsvilkår. Af de i rapporten gengivne udtalelser, der fremkom i forbindelse med en gennemført spørgeskemaundersøgelse, bemærkes følgende to fra arkivarer: ”Forskningen er begunstiget af et frit emnevalg og en tradition for at forskningstiden respekteres”, og ”der hersker en stor utryghed blandt det videnskabelige personale over for fremtiden”. Dette må tolkes således, at der var tilfredshed med de nutidige vilkår, men at man alligevel var bevidst om ændringer og dermed mulige forringelser for forskningsbetingelserne i fremtiden.

## **5. Lov om forskning ved arkiver 1996**

I 1996 blev der lovgivet om den fremtidige organisering af forskningen inden for arkiver, biblioteker og museer under kulturministeriet. Dette skete ved en lov af 27. marts 1996 (bilag 8). Der stilles i loven krav om, at institutionen udarbejder flerårige forskningsplaner, og at der årligt afgives forskningsrapporter til kulturministeriet. I forskningsspørgsmål rådgives institutionens ledelse af et forskningudvalg med eksternt deltagelse. Dette udvalgs rådgivning omfatter 1) forskningens omfang, kvalitet og relevans, 2) institutionens forskningsplanlægning, 3)

institutionens deltagelse i internationale og tværinstitutionelle forskningsprogrammer, og 4) organisering og finansiering af institutions-forskning.

Den 11. marts 1997 blev der indgået en resultatkontrakt for perioden 1997-2000. Vedrørende forskningen indgik følgerne af loven om forskning. "Forskningen i Statens Arkiver", hedder det i denne resultatkontrakt, " er begrundet i ansvaret for samlingerne og varetagelsen af bevaring, kassation og tilgængeliggørelse. Forudsætningen for disse opgavers løsning er indsigt i forskningsmæssige problemer og metoder. Det forudsætter basisforskning inden for historie og samfundsvidenskab. Og det kræver en særlig arkivfaglig forskning, herunder en indsats for at udvikle informationsteknologiens instrumenter for bevaring og tilgængeliggørelse".

Resultatkravene var, at der skulle iværksættes en forskningsplan for 1997-2000 og at der i 1999 skulle udarbejdes en femårig forskningsplan, samt at forskningsindsatsen skulle samles om større strategisk vigtige projekter.

## **6. Nyorganisering af forskningen i Statens Arkiver 1997**

Loven om forskning i arkiverne fra 1996 og resultatkontrakten for 1997-2000 gav anledning til og grundlag for en nyorganisering af forskningselementet i Statens Arkiver. I foråret 1997 besluttede Statens Arkivers ledelse at udnævne landsarkivar Hans Schultz Hansen til forskningschef. Dennes opgaver er

- formandskab i Statens Arkivers interne forskningsudvalg
- ajourføring af forskningspolitikken
- udarbejdelse og ajourføring af forskningsplaner, herunder godkendelse af ændringer
- planopfølgning og løbende rapportering til ledelsen
- udarbejdelse af en årlig forskningsberetning
- kontakt til det rådgivende forskningsudvalg
- udarbejdelse af programmer for koordinerede forskningsindsatser
- planlægning af tjenesteomlægninger mhp. løsning af forskningsopgaver
- tilrettelæggelse af forskningsvejledning
- koordinering af forskeruddannelse
- tilvejebringelse af oplysninger til brug for uafhængige evalueringer
- hjælp til ansøgninger om fondsstøtte og ph.d.-stipendier.

Der eksisterer ikke nogen bestemmelse om forskningschefens kompetence i forhold til enhedscheferne hvad angår evt. fortolkninger af forskningstiden set i relation til de andre arbejdsopgaver, der udføres i 5/7 af tjenestetiden. Formentlig betragtes dette område som henhørende under Statens Arkivers ledelse som sådan.

I juni 1997 nedsattes et internt forskningsudvalg, der skal bistå forskningschefen. Det består udover af forskningschefen af endnu en repræsentant for Statens Arkivers ledelse samt tre medlemmer valgt af forskerne ved arkivenhederne. I juli samme år nedsattes et rådgivende forskningsudvalg i overensstemmelse med loven af 1996. Sammensætningen af såvel det interne som eksterne forskningsudvalg fremgår af afsnit II.2.

Det eksterne eller rådgivende forskningsudvalg og dets opgaver er fastlagt i loven af 1996. Konstruktionen med en forskningschef og et tilhørende internt forskningsudvalg er særegen for Statens Arkiver. Arbejdsdelingen mellem de to udvalg har udviklet sig således, at det rådgivende forskningsudvalg i første række koncentrerer sig om at afgive udtalelser om og foretage godkendelse af de opstillede forskningsplaner og forskningsberetninger. Det interne forskningsudvalg tilvejebringer grundlaget for det rådgivende udvalgs arbejde, arrangerer forskningsseminarer og rådgiver i det hele taget forskningschefen. I den hensigt at udgøre et centrum for dialogen mellem forskere og ledelse udsender det interne forskningsudvalg fyldige referater af sine møder til samtlige forskere og ledere i Statens Arkiver.

For at styrke forskningen i Statens Arkiver blev der i 1998 oprettet fire forskningsnetværk grupperet omkring emnerne:

- *Forvaltning, politik og samfund*
- *Økonomisk, social og lokal historie*
- *Kultur-, rets- og bevidsthedshistorie*
- *IT og arkiverne.*

Hensigten med disse har bl.a. været at udgøre rammen om diskussionen mellem forskerne indbyrdes, men også at søge at få inddraget eksterne forskere i disse netværk. Ved siden af disse netværk er der mulighed for forskerne at frekventere diskussionerne i Arkivforeningen samt kredsen "Forum for fri forskning" (FFFF), der er et netværk af forskere ved kulturministerielle forskningsinstitutioner i det københavnske område. Efter at have fungeret i et par år må det

konstateres, at de fire etablerede netværk ikke har fået den opbakning, som forskningsledelsen havde forventet, og derfor ikke fungerer optimalt (jfr. afsnit IV.8.d). Der er ikke noget krav om, at forskerne er medlemmer af et netværk.

Som led i resultatkravet om at samle forskningen omkring større projekter, formuleredes i 1999 fem forskningsprojekter:

- *Magt – teknik – konsekvenser 1660-1972*
- *Projekt 1950erne*
- *Kilder til dansk forvaltningshistorie*
- *Den danske bys historie fra vikingetidens Ribe til Ørestaden*
- *Indvandring, integration og etnicitet.*

Derudover pågår en række andre mindre forskningsprojekter dels inden for IT-området dels inden for bevarings- og kassationsproblematikken. Endvidere kan nævnes projektet ”Den danske helstat 1721-1848”, hvor Statens Arkiver som vært søger at inddrage andre forskningsinstitutioner i forskning omkring dette emne.

I lighed med tidligere indsender alle, der er ansat med forskningsforpligtelse, hvert år en rapport vedrørende den i de 2/7 af tjenestetiden udførte forskning. Rapporten er fortsat opstillet efter et fast mønster, således at det er nemmere at følge de forskellige bevægelser fra år til år. Et eksempel på et sådant skema er gengivet som bilag 9. Disse rapporter indsendes efter nyorganiseringen i 1997 til forskningschefen, der gennemgår dem sammen med det interne forskningsudvalg, På baggrund heraf udarbejder forskningschefen en forskningsårsberetning.

Den tid, som bruges til forskning registreres af seniorforskere og forskere på deres respektive tidsregistreringsskema, men der er ingen faste regler for, hvorledes forskningstimerne skal være placeret. Dette aftales med enhedscheferne. Det mest almindelige er at samle timerne i en fast ugentlig forskningsdag. Nogle sparer timerne op og afvikler dem i blokke. Mere sjældent er det dagligt at anvende 2 timer til forskning. Der er omkring forskningstidens anvendelse en række uafklarede forhold, bl.a. omkring deltagelse i kongresser, rejser og lignende. Afslutningen af større forskningsprojekter gennemføres typisk gennem de såkaldte frikøb, hvor der skaffes penge enten fra Kulturministeriets forskningspulje eller fondsmidler udefra til vikarer, der oftest ikke ansættes med forskningsforpligtelse. Frikøb godkendes af Statens Arkivers ledelse efter indstilling fra den respektive enhedschef.

Netværksdeltagelse afholdes over de respektive enheders budgetter. Derudover er der en pulje afsat til forsknings- og studierejser, hvortil der indkaldes ansøgninger 1-2 gange om året, samt en pulje til tilskud til internationalt samarbejde på arkivområdet, der også slås op en gang årligt.

Deltagelsen i internationale kongresser og seminarer er generelt steget i de senere år. Deltagelsen i evalueringsperioden 1993-2000 fremgår af bilag 3. Alligevel har det i nogle tilfælde ikke været muligt at få anvendt hele det beløb, der har været stillet til rådighed for forskerne.

## **7. Stillingsstruktur og dimensioneringsplanen af 1998**

I evalueringsperioden 1993-2000 er antallet af forskerstillinger ved Statens Arkiver gået ned fra 31 til 26 (jfr. opstillingen i bilag 10), samtidig er der fra begyndelsen af 1990'erne ansat akademikere, væsentligt IT-uddannede, uden forskningsforpligtelse, således at der stort set er ligeså mange akademikere med som uden forskningsforpligtelse. Dette forhold har utvivlsomt haft indflydelse på forskningens samlede placering i arkivbilledet.

Den 5. marts 1997 udsendte Finansministeriet et Cirkulære om stillingsstruktur for videnskabeligt personale med forskningsopgaver ved arkiver, biblioteker, museer mv. under kulturministeriet.

Analogt med universitetsområdet opstilledes heri en stillingsstruktur, der omfattede forskningsinstitutionerne under kulturministeriet, som var omfattet af loven om forskning af 1996.

Stillingsstrukturen, der således nu blev gældende for Statens Arkiver omfattede

- forsker
- seniorforsker
- seniorrådgiver
- forskningsprofessor.

Forskerstillingen er en ansættelse på 3 år med en mulig maximal forlængelse til 5 år, hvorefter der skal ske en seniorforskerbedømmelse. Seniorforskerstillingerne vil imidlertid blive slået almindeligt op og vil således ikke være forbeholdt forskere, der har haft ansættelse i Statens Arkiver i årene umiddelbart forinden.

Det blev derfor i 1997 nødvendigt at gennemføre en bedømmelsesrunde ved fagkyndige udvalg for de arkivarer, der som følge af sektorforskningsinstitutionsordningen fra 1988 hidtil havde haft status af "overgangsforskere". Doktorer og arkivarer, der i anden forbindelse var blevet lektorbedømt ved ansøgninger til universitetsstillinger inden for de foregående tre år, blev direkte

overført til kategorien seniorforsker. Tilbage blev ni arkivarer, der skulle videnskabeligt bedømmes med ekstern bistand. Resultatet blev, at tre af disse blev seniorrådgivere, hvoraf én bevarede sin 2/7 dels forskningstid, mens de øvrige er uden fikseret forskningstid. Én gled ud af den videnskabelige struktur, mens de resterende fem bedømtes som seniorforskere. Situationen er ifølge forskningsårsberetningen for 2000, at der ved Statens Arkiver er ansat 17 seniorforskere, 1 seniorrådgiver, 4 forskere og 3 vikarer med forskningstid eller ph.d.studerende, hvis forskningstid svarer til 8,7 årsværk.

Der er ikke ansat nogen forskningsprofessor ved Statens Arkiver.

Den 7. april 1998 udarbejdedes af forskningschefen en dimensioneringsplan for Statens Arkivers forskningsvirksomhed. Heri er opgjort den dimensionering med hensyn til forskerstillinger i Statens Arkiver som ledelsen anser for ønskelig. Der regnes her med 43 forskerstillinger svarende til 12 forskningsårsværk. Dimensioneringsplanen og status for stillingsstrukturen pr. oktober 1999 fremgår af bilag 11.

## **8. Resultatkontrakt og forskningsplan 2001-2004**

Ifølge resultatkontrakten for 1997-2000 skulle der i 1999 foreligge en femårig forskningsplan for Statens Arkiver. Denne udsendtes i november 1999 og har indgået i evalueringspanelets vurderinger. I denne opretholdes de hidtidige begrundelser for forskningens placering i Statens Arkivers virksomhed og opgaver. Således hedder det i overensstemmelse med en formulering i en tidligere resultatkontrakt (s.5), at "alle forskere må vedligeholde og udvikle deres evne til teoretisk funderet problemløsning. Skrumper en institutions videnskabelige kapacitet således forstået, falder kvaliteten også i de praktisk motiverede forskningsindsatser, og der opstår på længere sigt fastholdelses- og rekrutteringsproblemer, som uvægerligt vil medføre en nedadgående spiralbevægelse, der også kan ramme andre sider af arkivarbejdet. Det er almindeligt kendt, at der på alle anvendelsesorienterede forskningsinstitutioner bør være plads for elementer af grundforskning. Det bør der også være i Statens Arkiver". Forskningspolitikken sammenfattes i følgende otte punkter:

- 1. Det er arkivfaglig, historisk og samfundsvidenskabelig forskning, der bør udføres*
- 2. Ledelsen er i særlig grad forpligtet til at drage omsorg for, at der i nødvendigt omfang udføres den arkivfaglige forskning, som er en forudsætning for institutionens udvikling; det gælder i særlig*

*grad for de informationsteknologiske problemer, som er forbundet med elektronisk arkivdannelse og arkivering.*

*3. Historisk og samfundsvidenskabelig forskning bør tage udgangspunkt i Statens Arkivers egne samlinger.*

*4. Emnerne bør i hovedsagen være danske.*

*5. Emnerne bør i videst mulig omfang inddrage væsentlige, hidtil utilstrækkeligt eller uhensigtsmæssigt benyttede arkivfonds.*

*6. Ved valget af emne, problemstilling og metode bør der lægges vægt på mulighederne for at tilføre den almene, historiske forskning nye impulser ved inddragelse af arkivfaglige og administrationshistoriske synsvinkler.*

*7. Der bør udføres forskning i alle de perioder, samlingerne omfatter, dog således at de perioder og emneområder, der er af særlig betydning for vejledning og kassation, tilgodeses i tilstrækkeligt omfang.*

*8. Statens Arkiver skal indgå i et aktivt samspil med danske og internationale forskningsmiljøer.*

I resultatkontrakten for 2001-2004 er begrundelsesafsnittet for forskningsvirksomheden i Statens Arkiver forkortet meget i forhold til tidligere, og resultatmålene for perioden er blot gennemførelse af forskningsplanen for 2001-2004, herunder at forsøge at skaffe eksterne midler til projekterne i planen, samt at udarbejde en ny forskningsplan for 2005-2008.

## IV Karakteristik og vurdering af forskningsmiljø og forskning

I forlængelse af beskrivelsen af den nuværende organisation af forskningen i Statens Arkiver foran må også en række andre forhold af mere eller mindre konkret karakter inddrages for at nå frem til en samlet, dækkende vurdering af forskningsmiljøet. Det gælder eksempelvis faktorer som forskningsmiljøets størrelse og sammensætning, forskernes og arkivledelsens holdninger til forskningsaktiviteterne, de karrieremæssige virkninger af forskningsindsatsen samt kvaliteten i bredere forstand af den faktisk udførte forskning. Disse aspekter behandles i dette afsnit på grundlag af det skriftlige materiale, som evalueringspanelet har udbedt sig, og de erfaringer, der er indhøstet under den gennemførte besøgsrunde til arkivvæsenets enheder.

### 1. Miljøets størrelse og fordeling

Forskningsdelen i Statens Arkiver udgør et lille miljø og tillige et miljø, der som følge af ydre pres gennem de seneste årtier til stadighed er blevet mindre. Rigsarkivaren har over for evalueringspanelet oplyst, at Statens Arkiver samlet råder over ca. 275 årsværk, hvoraf blot de 12 er allokeret forskningsformål. Ifølge de seneste forskningsårsberetninger lægger forskningsdelen imidlertid reelt kun beslag på ca. 8 årsværk, hvortil dog også kommer 2-3 årsværk finansieret ved eksterne tilskudsmidler. De omkring 8 faste forskningsårsværk er fordelt på 26 forskere, hvilket ligger betragteligt under det dimensioneringsmål på godt 12 faste forskningsårsværk, fordelt på 43 stillinger med forskningsindhold, der opstilles i dimensioneringsplanen fra 1998. Overført til universitetsforhold svarer den aktuelle faste forskerbemanding til bemandingen på et universitetsinstitut med ca. 20 VIP-ansatte, hvilket i universitetssammenhæng må siges at være et relativt lille institut.

Betragter man udviklingen over tid, fremgår det af de statistiske oplysninger, at det nuværende lille miljø er resultat af en ganske vedholdende reduktion over de seneste 20 år. Ved evalueringsperiodens begyndelse i 1993 var antallet af forskningsansatte svundet ind til 31. Og i løbet af 1990'erne reduceredes det yderligere, således at det ved evalueringsperiodens slutning i år 2000 som nævnt omfatter 26 ansatte med forskningspligt. Styrken i den gennemførte reduktion af forskningsbemandingen understreges af, at nedgangen fortsatte upåvirket af, at to forskningsinstitutioner - Erhvervsarkivet og Dansk Data Arkiv - blev lagt ind under Statens



Arkiver i 1992/93. Det er evalueringspanelets klare opfattelse, at miljøet ikke tåler yderligere kapacitetsindskrænkning.

Denne opfattelse bestyrkes af, at arkivforskningsmiljøet i modsætning til de fleste andre forskningsmiljøer er geografisk spredt. Rent fysisk virker arkivforskerne på syv forskellige tjenestesteder fordelt ud over landet. Typisk er den numeriske fordeling således, at knap halvdelen af de forskningsansatte har tjenestested ved Rigsarkivet, mens resten er nogenlunde ligeligt fordelt mellem landsarkiverne, Erhvervsarkivet og Dansk Data Arkiv - aktuelt med 2-3 forskningsansatte pr. tjenestested. Denne fordeling har medført, at forskerbemandingen på fire ud af de syv enheder under Statens Arkiver for tiden er nede på det absolutte minimum - to forskningsansatte - såfremt betegnelsen forskningsmiljø for disse enheders vedkommende skal have nogen mening.

Evalueringspanelet kan på denne baggrund kun bifalde den styrkelse af de små miljøer ved enhederne ude i landet, som der lægges op til i dimensioneringsplanen af 1998. Disse miljøer forekommer i kraft af deres ringe størrelse og ofte betragtelige afstand til beslægtede forskningsmiljøer særligt sårbare. En styrkelse på dette punkt synes hensigtsmæssig ikke mindst af hensyn til diversiteten i arkivforskningen, der i overensstemmelse med den overordnede målsætning for arkivforskningen ikke blot bør tage udgangspunkt i centraladministrationens arkiver, men også har en forpligtelse hvad angår de lokale myndighedsarkiver, der opbevares i landsarkiverne.

## **2. Alder og køn**

Betragtes miljøets alders- og kønssammensætning, således som den konkret er beskrevet i i den seneste forskningsårsberetning (2000), tegner der sig et billede, der næsten til forveksling ligner det, som man finder ved de tilsvarende universitære forskningsmiljøer: En betydelig overvægt af midaldrende og et markant flertal af mandlige forskere i forhold til kvindelige.

Ifølge ovennævnte opgørelse er rundt regnet halvdelen af de 26 fastansatte forskere over 50 år, og ingen er under 30. Gennemsnitsalderen for samtlige ansatte i den videnskabelige struktur var 47 år i år 2000. Den ældste var 63, mens den yngste fastansatte forsker var 32. Kun 7 - eller godt en fjerdedel - af de forskningsansatte var kvinder. Den skæve kønsfordeling var især udtalt i de ældre aldersgrupper, hvorimod der var en svag overvægt af kvindelige ansatte i aldersgrupperne under 40 år. Sidstnævnte forhold peger dermed i retning af, at ansættelsespolitikken i Statens Arkiver ikke

adskiller sig synderligt fra universiteternes, hvor der ligeledes udfoldes bestræbelser for at rette op på den skæve kønsfordeling i takt med, at antallet af kvalificerede kvindelige ansøgere til stillinger med forskningsindhold vokser. Hovedindtrykket af ovennævnte statistik er imidlertid, at sammensætningen af arkivvæsenets forskerbestand ikke på disse punkter adskiller sig markant fra den, der findes i de universitære forskningsmiljøer.

### **3. Fordeling på stillingskategorier**

Den ovenfor beskrevne aldersfordeling afspejles også i den aktuelle indplacering i stillingskategorier. Som tidligere anført medførte implementeringen af sektorforskningsstillingsstrukturen i 1988, at arkivforskerne i lighed med den gældende stillingsstruktur ved de højere læreanstalter skulle indplaceres i senior- og juniorstillinger (nogenlunde svarende til hhv. lektor- og adjunkt-niveau ved universiteterne) i overensstemmelse med deres forskningsmæssige kvalifikationer. Fra 1988 til 1997 blev indplaceringen dog udelukkende bragt i anvendelse i forbindelse med nyansættelser, mens allerede ansatte ikke indplaceredes. Men i 1997 gennemførte man – som tidligere nævnt - en samlet bedømmelsesrunde af disse såkaldte “overgangsforskere” med henblik på deres indplacering i stillingsstrukturen. Resultatet af denne bedømmelsesrunde blev, at tre forskningsansatte reelt ikke opnåede ansættelse i den videnskabelige stillingsstruktur, hvilket ikke førte til deres afskedigelse, men til overflytning til andre arkivopgaver. Bedømmelsesrunden betød derfor en faktisk reduktion af forskerbemandingen. Fem indplaceredes som seniorforskere. Af de nu 26 ansatte i stillingsstrukturen med forskningstid er 18 i dag ansat i seniorstillinger, mens de resterende 8 er placeret i tidsbegrænsede forskerstillinger, d.v.s. normalt med 3 års ansættelse og med mulighed for forlængelse til maksimalt 5 år. Af disse er kun en enkelt i gang med et formaliseret uddannelsesforløb som ph.d.-studerende.

Denne fordeling, der temmelig nøje modsvarer af den betydelige dominans af midaldrende lektorer i universitetsmiljøerne, er udtryk for, at arkivforskningsmiljøet i dag er karakteriseret ved en overvægt af erfarne, velmeriterede forskere med et solidt kvalifikationsniveau og en betragtelig videnskabelig produktion bag sig. Af disse har 5 således en dr. phil.-grad, mens 8 har erhvervet en ph.d.-grad, eller hvad der svarer dertil. Dette borger i sig selv for god faglig kvalitet i forskningsmiljøet, der således heller ikke på dette punkt adskiller sig synderligt fra de universitære miljøer.

Det opstilles i dimensioneringsplanen af 1998 som en målsætning, at Statens Arkiver skal yde værtsskab for 1-3 ph.d.-studerende for på denne måde at sikre den fornødne rekruttering til fremtidige forskerstillinger. Denne målsætning kan endnu ikke siges at være opfyldt, idet Statens Arkiver aktuelt kun yder værtsskab til 1 ph.d.-studerende - som endda først er tiltrådt pr.

1.12.2000. I betragtning af det betydelige rekrutteringsbehov, der vil melde sig, når de mange midaldrende forskere om forholdsvis få år fratræder, skal evalueringspanelet i denne forbindelse ikke undlade at markere en vis bekymring over den fremtidige rekrutteringssituation. I denne forbindelse skønner evalueringspanelet, at den nuværende rekrutteringspolitik ikke fremover vil kunne tilgodese Statens Arkivers behov for opretholdelsen af kompetence inden for vidensområder, som det nødvendigvis må være arkivernes opgave at vedligeholde.

Den aldersbetingede forskerafgang fra Statens Arkiver vil nemlig efter alt at dømme tage fart nogenlunde samtidig med, at også et stigende antal forskerstillinger bliver ledige ved de højere læreanstalter som følge af pensionering. Arkivvæsenet kan derfor imødegå en stærkt skærpet konkurrence om de nye forskertalenter, og det kan ikke udelukkes, at en hel del til den tid måske vil være tilbøjelige til at foretrække de karrieremæssigt mere lovende universitetsstillinger frem for arkivforskerstillingerne. Evalueringspanelet finder derfor anledning til at anbefale en forstærket, målrettet indsats allerede nu for at imødegå kommende vanskeligheder. En sådan kunne mere konkret ske i form af:

- at opprioritere opfyldelsen af dimensioneringsplanens mål om at yde værtsskab for et passende antal ph.d.-studerende. Tre må efter evalueringspanelets opfattelse anses for et minimum.
- at forstærke den aktive deltagelse i universiteternes forskeruddannelse, f.eks. ved at tilbyde arkivrelaterede kurser inden for forskeruddannelsens rammer samt kurser i administrationshistorie. Dette vil kunne ske inden for rammerne af de tværinstitutionelle forskerskoler, der for øjeblikket er under opbygning.
- at allokere tilstrækkelige ressourcer til, at de unge arkivforskere inden for det fastsatte åremål kan nå at kvalificere sig til en varig seniorforskerstilling, og samtidig forstærke den interne vejledning af yngre forskere, således at seniorforskerne tillægges et både formelt og reelt vejledningsansvar.
- at opmuntre og understøtte seniorforskere, der måtte ønske at søge midlertidige eller eksterne lærerstillinger ved universiteterne, idet forskernes jævnlige kontakt med de unge studerende antages at skærpe disses interesse for arkivvæsenet som fremtidig arbejdsplads.

#### **4. Delkonklusion: miljøets størrelse og sammensætning**

En sammenfattende konklusion på de foregående afsnit må være, at der i Statens Arkiver er tale om et temmeligt lille og - set over de seneste 20 år - stadigt skrumpende forskningsmiljø, der ikke mindst i kraft af sin ringe størrelse befinder sig under konstant pres udefra. Dette gælder ikke mindst for de meget små forskningsenheder ved afdelingerne i provinsen, hvor bemanningen aktuelt befinder sig tæt på det kritiske minimum.

For så vidt angår alders- og kønsfordeling adskiller arkivvæsenets forskerbestand sig ikke synderligt fra de tilsvarende miljøer ved de højere læreanstalter. Ejheller når det drejer sig om formelt kvalifikationsniveau og praktisk forskningserfaring, kan der konstateres iøjnefaldende forskelle. Taget som helhed kan arkivvæsenets forskere fuldt ud måle sig med det kvalifikations- og erfaringsniveau, der findes ved de tilsvarende universitære forskningsmiljøer. Her må man dog se bort fra disse miljøers øverste kvalifikationslag - professoratsniveauet - der endnu ikke er repræsenteret i arkivforskningssammenhæng. En stilling som forskningsprofessor er dog opstillet som et ønskemål i dimensioneringsplanen, og det må - som der senere skal argumenteres nærmere for - håbes, at der skaffes udvej for at føre denne målsætning ud i livet. Endelig har gennemgangen af forskerbemanningen givet evalueringspanelet anledning til at pege på faren for mulige fremtidige rekrutteringsproblemer og samtidig antyde nogle mulige veje til afhjælpning af vanskelighederne.

#### **5. Forskningens plads i det samlede arkivbillede**

Som optakt til den følgende drøftelse af de holdninger til forskningen, som evalueringspanelet mødte under besøgsrunden, skal forskningsdelens plads i det samlede aktivitetsbillede søges bestemt. Denne kan måske bedst illustreres ved at anføre tidsforbruget til forskning i forhold til det samlede tidsforbrug i Statens Arkiver, således som dette er angivet i forskningsårsberetningerne. I årene 1997-2000 lagde forskningsaktiviteterne ifølge disse beslag på følgende procentdele af det totale tidsforbrug:

1997: 4,6 %

1998: 4,4 -

1999: 3,6 -

2000: 3,4 -

For tiden inden 1997 foreligger der ikke tilsvarende beregninger; men de her anførte procenttal illustrerer tydeligt nok, at forskningen kun udgør en meget beskedent del af arkivvæsenets samlede virksomhed, samt at denne andel udviser en vigende tendens.

Dette fald er ikke blot relativt i den forstand, at det kan tilskrives en forøgelse af det samlede tidsforbrug, uden at tidsforbruget til forskning er blevet tilsvarende forøget, men tillige absolut som følge af, at der som foran påvist i løbet af perioden er sket en faktisk reduktion i antallet af ansatte i den videnskabelige stillingsstruktur fra 29 i 1997 til 26 i 2000. Selv om denne reduktion i nogen grad opvejes af en svag vækst i antallet af forskningsårsværk, der finansieres ved tilskudsmidler udefra - i perioden 1997-2000: 2-3 pr. år - kan det ikke ændre det samlede indtryk af et miljø med et lille og stadig svindende forskningsvolumen. Disse realiteter må naturligvis uundgåeligt sætte deres præg på såvel arkivchefernes som de menige forskeres holdninger til forskningen og deres forventninger til fremtiden. Dette afspejlede sig på forskellige måder i de reaktioner, som evalueringspanelet registrerede under besøgsrundesamtalerne.

## **6. Det rådgivende forskningsudvalg**

Udover at mødes med det interne forskningsudvalg har evalueringspanelet også holdt møde med det eksterne eller rådgivende forskningsudvalg, hvis opgaver og sammensætning, der er redegjort for tidligere.

Ved det afholdte møde havde udvalgets medlemmer lejlighed til at fremlægge sine synspunkter og vurderinger i lyset af de erfaringer, som besøgsrunden havde givet evalueringspanelet. Med baggrund i udvalgets erfaringer i dets fireårige funktionstid fandt dets medlemmer, at der blev udført megen værdifuld forskning i Statens Arkiver, og at de formelle rammer omkring denne i det store hele fungerede tilfredsstillende. Som helhed tegnede udvalget derfor et billede af et velfungerende og produktivt forskningsmiljø.

Denne vurdering kan evalueringspanelet langt hen ad vejen tilslutte sig. Men i lyset af de væsentlige struktur- og miljømæssige problemer, som evalueringspanelet i løbet af besøgsrunden havde afdækket – for hvilke der nedenfor mere udførligt skal redegøres – virkede det ganske påfaldende, at sådanne tilsyneladende ikke havde været genstand for systematisk overvejelse i det rådgivende forskningsudvalg og måske endda for en dels vedkommende næppe var dets medlemmer bekendt.

Ikke mindst i betragtning af, at udvalget også rummer medarbejderrepræsentanter, virker dette en anelse overraskende og bør derfor nok give anledning til overvejelse af udvalgets relevans og fremtidige rolle. I givet fald bør det overvejes at give udvalget nogle rammer og arbejdsvilkår, så det sættes i stand til bedre at leve op til den i loven af 1996 forudsatte aktive rådgiverrolle.

## **7. Holdninger og forventninger**

### *a. Rigsarkivaren*

Ved behandlingen af besøgsrundesamtalerne vil det være naturligt at tage udgangspunkt i evalueringspanelets samtaler med rigsarkivaren, der som øverste leder af den samlede virksomhed også er ansvarlig for forskningsdelen. Han tegnede derunder et ganske fortrøstningsfuldt billede af arkivforskningen og dens fremtid, idet han dog understregede, at forskningsdelen efter hans opfattelse ikke tålte yderligere nedskæring. I denne forbindelse udtrykte han en vis bekymring over Kulturministeriets manglende lydhørhed over for ønskerne om at få vendt den nedadgående tendens i forskningsbevillingerne til en opadgående. Generelt fandt han dog ikke, at arkivforskningen var under livstruende pres, idet han anførte, at der rent faktisk var blevet flere forskningsmidler, og at det også var blevet lettere at finansiere frikøb ved hjælp af eksterne midler.

Sidstnævnte udsagn understøttes af, at den eksterne forskningsfinansiering ifølge driftsregnskabet for forskning gennem de seneste fire år har ligget nogenlunde konstant på ca. 2 mio. kr. med en svagt stigende tendens, hvoraf den ene mio. dog hidrører fra en bevilling fra Danmarks Grundforskningsfond til det såkaldte ERAS-projekt, der ikke kan henregnes til Statens Arkivers forskningsmidler. Derimod modsvares udsagnet om flere midler ikke af regnskabstallene, der over perioden 1997-2000 udviser et fald i de samlede nettoudgifter til forskning fra ca. 4,7 mio. i 1997 til ca. 3,4 mio. i 2000 regnet i faste priser. Det bør dog i denne forbindelse understreges, at de samlede nettoudgifter ikke nødvendigvis er det samme som midler til rådighed. I en note til regnskabstallene anføres det således, at en del af faldet kan forklares ved forskydninger i forskningsmedarbejdernes lønniveau samt en del andre forhold uden direkte relation til det faktiske aktivitetsniveau.

Rigsarkivaren tilkendegav videre, at arkivforskning - herunder især historisk forskning på grundlag af arkivsamlingerne - efter hans opfattelse var, og skulle forblive, en væsentlig del af Statens Arkivers virksomhed, men at den vigtigste opgave var at servicere arkivvæsenets brugere, dvs.

administrationen og det forskende publikum. Statens Arkiver var i dag efter hans opfattelse mere en servicevirksomhed end en forskningsinstitution, og han anså det derfor ikke for arkivforskningens væsentligste opgave at fungere som spydspids for den historiske forskning i Danmark, men snarere at medvirke til at skabe de nødvendige forudsætninger for, at Statens Arkiver kunne løse sin samfundsbestemte servicefunktion på kvalificeret vis. Han udtrykte afslutningsvis forståelse for, hvis disse prioriteringsændringer - der i de senere år var blevet stedse tydeligere - af nogle forskere kunne opleves som et pres. Selv så han det ikke som et sådant.

Samlet efterlod samtalen med rigsarkivaren indtrykket af en chef, der som erfaren forsker havde forståelse for arkivforskningens værdi som forudsætning for kvalificeret varetagelse af institutionens servicefunktioner. Han så den derfor nødt til at reduceres yderligere, og håbede i øvrigt, at dimensioneringsplanen kunne opfyldes. Han syntes indstillet på at give forskningen optimale vilkår inden for de samlede rammer, som han havde til opgave at administrere.

#### *b. Forskningschefen*

Ved reorganiseringen i 1997 uddelegerede rigsarkivaren det organisatoriske ansvar for den samlede arkivforskning til en forskningschef. Til posten udpegede han landsarkivaren for Sønderjylland, Hans Schultz Hansen, der således siden 1997 har fungeret i dobbeltrollen som enhedschef og forskningschef. Samtidig blev der etableret et forskningsudvalg til støtte for forskningschefen og for at fremme forskningen. Dette udvalg har efter panelets vurdering fungeret helt tilfredsstillende.

På opfordring fra evalueringspanelets formand har forskningschefen skriftligt redegjort for sin personlige vurdering af arkivforskningens situation i evalueringsperioden 1993-2000 med særlig vægt på forskningsmiljøet. Dette er sket i form af et 10 sider langt notat af 7.4.2001 (se bilag 5).

Notatet er formet som en løbende kommentar til den række af nøgleproblemer, som evalueringspanelet drøftede med de "menige" forskere under besøgsrunden. Dette vil mere specifikt blive inddraget nedenfor i forbindelse med afrapporteringen af denne fase i evalueringsarbejdet. Her skal det blot helt generelt anføres, at forskningschefen vurderede den overordnede forskningsplanlægning og rammestyling, der har udviklet sig siden 1997, som et betydeligt fremskridt og som nyttige instrumenter til sikring af forskningens omfang og kvalitet, og at han betragter disse tiltag som en nødvendig og logisk imødegåelse af de forudgående års

nedskæringer i forskningens volumen. Den overordnede planlægning fungerer dermed efter hans opfattelse som en sikring af, at der også i fremtiden vil eksistere institutionsbaseret forskning i Statens Arkiver. Også i sin egenskab af enhedschef prioriterer forskningschefen forskningsaktiviteterne ved sin egen enhed højt.

### *c. Enhedscheferne*

Noget mere nuanceret tegnede billedet sig blandt de øvrige enhedschefer (arkivcheferne i Rigsarkivet, landsarkivarerne, erhvervsarkivaren og lederen af Dansk Data Arkiv). Her registrerede evalueringspanelet et bredt spektrum af holdninger, der spændte fra direkte negativitet over ligegyldighed til positiv medleven. Disse betydelige holdningsforskelle kan naturligvis for en dels vedkommende forklares ved individuelt betingede forskelligheder samt chefernes stærkt varierende forskningserfaring på det personlige plan. Men en del af holdningsforskellene er givetvis også strukturelt begrundet.

Forholdet er jo det, at enhedscheferne bærer det samlede ledelsesansvar for enhedens aktiviteter, hvoraf forskningen, som ovenfor påvist, kun udgør nogle få procent af det samlede tidsforbrug. For denne lille del bærer enhedscheferne intet formelt ansvar, mens de til gengæld er ansvarlige for de øvrige aktiviteter - i tidsforbrug omkring 97 %. Resultatkravene til disse er - til forskel fra forskningsdelen - temmelig nøje beskrevet i de årlige resultatkontrakter, for hvis opfyldelse cheferne er direkte ansvarlige. Ligesom opfyldelsen af de deri opstillede mål efter det oplyste har direkte indflydelse på en del af cheflønnen. Det er indlysende, at en sådan konstruktion ikke virker fremmende på enhedschefernes engagement i det lokale forskningsmiljø, og af samme grund tillige kan forklare de betydelige holdningsnuancer til forskningen.

Som en art kommentar til dette forhold gav et par af enhedscheferne således udtryk for, at de nærmest betragtede forskningsforpligtelsen som en stor hvid kasse indeholdende 480 timer på årsbasis, hvis udnyttelse de på ingen måde blandede sig i. Forvaltningen deraf overlod de til forskerne selv og den dertil udpegede forskningsledelse. Et par enhedschefer satte endda kraftigt spørgsmål ved, om arten af den aktuelle forskning i det hele taget var relevant og gavnlig for Statens Arkiver. De efterlyste i denne forbindelse andre forskertyper af større relevans for egentlig arkivistisk forskning end de traditionelle af fortrinsvis faghistorisk observans - et synspunkt, som rigsarkivaren efterfølgende erklærede sig uenig i. De samme chefer ville ikke afvise, at der i perioder kunne blive lagt et vist pres på forskerne for at udskyde deres forskningstid, såfremt andre



opgaver trængte sig på. De markerede desuden, at forskere, som insisterede på at benytte sig af frikøbsmulighed over en længere periode, kunne risikere at blive taget af løsningen af opgaver, der i en bredere arkivsammenhæng måtte anses for interessante og karrierefremmende. Andre enhedschefer gav dog udtryk for noget mere imødekommende holdninger til de forskningsaktiviteter, som deres enheder er værter for, og det er efterfølgende fra arkivledelsens side over for evalueringspanelet oplyst, at der uanset chefholdninger findes en sjældent fraveget tradition for imødekommelse af ansøgninger om frikøb, såfremt en forsker kan opnå et sådant..

Blandt enhedscheferne tegnede der sig således et stærkt differentieret billede, som til en vis grad syntes afhængig af presset fra andre arkivfaglige opgaver. Gennemgående syntes holdningerne mest forskningspositive hos cheferne for de enheder, hvor forskningen fylder relativt mest i det samlede billede, og hvor presset fra andre arkivfaglige opgaver måske er relativt mindre. Samtlige enhedschefer understregede dog, at de anså de forskningsansattes 2/7-dels forskningstid for en urørlighedszone, som de ikke følte noget egentligt ansvar for og derfor ikke blandede sig i. I overensstemmelse dermed følte ingen sig kaldede til at udøve nogen form for kvalitetskontrol med den udførte forskning, selv om flere erklærede sig rede til at bistå forskerne med konkret rådgivning og støtte til ansøgninger om eksterne forskningsmidler.

#### *d. Delkonklusion på ledelsesholdninger*

Møderne med chefgruppen i Statens Arkiver efterlod hos evalueringspanelet det indtryk, at der på ledelsesplanet findes nogle ganske alvorlige strukturproblemer i relation til forskningen, der trænger til overvejelse og løsning.

Et af disse hænger sammen med, at enhedscheferne ikke selv er omfattet af forskningspligten, og at de beklæder deres poster i kraft af andre kvaliteter end dem, der er kendetegnende for en forsker. Det var desuden åbenbart, at de alle følte et stort ansvar for at leve op til de velbeskrevne dele af resultatkontrakterne, der drejer sig om løsningen af de mere serviceprægede arbejdsområder. Forskningsdelen kan ifølge sagens natur ikke beskrives og måles i tilsvarende konkrete termer. Under sådanne vilkår forekommer det ikke forbavsende, at en enhedschef med et ansvar for helheden kan virke en smule distant i forhold til forskningens nødvendighed og behov. Snarere burde det måske give anledning til overraskelse, at en hel del enhedschefer trods alt udviste en så positiv og aktiv interesse for forskningen ved deres enheder.

Et andet strukturelt problem kan henføres til den delte loyalitet, som forskerne pålægges i kraft af, at de i 5/7-dele af deres arbejdstid udfører almindelige arkivfaglige, nøje tidsregistrerede opgaver ved den enhed, som er deres tjenestested, på lige fod med de øvrige ansatte og i denne egenskab står i direkte loyalitetsforhold til enhedens chef. Derimod arbejder de i deres 2/7-dels forskningstid principielt helt uafhængigt af enhedschefen og refererer i denne forbindelse - også for så vidt angår tidsregistrering - direkte til en forskningschef, der geografisk befinder sig et helt andet sted, og som er uden direkte indflydelse på deres daglige arbejdsvilkår.

Selv om evalueringspanelet ikke kan henvise til noget konkret eksempel på, at den delte ledelse har medført egentlige loyalitetskonflikter, forekommer det ikke desto mindre nærliggende at mene, at systemet, som det nu er indrettet, rummer latent konfliktstof. Det må ikke mindst tilskrives moden tilbageholdenhed hos enhedscheferne og en smidig ledelsesstil hos forskningschefen, at systemet trods alt tilsyneladende har fungeret nogenlunde tilfredsstillende indtil nu. Det synes imidlertid oplagt, at at der i selve strukturen er indbygget konfliktstof, som i uheldige tilfælde vil være til direkte skade for forskningsmiljøet og forringe forskningsvilkårene - jfr. de ovenfor refererede udtalelser fra et par af enhedscheferne.

Evalueringspanelet har ingen patentløsning på dette strukturproblem, der vel er opstået som følge af ministeriel styring med resultatkontrakter for de i årsværk største aktiviteter og en vedholdende reduktion af forskningsandelen, som har gjort denne til en marginal størrelse i forhold til helheden. Vi skal imidlertid ikke undlade at pege på, at en forøgelse af forskningsdelens volumen og/eller en inddragelse af chefgruppen under forskningspligten formentlig ville løse en del af problemerne. Ligeledes vil ansættelse af den forskningsprofessor, der optræder som et ønskemål i dimensioneringsplanen, have en gunstig virkning. En sådan ville i givet fald være den naturlige kandidat til posten som forskningsleder, hvilket også ville opløse det paradoks, der består i, at forskningslederen for øjeblikket er uden formel forskningsforpligtelse og i realiteten beklæder to lederposter med vidt forskellige loyalitetskrav - om end han i praksis er blandt de flittigste forskere i Statens Arkiver.

## **8. Forskernes holdninger og forventninger**

### *a. Samtaleemner*

Evalueringspanelets samtaler med de forskningsansatte fulgte trods en nogenlunde fri form et temmelig fast mønster, der i forvejen var fastlagt af panelet. De samlede sig om tre overordnede

emner, nemlig 1) de organisatoriske rammer omkring forskningen, 2) forskningsmiljøet, og 3) kontakterne med andre nationale og internationale forskningsmiljøer. Dertil kom en afsluttende runde, hvor emner frit kunne bringes på bane. I praksis samlede samtalerne sig typisk om følgende temaer:

- Forskningstiden og dens tilrettelæggelse
- Forskningsledelse og forskningsplaner
- Netværk
- Midler til forskningsrejser og konferencedeltagelse
- Karrieremuligheder

Den følgende afrapportering af samtalerne med de “menige” forskere vil derfor være disponeret i overensstemmelse med disse temaer.

#### *b.Forskningstiden*

Bestemmelsen om, at de forskningsansatte har reserveret 2/7 af arbejdstiden til forskning, blev indført ved cirkulære i 1976. Denne bestemmelse har ifølge forskningschefens førnævnte notat haft mangfoldige gavnlige virkninger for arkivforskningen og medførte en mærkbar stigning i den videnskabelige produktion. Ordningen indebar således en reel afskærmning af forskningen fra de øvrige arbejdsopgaver, fordi den på den ene side tvang ledelsen til at respektere normen, men på den anden også lagde et betydeligt moralsk pres på forskerne for at præstere synlige resultater i den således reserverede tid.

Det viste sig under samtalerne med forskerne, at disse stort set delte denne opfattelse.

Gennemgående gav de udtryk for tilfredshed med at have erhvervet en således stadfæstet ret til at kræve deres forskningstid og forlange den respekteret. En del gav imidlertid også udtryk for, at de 2/7 var for lidt - især hvis man var i færd med at færdiggøre en større opgave - idet den normerede forskningstid stort set kun rakte til materialeindsamling og indledende bearbejdelse. Der syntes at være almindelig enighed om, at det ved færdiggørelse af større samlede opgaver som regel var nødvendigt at ty til frikøb og inddragelse af fritiden til arbejdet.

Der herskede bred enighed om, at muligheden for frikøb over kortere eller længere perioder var et gode og tillige en nødvendig forudsætning for færdiggørelse af større forskningsopgaver. Flere

pegede imidlertid på, at frikøbsordningen også havde sine problematiske sider, idet det ifølge disse havde vist sig vanskeligt at skaffe egnede vikarer især til de kortere frikøb. Dette problem var naturligt nok størst ved de mindre enheder i provinsen. Dertil kom også, at vikarerne ofte blev ansat uden forskningstid. Det almindelige indtryk var derfor, at disse faktorer medførte en vis tilbageholdenhed hos forskerne med at udnytte frikøbsmulighederne og en tøven hos enhedscheferne med at fremme ansøgninger derom. Følgegruppen til evalueringen har dog efterfølgende påpeget, at det står enhedscheferne frit for at tildele en arkivarvikar mindre forskningsopgaver, hvilket er sket i en række tilfælde. Ligeledes henledte følgegruppen opmærksomheden på, at vikarstillingerne havde gavnlige rekrutteringsmæssige funktioner.

Hovedparten af forskerne gav i forlængelse deraf udtryk for, at det derfor var helt nødvendigt også at inddrage fritiden, såfremt man skulle have forskning fra hånden - hvad enten det drejede sig om "egentlig" fritid eller afspadsering af overarbejde, der var oparbejdet uden for 2/7-dels normen.

Dette mønster svarer temmelig nøje til det billede, der tegnedes i PLS Consult-rapporten fra 1995 om kortlægning af forskningsindsatsen under Kulturministeriet. Her anføres det s. 41, at ikke færre end 93 % af arkivforskere anvendte større eller mindre dele af fritiden til forskning - i øvrigt det højeste procenttal for samtlige forskningsinstitutioner under Kulturministeriet. Et ganske tilsvarende billede ville man sikkert få, hvis man lavede en lignende undersøgelse blandt universitetsansatte forskere, hvilket blot understreger, at seriøs forskning i højere grad er udtryk for en livsstil og udspringer af en indre nødvendighed, end den er et resultat af et normativt præstationskrav i forbindelse med et ansættelsesforhold. Resultatet er i alle tilfælde, at den ansættende myndighed reelt får mere forskning, end man rent faktisk har betalt for.

Samtalerne afslørede temmelig store forskelle på tilrettelæggelsen af forskningstiden fra enhed til enhed. Det almindeligste forekom at være tildeling af en ugentlig forskningsdag, hvor forskeren ikke nødvendigvis skal opholde sig på institutionen. Dog så man sig ikke i Erhvervsarkivet i stand til at praktisere en sådan "fri" ordning, men håndhævede i stedet tilstedeværelsespligt i hele arbejdstiden af hensyn til "erhvervs kunderne". Dette følte Erhvervsarkivets forskere dog ikke som nogen væsentlig ulempe. Andre steder fulgte man en praksis med længere sammenhængende forskningstid samlet i blokke, og atter andre praktiserede en kombination. Den konkrete tilrettelæggelse af forskningstiden, der kunne variere alt efter, på hvilket stadiet projektet befandt sig, aftaltes i hvert enkelt tilfælde med enhedscheferne.

Som det vil fremgå nedenfor, er langt hovedparten af de større publicerede arbejder fra arkivforskerne resultat af kortere eller længere frikøb. Da de eksterne frikøb som påvist i flere tilfælde opleves som problematiske, var det måske en overvejelse værd som supplement dertil at skabe mulighed for interne frikøb f. eks. i halvårsperioder efter et fastlagt rotationsmønster i lighed med de ordninger, der praktiseres ved universiteterne.

### *c. Forskningsledelse og forskningsplaner*

Evalueringpanelet konstaterede generel tilfredshed med den måde, hvorpå den centraliserede forskningsledelse praktiseredes af den nuværende forskningschef. Der var almindelig anerkendelse af den fleksible ledelsesform og hans lydhørhed over for forskernes behov og forventninger. Forskningsledelsen opfattedes af hovedparten af forskerne som en nyttig støtte og et bolværk mod presset fra andre arkivfaglige opgaver. På samme måde opfattede forskningschefen også selv sin rolle, jfr. hans skriftlige notat af 7.4.2001.

Nok så nuancerede var holdningerne til de overordnede forskningsplaner, som Statens Arkiver på Kulturministeriets foranledning har udarbejdet siden 1997. Udover en erkendelse af, at forskningsplaner kunne virke synliggørende, syntes der at være en tilbøjelighed til at betragte dem som et nødvendigt onde, der dog ikke skulle tages alt for tungt. Følgende forskerudsagn dækker formentlig meget godt den almindelige holdning: "... forskningsplanerne er en kendsgerning, og man må lære at leve med dem. De er udtryk for en balance mellem at indgå i en overordnet plan og være sig selv i forskningen. Hvis man laver fireårige planer, må man finde sig i, at disse bliver meget løse og skitseagtige. Man kan ikke fast binde sig til forskningsemner fire år frem."

Forskningsplanerne opfattes med andre ord af forskerne som en uundgåelig følge af den nye resultatkontrakt-styrede organisationsstruktur, der har påført Statens Arkiver en dybtgående omstillingsproces, som man endnu befinder sig midt i. Det forekom åbenbart under samtalerne, at forskerne i almindelighed ikke fandt, at forskningsdelen passede særlig godt ind i denne nye kultur og derfor følte sig stærkt i klemme mellem dennes formalistiske og helst målbare krav med nøje tidsregistrering etc. på den ene side og den traditionsbestemte individuelle tilrettelæggelse af, og det personlige ansvar for, forskningsindsatsen på den anden.

Uanset institutionelle rammer udspringer god forskning i sidste instans af nysgerrighed, personligt engagement og opdagelsesglæde. Det ofte møjsommelige arbejde med at finde holdbare løsninger på et erkendt forskningsmæssigt problem bliver i så fald hurtigt en hjertesag og ansporer ofte forskeren til at lægge betydeligt flere kræfter og mere tid i opgavens løsning, end den normerede forskningstid egentlig betinger - jfr. den udbredte inddragelse af fritiden til forskningsarbejde. Den gode forskning drives med andre ord frem af en entreprenørånd, der må anses for en uundværlig del af forskermentaliteten. En sådan indstilling fremmes bedst under to forudsætninger, nemlig 1) at forskerne tillægges en udstrakt frihed til selv at definere deres forskningsprojekter, hvilket hænger nøje sammen med det eksistentielle element i forskningen, og 2) at forskerne oplever, at omgivelserne betragter deres forskning som betydningsfuld i den forstand, at gode forskningsresultater fører til anerkendelse og har gunstige karrieremæssige virkninger.

Stærkt forenklet kan den omlægning af organisationsstrukturen, der i disse år finder sted i Statens Arkiver, beskrives som en omlægning fra en overvejende entreprenørpræget organisationsstruktur byggende på personlig og individuel ansvarlighed til en mere lønmodtagerpræget kultur med udstrakt ledelseskontrol, og hvori mål og resultatkrav fortrinsvis defineres udefra eller ovenfra. For forskningsdelens vedkommende kan indførelsen af flerårige forskningsplaner med tilhørende kontrol og tidsregistrering betragtes som et forsøg på at tilpasse sig denne nye kultur ved så vidt muligt at indpasse forskningen i den nye, resultatorienterede struktur.

Denne organisationsform er imidlertid i bund og grund i modstrid med forskningens natur, således som denne ovenfor er beskrevet. Og denne indbyggede modsætning er givetvis baggrunden for den mere eller mindre udtalte skepsis over for den overordnede forskningsplanlægning og forskningsstyring, som evalueringspanelet kunne spore i samtalerne med forskerne. Den generelle holdning syntes som anført at være, at forskningsplaner er udmærkede, så længe man ikke tager dem alt for alvorligt, og så længe de ikke udgør en afgørende hindring for det frie forskningsvalg, der i almindelighed prioriteres højt blandt forskerne. Indbyrdes er forskerne i Statens Arkiver imidlertid lige så forskellige som i andre forskningsmiljøer. Evalueringspanelet konstaterede da også, at der ved siden af de fremherskende "entreprenørholdninger" også fandtes tilhængere af "lønmodtager-livsformen" i førnævnte forstand.

Forskningsplaner kan, efter evalueringspanelets vurdering, rigtigt tilrettelagt i dialog med forskerne, være nyttige redskaber. De kommende års planlægning af forskningen i Statens Arkiver

må nødvendigvis fortsat tage udstrakt hensyn til ovennævnte holdninger og holdningsnuancer blandt forskerne. Sker det ikke, kan det efter evalueringspanelets skøn have alvorlige negative konsekvenser for arkivforskningens fremtid. Den egentlige udfordring består derfor i fremdeles at udvikle planlægningen på en så fleksibel og lydhør måde, at der både skabes rum for alle forskertyper og den bedst mulige sikring af forskernes individuelle udfoldelsesmuligheder. Trods klare organisationskulturelle incitamenter dertil vil det således næppe være hensigtsmæssigt at søge forskningsdelen yderligere konkretiseret i resultatkontrakterne. Den udbredte tilfredshed med den nuværende forskningsledelse kan formentlig netop henføres til, at den med held har modstået sådanne fristelser og i stedet har bestræbt sig for at skabe rummelige organisatoriske rammer om den rigt varierede forskning, der udføres i Statens Arkivers regi.

Evalueringspanelet skal i denne forbindelse henlede opmærksomheden på endnu et forhold, der gør det problematisk at operere med alt for stramme forskningsplaner og alt for håndfaste målsætninger og krav - nemlig det lille forskningsmiljø, der bevirker, at enhver planlægning må blive stærkt personafhængig. Der findes i evalueringsperioden talrige eksempler på, at planlagte projekter har måttet ændres eller helt opgives, alene fordi den eller de forskere, som bar dem, i mellemtiden havde forladt Statens Arkiver, eller fordi nye forskere med andre interesser og kompetencer i mellemtiden var kommet til. Denne ganske naturlige ansættelsescirkulation har i flere tilfælde gjort langtidsplanlægning af forskningsindsatsen til en halvtom eksercits nærmest til ære for bureaukratiet. Dette forhold maner derfor til en vis tilbageholdenhed med alt for håndfast en projektplanlægning. En sådan forudsætter et betydeligt større forskningsvolumen end det, der i dag findes ved Statens Arkiver.

#### *d. Netværkssamarbejde*

Netværkssamarbejde blandt forskerne ved Statens Arkiver blev introduceret i begyndelsen af 1998 på den interne forskningsledelses initiativ med henblik på styrkelse af den individuelle forskning og tilførsel af ny faglig inspiration, bl.a. i form af teoretiske og internationale impulser. Samtidig skulle det tilskynde til formulering af fælles forskningsprojekter for dermed at fremme en vis tyngdepunktsdannelse i forskningen.

Med udgangspunkt i den overordnede målsætning for forskningen i Statens Arkiver formuleredes der fra første færd fire netværk, nemlig "Forvaltning, politik og samfund", "Økonomisk, social og lokal historie", "Kultur-, rets- og bevidsthedshistorie" samt "IT og arkiverne". Arkivforskerne

opfordredes til at tilmelde sig et eller flere af disse netværk; men de var - og er - principielt også åbne for interesserede eksterne forskere, ligesom netværkene tilskyndedes til at søge samarbejde med beslægtede eksterne netværk.

Af disse fire kan kun netværket "Forvaltning, politik og samfund" for indeværende betegnes som vellykket i den forstand, at det har medført varige samarbejdsresultater på tværs af institutionsgrænser og aktivt har gjort sig gældende i det fagudviklende arbejde. Dette er næppe uden sammenhæng med, at netværkets emne ligger helt centralt i forhold til arkivforskningens traditionelle interessefelt. Netværket om "Økonomisk, social og lokal historie" kan derimod kun betegnes som en betinget succes, for så vidt som at det har været medvirkende til at igangsætte et større byhistorisk projekt sammen med andre forskningsmiljøer, hvorefter det mere eller mindre er faldet fra hinanden. De to øvrige netværk kan ikke opvise nævneværdige resultater og må - for at genbruge en arkivforskners udtryk - i dag betragtes som "hule netværk".

Under besøgsrunden tegnede der sig for evalueringspanelet et temmelig klart, i hovedsagen geografisk bestemt, billede af forskernes syn på netværksdannelsen. Det viste sig nemlig, at forskere med tjenestested i hovedstadsområdet gennemgående var de mest skeptiske og afstandtagende. Enkelte betegnede endda ligeud netværkene som tidsspilde. Dette må sikkert ses i sammenhæng med, at der netop i hovedstadsområdet findes en række alternative muligheder for kollegial informations- og meningsudveksling, f. eks. i form af "Arkivforeningen" og "Forum For Fri Forskning". Sidstnævnte er en slags uformel netværksdannelse mellem forskere fra Rigsarkivet, Landsarkivet for Sjælland, Det kongelige Bibliotek og Tøjhusmuseet.

Omvendt var forskerne ved de mindre provinsenheder langt overvejende positivt indstillede over for netværkene, fordi de efter disses mening medvirkede til at bryde den følelse af isolation, der let kan opstå i de små miljøer. Gennemgående så disse forskere netværkene som en velkommen mulighed for at komme på faglig talefod med ligesindede kolleger andre steder. Den eneste reelle indvending, der kunne registreres mod netværkene i denne kreds, var faktisk, at de medførte en hel del "rejseri", der gik fra deres forskningstid.

Disse reaktioner bringer evalueringspanelet frem til den konklusion, at netværksdannelsen må betragtes som en nyttig foranstaltning til bevarelse og videreudvikling især af de små forskningsmiljøer i arkivvæsenets enheder vest for Valby Bakke. Da disses overlevelse må



betragtes som en væsentlig forudsætning for opretholdelsen af arkivforskningens alsidighed og kvalitet, finder evalueringspanelet, at der bør arbejdes for en fortsat styrkelse og videreudvikling af netværkstanken. Det må anses for afgørende, at dette sker i løbende dialog med forskerne for at sikre, at netværkernes indhold så nøje som muligt afspejler og imødekommer forskernes behov.

#### *e. Rejsemidler*

Der syntes blandt forskerne at herske nogenlunde tilfredshed med omfanget af de rejsemidler, der er til rådighed til deltagelse i forskningsrelateret arkivintern mødevirksomhed. Sådanne rejseaktiviteter dækkes efter et fastlagt pointsystem af Statens Arkivers centrale rejsepulje. Midlerne synes med andre ord på dette punkt så nogenlunde at modsvare behovet.

Derimod blev der fra flere sider givet udtryk for, at det kneb betydeligt mere med at skaffe midler til deltagelse i eksterne arrangementer - f. eks. internationale konferencer - og forskningsrejser til udlandet. Til sådanne formål råder Statens Arkiver over en årlig pulje på godt 100.000 kr, der dog ikke udelukkende er forbeholdt forskningsbestemte formål. Under den (urealistiske) forudsætning, at samtlige midler anvendtes til forskningsformål, ville det svare til ca. 4.000 kr. pr.

forskningsansat, hvilket i sammenligning med f. eks. universiteternes rejsebudgetter til sådanne formål ikke er meget. I forskningschefens notat af 7.4.2001 understreges det, at puljen som oftest hurtigt bliver opbrugt, hvorimod økonomi- og personalechefen direkte adspurgt fremhævede, at der hvert år almindeligvis er flere midler til rådighed, end der bliver ansøgt om. Evalueringspanelet har ikke set det som sin opgave at forsøge at efterprøve disse modstridende meldinger, men skal blot her benytte anledningen til at pege på, at der tilsyneladende på dette punkt består et internt kommunikationsproblem, der bør afhjælpes.

Tidligere blev der givet supplerende forskningstid til deltagelse i eksterne seminarer og konferencer i form af maksimalt 6 årlige såkaldte AG-dage (AG = andre grunde). Denne ordning blev ophævet for ca. 10 år siden, og konferencedeltagelse - inkl. rejsetid - beregnes nu fuldt ud som en del af forskningstiden. Der kunne fra forskerside spores en hel del utilfredshed med dette system, som man mente lagde en betydelig dæmper på lysten til at stille op til sådanne tidskrævende arrangementer.

Disse udsagn harmonerer imidlertid ikke med den oversigt over arkivforskernes konferencedeltagelse, som forskningschefen på evalueringspanelets foranledning har ladet

udarbejde. Resultaterne deraf er i bearbejdet form gengivet i bilag 3. Det fremgår deraf, at arkivforskernes deltagelse i internationale kongresser og seminarer faktisk har været jævnt stigende gennem hele evalueringsperioden. I 1993 var der således blot 6 deltagelser; fra 1995-99 svingede deltagelsesfrekvensen mellem 13 og 15 om året, mens antallet af kongresrejser til udlandet i 2000 nåede op på 21. Der er med andre ord i løbet af evalueringsperioden tale om en tredobling af antallet af internationale kongresrejser, hvor arkivforskerne deltaget med papers eller indlæg, på trods af at antallet af forskningsansatte i samme periode har været faldende. Det sætter unægteligt et spørgsmålstegn ved det berettigede i forskernes utilfredshed på dette punkt; men tallene understreger til gengæld, at arkivforskerne rent faktisk i stigende omfang tager aktivt del i den internationale vidensudveksling og dermed gør sig gældende i det internationale forskningsmiljø. Tallene kan med andre ord tages som udtryk for, at arkivforskningen - formentlig bl.a. takket være netværksdannelsen - i stigende grad har åbnet sig over for omverdenen og i højere grad end tidligere er blevet en aktiv del af det samlede forskningsmiljø.

#### *f. Karrieremuligheder*

Der syntes blandt forskerne udbredt enighed om, at forskningsindsatsen ikke spillede nogen større rolle for deres karrieremuligheder i bredere arkivfaglig sammenhæng. Som én udtrykte det: "Vi tåles i det daglige; men når afdelingens forskere kan fremvise nye publikationer, giver det anledning til glæde over hele afdelingen." Forskernes opmærksomhed syntes derfor i højere grad rettet mod at opnå anerkendelse i beslægtede eksterne fagmiljøer og i forskersamfundet som helhed, hvilket falder helt i tråd med, at de gennemgående gav udtryk for, at de følte sig som del af et mere omfattende professionelt fagmiljø, hvoraf den arkivbaserede forskning blot udgjorde en mindre del. Denne fremherskende holdning rummer i sig selv en vis sikkerhed for, at arkivforskerne løbende holder sig ajour med udviklingen i forskningsstandarderne i bredere forstand og i deres virke bestræber sig for at leve op til disse.

Fra flere sider blev der udtrykt en vis bekymring, hvad angår yngre arkivforskere muligheder for at kvalificere sig som seniorforskere på den normerede tid. Den gennemgående opfattelse var, at de unge forskere ofte blev presset af andre opgaver og krav om f. eks. at gennemgå en arkivaruddannelse. Dette problem synes forskningsledelsen dog også at være opmærksom på - jfr. forskningschefens notat af 7.4.2001 - og har derfor iværksat visse foranstaltninger for at imødegå det.

Det alvorligste latente problem ligger nok i de tilfælde, hvor man som følge af rekrutteringsvanskeligheder har ansat forskere uden den ph.d.-grad, der ifølge stillingsbeskrivelsen er forudsætningen for ansættelse som forsker. Denne - heldigvis lille - gruppe er uden tvivl mest udsat for at ende i en karrieremæssig blindgyde. Evalueringspanelet tilråder en positiv særbehandling af disse unge i form af øget opmærksomhed, gunstigere forskningsvilkår og kvalificeret vejledning. Skulle det trods sådanne foranstaltninger ikke lykkes dem at færdiggøre afhandlingen inden for en rimelig tid, må de til gengæld udtræde af forskerstillingen, idet der ellers kan være risiko for, at det nuværende fuldt tilfredsstillende generelle kvalifikationsniveau blandt arkivforskerne langsomt skrider nedad.

## **9. Evaluering af den publicerede forskning**

### *a. Forskningens omfang*

I 1993 var der ansat 31 arkivarer med forskningspligt i Statens Arkiver svarende til 8,9 forskningsårsværk. I 2000 var antallet af forskningsansatte 26 svarende til 7,4 forskningsårsværk. I den af Ole Degn redigerede oversigt, *Forskning i Statens Arkiver 1990-1996* registreres der i alt 660 publicerede titler i optællingstidsrummet, idet der ses bort fra registraturer, guider mv., som ikke er omfattet af det forskningsbegreb, der er udgangspunkt for evalueringen. En årlig forskningsproduktion på gennemsnitlig 110 titler i registreringsperioden er udtryk for en ganske betragtelig arbejdsindsats, men siger i sig selv ikke meget, idet optællingen omfatter alt fra ganske korte meddelelser til omfattende monografiske arbejder.

Vælger man kun at medtage publikationer på flere end 10 sider - hvorved især frasorteres korte meddelelser og små populærtikler - og efter et tilsvarende kriterium tillige inddrager forskningsproduktionen i årene 1997-99, således som den opregnes i årsberetningerne, tegner der sig for hele evalueringsperioden 1993-99 et nogenlunde jævnt fald i antallet af årligt publicerede titler fra et niveau på omkring 50 i første halvdel af 1990'erne til et niveau på rundt regnet 40 ved evalueringsperiodens slutning. Sammenholdes dette med antallet af forskningsansatte i den tilsvarende periode, viser det sig imidlertid, at det faldende totale publikationsniveau udelukkende kan henføres til et fald i antallet af forskningsansatte. Beregnet år for år over evalueringsperioden viser publikationsfrekvensen for forsker pr. år sig nemlig at ligge temmelig fast på 1,6 titel. Arkivforskerne har tildelt en forskningstid på ca. 29 % af deres samlede arbejdstid. Den her udregnede publikationsfrekvens adskiller sig derfor næppe væsentligt fra den, man i almindelighed finder ved universitetsinstitutterne i historie, hvor man som en grov tommelfingerregel regner med,

at en ansat med 40 %s forskningspligt årligt skal producere ca. tre titler pr. år for at have opfyldt sin forskningsforpligtelse.

Selv om de arkivansatte forskeres totale produktion således udviser en faldende tendens, udviser de til gengæld også en udpræget konstans, når det gælder produktionen pr. forskningsansat. Følgelig må konklusionen på dette punkt være, at produktionen pr. forsker gennem hele evalueringperioden faktisk har været bemærkelsesværdig konstant, mens svingningerne i den årlige forskningsproduktion især må tilskrives tilsvarende svingninger i bemanningen - en bevægelse, der gennem de seneste 20 år klart er gået i nedadgående retning.

#### *b. Kvalitativ vurdering*

Til brug for evalueringspanelet's bedømmelse af arkivforskernes skriftlige produktion har Statens Arkivers interne forskningsudvalg på panelets opfordring udvalgt et passende antal titler til nærmere granskning. Det drejer sig om i alt 23 titler, der alle er udgivet i løbet af den årrække, der omfattes af evalueringen (jfr. bilag 1). Ifølge ordlyden af følgeskrivelsen fra forskningsudvalgets formand er de udvalgt,

“så de giver et videst muligt dækkende billede af forskningen i Statens Arkiver m.h.t. emner og forskningsområder. M.h.t. publikationsformen er hovedvægten lagt på bøger, men der er også medtaget bidrag til samleværker og artikler. Der er endvidere lagt vægt på, at alle enheder i Statens Arkiver er repræsenteret med mindst én større afhandling. De anførte afhandlinger er alle blevet til som led i forfatterens ansættelse ved Statens Arkiver, d.v.s. “medbragt” produktion fra studietiden eller tidligere ansættelse er ikke medtaget. Der er medtaget flere afhandlinger, som er trykt i år 2000, men hvor manuskriptet var færdiggjort til trykning før årsskiftet 1999/2000.”

I forhold til de emneområder, der i Statens Arkivers forskningsplan 2001-04 karakteriseres som forskningsmæssige tyngdepunkter, fordeler den udvalgte litteratur sig således:

- IT og arkiverne ..... 1 titel
- Forvaltning, politik og samfund ..... 8 titler
- Økonomisk, social og lokal historie ..... 6 -
- Kultur- og bevidsthedshistorie ..... 4 -
- Heraldik ..... 2 -

Genremæssigt spænder den undersøgte litteratur over hele spektret fra den populært formidlende fremstilling og det lejlighedsprægede festskrift over monografiske værker og analytiske artikler til den formelle akademiske afhandling (disputats og ph.d.-afhandling). Med en enkelt mulig undtagelse falder de alle inden for det forskningsbegreb, der lægges til grund for denne evaluering.

Med nogle få undtagelser er alle de undersøgte afhandlinger publiceret på velanskrevne videnskabelige eller kommercielle forlag eller trykt i anerkendte faglige tidsskrifter. Nogle stykker indgår tillige som dele af større samleværker som f.eks. *Dansk Forvaltningshistorie*, *Dansk Søfarts Historie* og *Århus Bys Historie*, i spidsen for hvilke der har stået bredt sammensatte redaktioner bestående af forskere fra flere forskellige historiske fagmiljøer. Deraf følger, at langt de fleste værker som hovedregel har været underkastet en ganske indgående og alsidig kvalitetskontrol forinden publicering.

I betragtning deraf kan det ikke overraske, at den faglige kvalitet i de undersøgte værker som helhed ikke adskiller sig synderligt fra kvalitetsniveauet i den publicerede forskning, der udgår fra de øvrige historiske fagmiljøer i landet. De respekterer de samme gængse metodiske, empiriske og formidlingsmæssige krav og lever som helhed fuldt ud op til de almindeligt vedtagne normer for god forskning. Hvad angår de større værker, er det værd at hæfte sig ved, at de som regel er blevet til som resultat af forskningsfrikøb af nogen varighed for eksterne midler, hvilket må tages som et klart udtryk for, at løsning af større forskningsopgaver, der publiceres i bogform som regel kræver mere samlet forskningstid, end den, der internt er til rådighed under den gældende struktur. Det er evalueringspanelets vurdering, at de undersøgte arbejder taget under ét fuldt ud lever op til de krav til basisforskning, der er formuleret af Kulturministeriets rådgivende forskningsudvalg. Dog må det fremsendte arbejde inden for kategorien IT og arkiverne nærmest henregnes til kategorien forsknings- og udviklingsarbejde, hvis vi følger samme udvalgs forskningsdefinitioner.

Skulle man ved de undersøgte arbejder fremhæve nogle fælles specifikke karakteristika, der måske kan tages som udtryk for arkivforskningens særlige kendetegn i forhold til dansk faghistorisk forskning i bredere forstand, finder panelet anledning til særligt at pege på følgende træk:

- 1) Arbejderne beskæftiger sig alle med emner fra dansk historie, selv om et par af arbejderne dog også strejfer udenlandske forhold. Dette forhold stemmer ganske vist nøje overens med den hensigtserklæring vedr. arkivforskningen, der opstilles i forskningsplanerne. Til gengæld er der blandt de undersøgte arbejder flere eksempler på, at forskerne synes at have fortolket denne erklæring så snævert, at de har undladt at inddrage parallelle udenlandske forhold, selv hvor dette lå lige for og kunne have tjent til at berige og perspektivere undersøgelsens resultater og give dem bredere interesse.
- 2) I forlængelse deraf synes det at være et gennemgående træk, at arkivforskerne i deres arbejder kun undtagelsesvis forholder sig til den internationale faglitteratur, der måtte foreligge om beslægtede fænomener eller emner med henblik på systematisk inddragelse af internationale erfaringer ved udviklingen af hypoteser og metodik. Derfor forekommer det også snarere at være undtagelsen end reglen, at de indvundne undersøgelsesresultater bringes i konstruktiv relation til den løbende internationale forskningsdebat, hvor dette er muligt og naturligt.
- 3) Omvendt er det ganske karakteristisk, at de undersøgte arbejder som hovedregel er særdeles empiri-tunge og udtryk for en meget stor primær forskningsindsats hvilende på utrykt arkivmateriale. Flere publikationer tager direkte udgangspunkt i en bestemt arkivgruppe eller behandler en bestemt institution på grundlag af det arkivstof, som den har afkastet. Dette kan med god ret anses for en styrke, for så vidt som netop arbejder af denne type bringer megen ny og konkret viden for dagen - viden, som forskere uden for arkivforskernes rækker kun vanskeligt er i stand til at frembringe. Dette karakteristikon er i nøje overensstemmelse med hensigtserklæringen i forskningsplanerne, og arkivforskningen bliver på denne facon et væsentligt led i forskningens fødekæde.
- 4) Den stærke vægt på empirien og den arkivalske tilgang modsvares af et sidste gennemgående træk ved de gennemgåede arbejder, nemlig den ringe opmærksomhed, der som hovedregel ofres på de mere teoretiske, begrebsmæssige og metodiske sider af sagen. Flere af arbejderne kendetegnes ved et forholdsvis svagt udviklet teori- og begrebsapparat, hvilket dog delvis kan forklares ved, at en del af arbejderne er oversigtsværker eller lejlighedsskrifter, hvor sådanne aspekter traditionelt ikke ekspliciteres. Dette kan undertiden medvirke til at give de ofte gedigne empiriske indslag et lidt uforløst og isoleret præg. Der kan spores en tendens til, at forskerne lader sig styre af et materielt kildesyn, dvs. en tilgangsvinkel, hvor afgrænsede kildegrupper er

bestemmende for selve undersøgelsens problemstilling og emneafgrænsning. Dette forhold står i nogen modsætning til den herskende udvikling i de universitetsbaserede historiske fagmiljøer, hvor det funktionelle kildesyn i dag må siges at være dominerende. Sidstnævnte indebærer, at kildematerialet som udgangspunkt udvælges som funktion af det teorigrundlag og den problemstilling, der danner udgangspunkt for analysen.

Bedømt på grundlag af det ovenfor beskrevne udvalg af arbejder ønsker evalueringspanelet som en slags sammenfatning og konklusion at anføre, at den forskning, der udføres i Statens Arkiver kvalitetsmæssigt må vurderes som liggende fuldt på linie med forskningen i andre danske historiske fagmiljøer. Arkivforskningen udføres inden for ganske samme faglige referenceramme og respekterer samme kvalitative normer for god forskning. Arkivforskerne er i kraft af deres førstehåndskendskab til arkiverne bærere af en lang, glørværdig empirisk tradition i dansk historisk forskning - en tradition, der på det seneste har været under pres i de universitære fagmiljøer fra mere teoriprægede og mere arkivfremmede skoledannelser. Af denne grund supplerer arkiv- og universitetsforskningen på mange måder udmærket hinanden og har i kraft af de stadig intakte fælles referencerammer heller ikke for indeværende synderlige vanskeligheder med at holde sig på talefod med hinanden.

I fortsættelse af disse overvejelser skal evalueringspanelet dog ikke undlade at pege på et forhold, som på lidt længere sigt måske kan skabe problemer for arkivforskningen. Det drejer sig om modsætningen mellem arkivforskningens traditionelle hældning imod det materielle kildesyn - således som det foran er påpeget - og de igangværende bestræbelser for at samle arkivforskernes indsats om nogle få større projekter.

Det materielle kildesyn er formentlig forholdsvis uproblematisk for den enkelte forsker i en situation hvor denne nogenlunde frit kan definere sin egen individuelle forskningsopgave, og hvor forskningen udfolder sig som en række indbyrdes uafhængige enkeltmandsprojekter. Graden af teoribasering og problembevidsthed er i en sådan situation den enkelte forskers egen sag. Anderledes forholder det sig, når flere forskere skal arbejde tæt sammen om et større samlet projekt. Såfremt et sådant skal blive andet og mere end blot en simpel sammenskrivning af de deltagende forskeres i forvejen fastlagte enkeltprojekter, kræver det ikke blot i udgangspunktet, men også i gennemførelsesfasen en høj grad af teori- og problembevidsthed og i hele forløbet konsensus derom. I lyset af de foran anførte vurderinger kunne det pege i retning af, at

forskningsledelsen i samarbejde med enhedscheferne måske burde overveje mulighederne for at styrke arkivforskernes beredskab på disse felter, f. eks. ved i planlægningen af den samlede arbejdstid at afsætte tid til teoridebat og evt. kursusvirksomhed uden for den 2/7-dels forskningstid.

## **10. Sammenfatning og konklusion**

En sammenfattende vurdering af forskningsmiljøet i Statens Arkiver må på baggrund af redegørelsen i dette afsnit være, at der er tale om et lille miljø fordelt på en række geografisk spredte tjenestesteder. I sammensætning og generelt kvalifikationsniveau adskiller det sig ikke fra de beslægtede fagmiljøer ved universiteterne.

Omfanget og kvaliteten af den forskning, der udspringer af arkivforskningsmiljøet tåler fuldt ud sammenligning med universitetsforskningen - med den ene nuance, at arkivforskningen gennemgående er mere empirisk baseret og mindre teoretisk-metodisk nybrydende end dele af universitetsforskningen. De publicerede dele af arkivforskningen er underkastet ganske samme faglige kvalitetskontrol som alle øvrige publicerede forskningsresultater.

I dette afsnit er der undervejs peget på en række strukturproblemer i miljøet og dets nærmeste omgivelser. De hidrører stort set alle fra, at miljøet er så lille og så spredt, som tilfældet er. Samt fra, at Statens Arkiver nu i en årrække har befundet sig midt i en stor omstillingsproces fra én organisationsstruktur og virksomhedskultur til en anden. Evalueringspanelet har undervejs peget på en række mulige problemløsninger, som ikke her skal gentages. Blot skal det som et sammenfattende indtryk anføres, at en god begyndelse på afhjælpning af de påviste vanskeligheder efter evalueringspanelets opfattelse ville bestå i en række åbenhjertige drøftelser mellem arkivledelse og forskere om strukturproblemerne og holdningsforskellene, en øget ressourcetilførsel til de hårdest trængte dele af miljøet samt en velovervejet videreudvikling af netværkstanken.



## V. Evalueringspanelets vurderinger og anbefalinger

I afsnit IV har Evalueringspanelet leveret den egentlig vurdering af forskningen i Statens Arkiver 1993-2000. I indeværende afsnit opsummeres de vigtigste af disse vurderinger i overensstemmelse med de i kommissoriet opstillede spørgsmål og problemer, som ønskedes evalueret. Panelet har imidlertid derudover set det som sin opgave at fremlægge en række anbefalinger, som resultatet af evalueringen uvægerligt lægger op til. Disse vil i dette afsnit blive præsenteret under de respektive emner i forbindelse med den nævnte opsummering.

### 1. Vilklårene og rammerne for forskningen

#### a. Statens Arkivers forskningspolitik

Med baggrund i bemærkningerne til arkivloven af 1992 blev der i forbindelse med drøftelserne omkring resultatkontrakten 1995-96 forsøgt formuleret en egentlig forskningspolitik for Statens Arkiver. En sådan havde ikke eksisteret tidligere. I de efterfølgende resultatkontrakter har der under Statens Arkivers hovedformål været formuleret forskningspolitiske målsætninger. Mindst prægnant i den nuværende resultatkontrakt gældende for 2001-2004.

Evalueringspanelet har konstateret, at der er delte meninger inden for Statens Arkiver om med hvilken styrke og vægt forskningspolitikken skal indformuleres i resultatkontrakterne. En kraftig og mere præcis formulering vil måske nok sikre flere ressourcer til forskningen, men omvendt vil dette uvægerligt medføre, at der stilles fortrinsvis kvantitative krav til forskningen, hvis denne skal indgå i resultatmålene for den pågældende periode. En sådan ren kvantitativ betragtning vil imidlertid grundlæggende være mod forskningens natur. Det er evalueringsudvalgets holdning til dette spørgsmål, at forskningspolitikken og forskningen som overordnet mål fortsat bør nævnes i resultatkontrakterne, således at disse også fremover bliver opfattet som en naturlig del af Statens Arkivers virksomhed, men at der med hensyn til disse ikke skal opstilles præcise resultatmål svarende til det almindelige arkivarbejde. Det er for evalueringspanelet væsentligt, at vurderingen af forskning udelukkende sker ud fra en kvalitativ og ikke kvantitativ vurdering. Panelet vil derfor foreslå, at man ikke fremover følger den produktivitetsmåling, som den nuværende resultatkontrakt lægger op til, ved anvisningen af, at ”...publikationer (antal sider ) opgøres pr. årsværk..” (p.14).

Statens Arkivers forskningspolitik har fået sit mest prægnante udtryk ved de otte krav, der er opstillet til forskningen i arkiverne, og som er en del af forskningsplanen for 2001-2004. Den er gengivet ovenfor i afsnit III.8.

Det er evalueringspanelets opfattelse og vurdering, at Statens Arkivers ledelse har gjort et stort arbejde, specielt efter 1997, for at formulere en operationel forskningspolitik og at forsøge at leve op til den. Bevillingsmæssigt er det naturligvis et problem i denne forbindelse, at Statens Arkiver i dag primært er en *serviceinstitution* og ikke en *forskningsinstitution*. Faren for at forskningen bliver et residual i den samlede virksomhed vil derved fremover være latent. Dette vil kunne modvirkes ved til stadighed at understrege begrundelsen for at der udføres forskning på seniorforsker-niveau i Statens Arkiver.

Begrundelsen for forskningen ligger, som anført ovenfor, dels i vejledningsbehovet dels i behandlingen af kassations-/bevaringssspørgsmål. Disse to områder vil fortsat være afgørende for Statens Arkivers opgaver, og det er derfor efter evalueringspanelets opfattelse betænkeligt, at rekrutteringspolitikken i løbet af 1990'erne har medført en faldende procentdel af forskere inden for institutionens akademikergruppe.

For at opretholde det eksisterende forskningsniveau i Statens Arkiver skal evalueringspanelet påpege, at det er væsentligt, at forskningen fortsat ligger inden for basisforskning og ikke inden for den anvendelsesorienterede forskning.

Evalueringspanelet skal derfor **anbefale**,

*at forskningspolitikken fortsat indformuleres i resultatkontrakterne mellem Kulturministeriet og Statens Arkiver, uden at der dog anføres eksplicitte resultatmål af kvantitativ karakter, og at den procentvise andel af forskere i Statens Arkiver søges øget.*

#### *b. Statens Arkivers forskningsplan 1997-2000*

Den nugældende forskningsplan for 2001-2004 er en omfattende og ambitiøs plan. Der er ikke tvivl om, at kravet om at de enkelte forskere her i et firårigt perspektiv basis har måttet redegøre for deres forskningsprojekts omfang og problemorientering medfører en gavnlig og disciplinerende

virkning for den enkelte forsker. På den anden side er det oplagt, at der må fremkomme mange ændringer til en sådan forskningsplan. Ikke blot fordi der sker ændringer i de enkelte forskeres ansættelses- eller arbejdsmæssige forhold, men også fordi forskning rent procesuelt ofte kan medføre skift i mål og omfang inden for en firårig periode. For evalueringspanelet er der ikke tvivl om, at forskningsplaner er et gode og et fremskridt, men kun så længe de opfattes som fleksible og justerbare, og således ikke virker hæmmende. Den fortsatte realisering af forskningsplanen vil fremgå af de udsendte forskningsårsberetninger, som forskningsplanen således nøje må sammenholdes med.

I Statens Arkivers forskningsterminologi opereres der med netværk, satsningsområder og forskningsprojekter, såvel individuelle som fælles. I den fremlagte forskningsplan kan det være vanskeligt at skelne disse forskellige kategorier fra hinanden..

Evalueringspanelet skal derfor **anbefale,**

*at der mindst én gang i planperioden udsendes en opdateret forskningsplan, og at der i forskningsplanen fremover skelnes mellem netværk, satsningsområder og forskellige typer af forskningsprojekter.*

*c. Statens Arkivers nuværende forskningsressourcer og plan for dimensioneringen af forskningsindsatsen*

Det procentvise tidsforbrug til forskning sammenholdt med Statens Arkivers øvrige aktiviteter er faldet fra 4,6% i 1997 til 3,4% i 2000. Samtidig er antallet af forskere i samme tidsrum falder fra 29 til 26. Det nuværende antal svarer til 8,7 forskningsårsværk. Der er således tale både om en relativ og absolut reduktion af forskningens samlede position i institutionen. Som led i formuleringen af forskningspolitikken er der blevet opstillet en dimensioneringsplan for den fremtidige udvikling af forskeransættelser i Statens Arkiver (se bilag 11). Denne indebærer en forventet dimensionering af forskeransættelser på 43 svarende til 12 forskningsårsværk. Det vil sige, at antallet af forskeransættelser skal stige med ca. 30% i forhold til det eksisterende antal, hvis planen skal gennemføres.

På grund af reduktionen i antallet af seniorforskere og disses generelt høje anciennitet vil der i løbet af få år opstå et rekrutteringsproblem, hvis ikke forskningens position i Statens Arkiver

yderligere skal forringes. Antallet af ph.d.-studerende i forskeransættelser må forøges. Tre må her være et absolut minimum. Der må i denne forbindelse allokeres tilstrækkelige midler og opmærksomhed til unge arkivforskere, således at de inden for den fastsatte tidsramme har mulighed for at gøre sig kvalificerede til varige seniorforskerstillinger. Forskerstillingerne må generelt gøres mere attraktive, og den mobilitet, der efter den nuværende stillingsstruktur er mulig mellem arkiverne og f.eks. universiteterne, må vises større opmærksomhed. F.eks. kan dette også gøres ved en intensiv deltagelse i universiteternes forskeruddannelse, der er under opbygning i form af egentlige forskerskoler. Et initiativ, som Statens Arkivers ledelse allerede har udtrykt sig positiv om over for evalueringspanelet. Forskere fra arkiverne vil omvendt også kunne bidrage til at forskere og studerende på universiteterne får kendskab til arkiverne og interesse for ansættelse som forsker i disse.

Evalueringspanelet skal derfor **anbefale**,

*at dimensioneringsplanen fastholdes og søges realiseret, især dennes intention om værtskab for et passende antal ph.d.-studerende,*

*at der allokeres tilstrækkelige midler til nyansatte, unge forskere, således at disse inden for den fastsatte tidsramme, kan gøre sig kvalificerede til seniorforskerstillinger, og*

*at muligheden for forsker-udveksling mellem arkiverne og universiteterne stimuleres.*

## **2. Forskningens organisering og forskningsmiljø**

### *d. Organiseringen af forskningen i Statens Arkiver*

Efter 1997 er den såkaldte 2/7-forskning blevet organiseret mere formelt i forhold til tidligere. Det har været lovbestemt, at der skulle nedsættes et rådgivende forskningsudvalg med ekstern deltagelse. Statens Arkiver har derudover – i lighed med et par andre forskningsinstitutioner under Kulturministeriet – valgt at udpege en forskningschef, der samlet koordinerer og fremmer Statens Arkivers forskningsindsats. Statens Arkiver her derudover tillige valgt at etablere et bredt sammensat forskningudvalg, til daglig betegnet det interne forskningsudvalg. Denne ordning fungerer efter evalueringspanelets vurdering tilfredsstillende. I organiseringen ser panelet kun få problemer. Det ene er forholdet mellem det rådgivende forskningsudvalg og det interne. I den organisering, Statens Arkiver har valgt, synes det rådgivende udvalg ikke at have nogen præcis og betydningsmæssig rolle, netop fordi det interne udvalg på udmærket vis har overtaget en række opgaver, som ellers skulle varetages af det rådgivende udvalg. Det andet er, at forskningschefen

udover denne stilling tillige er landsarkivar og dermed enhedschef. Henset til de mange opgaver, som forskningschefen har, og som er gengivet ovenfor, vil det alt andet lige betyde en svækkelse af den samlede koordinering, at forskningschefen samtidig varetager en krævende enhedschefstilling. Som et supplement til den deltidsansatte forskningschef ønsker evalueringspanelet at pege på muligheden af, at Statens Arkiver undersøger at ansætte en forskningsprofessor, således som stilingsstrukturen og dimensioneringsplanen åbner mulighed for. Forskningsprofessoren ville kunne aflaste forskningschefen, og samtidig højne det samlede forskningsniveau i Statens Arkiver.

I denne forbindelse skal evalueringspanelet også pege på, at der ikke foreligger nogen præcis udmelding om, hvorledes den enkelte forsker skal forholde sig i tilfælde af problemer omkring en uoverensstemmelse mellem forpligtelserne inden for henholdsvis den almindelige tjenestetid på 5/7 og forskningstiden på 2/7. Efter panelets vurdering ville forståelses- og holdningsmæssige problemer måske kunne håndteres bedre, hvis enhedschefen selv havde forskningsforpligtelse eller i det mindste som forsker var blevet bedømt på seniorforskerniveau.

Evalueringspanelet skal derfor **anbefale**,

*at opgavefordelingen mellem det rådgivende forskningsudvalg og det interne forskningsudvalg, herunder det førstnævnte udvalgs rolle i den samlede organisering af forskningen i Statens Arkiver, tages op til fornyet overvejelse, og*

*at Statens Arkiver undersøger muligheden for at ansætte en forskningsprofessor, og*

*at ansættelse i chefstillinger i Statens Arkiver kræver forskerbedømmelse svarende til seniorforskerniveau.*

#### *e. Forskningsmiljøet*

Det må konstateres, at forskningsmiljøet i Statens Arkiver samlet er meget lille, og derudover er karakteriseres ved at være geografisk spredt. Dette tåler derfor ikke yderligere reduktion. Især for arkivenhederne uden for københavnsområdet skønnes der at være problemer med fortsat at gøre miljøerne frugtbare. En vigtig rolle synes de etablerede netværk at spille for de her omtalte miljøer.

Som led i organiseringen af forskningen efter 1997 blev der i 1998 oprettet netværk. Disse blev etableret af forskningsledelsen i et forsøg på at indbyde til en strukturering af den samlede

forskningsindsats. Evalueringspanelet har imidlertid konstateret, at tilslutningen til disse netværk er meget forskellig. Interessen for dem synes at stige jo længere man bevæger sig vest for Valby Bakke. Panelet finder at tanken omkring netværk er god, men såvel indhold som formål bør formentlig overvejes nøje og løbende. Det skal understreges, at placering i et af netværkene ikke er obligatorisk, men der er ikke tvivl om, at man fra forskningsledelsens side gerne ser deltagelse. En række initiativer i form af projektgrupper, som væsentligt er fremkommen fra forskerne selv, synes der at være lidt større interesse for.

I praksis rækker de 2/7 forskningstid kun til at indsamle materiale til brug for den konkrete forskningsopgave. Færdiggørelsen af forskningspublikationer udføres ved frikøb skaffet enten fra Kulturministeriets særlige pulje eller fra eksterne fonde o.lign. Opsparet forskningstid eller regulær fritid og weekends anvendes i vid udstrækning til færdiggørelse af forskningsarbejder. Disse betingelser for at udføre forskning føles af forskerne som utilfredsstillende, henset til at de er ansat med forskningsforpligtelse med tilhørende publikationsforventninger. Evalueringspanelet skønner, at en fast turnus for længere forskningsperioder, indarbejdet i Statens Arkivers resultatkontrakt eller budget, ville stimulere forskningen og afhjælpe de her nævnte mindre tilfredsstillende forhold.

I forbindelse med evalueringspanelets besøgsrunde er der konstateret divergenser mellem ledelsens og forskernes opfattelser, holdninger og forventninger. Nogle af problemerne skønnes at bunde i manglende kommunikation, andre i manglende fastsatte fortolkninger af regler og praksis. Det er Evalueringspanelets opfattelse, at 1-2 møder om disse forhold, f.eks. som opfølgning på behandlingen af nærværende redegørelse, vil kunne rydde en række af forskellighederne af vejen.

Evalueringspanelet skal derfor **anbefale,**

*at forskningsnetværkene opretholdes, idet de især er vigtige for stimuleringen af de små forskningsmiljøer, som Statens Arkiver har flere af, men at form og emner overvejes løbende for at gøre dem mere attraktive for forskerne at deltage i,*

*at dannelsen af forskerinitierede projektgrupper stimuleres,*

*at der i Statens Arkivers budget indarbejdes 1-2 ekstra årsværk, således at der efter en fastlagt automatisk turnus altid er 1-2 forskere på forskningsorlov af et halvt års varighed, og*

*at der som opfølgning på evalueringsrapporten arrangeres 1-2 møder mellem Statens Arkivers ledelse og forskere til drøftelse af eventuelle kommunikations- og fortolkningsproblemer i forbindelse med gennemførelsen af forskningen i arkiverne.*

### **3. Forskningsindsatsen**

#### *f. Forskningens omfang, kvalitet og relevans i evalueringsperioden*

Evalueringsudvalget har vurderet forskningsindsatsen ud fra 23 udleverede titler, der dækker den evaluerede periode, dog med tyngdepunkt i den sidste del af perioden. De omhandlede arbejder er alle publicerede på anerkendte forlag, i velanskrevne videnskabeligt baserede tidsskrifter eller i sammenhæng, f.eks. i forbindelse med større oversigtsværker, hvor disse bliver vurderet på lige fod med andre videnskabelige bidrag. Det er panelets opfattelse, at den udførte forskning i Statens Arkiver i den til forskning afsatte 2/7-tid af tjenesten kvalitetsmæssigt lever op til lignende arbejder udsendt fra andre historiske fagmiljøer her i landet. Endvidere kan det også slås fast, at de publicerede arbejder lever op til den erklærede forskningspolitik, der har været formuleret implicit før 1997 og eksplicit efter. Dette gælder f.eks. emnevalget inden for dansk historie med udgangspunkt i arkivernes samlinger.

Det hører imidlertid med til den kvalitative vurdering, at publikationerne er påfaldende empiritunge og et udtryk for udnyttelse af primært kildemateriale, der i nogen grad synes at skygge for opmærksomheden på teoretiske, begrebsmæssige og metodiske sider af emnerne. Kravet om emner fra dansk historie synes endvidere meget ofte at medføre, at der ikke tages stilling til den internationale fagdiskussion og faglitteratur i de situationer, hvor dette ville være relevant og naturligt.

Evalueringspanelet skal derfor **anbefale,**

*at tilgangen til forskningsemnerne fremover bliver mere teoribaseret,*

*at debatten og dermed kendskabet til teoretiske og metodiske begreber fremmes blandt forskerne gennem etableringen af en egentlig kursusvirksomhed eller gennem de etablede netværk, og*

*at forskningens resultater fortsat søges publiceret i en bred anerkendt sammenhæng, således at der derigennem sker den nødvendige kvalitetssikring af Statens Arkivers forskning.*

#### *g. Statens engagement i nationale og internationale forskningsmiljøer*

Det fremgår af det for Evalueringspanelet fremlagte materiale, at deltagelsen i faglig relevante

eller videnskabelig kongresser og seminarer såvel nationalt som internationalt har været stigende blandt Statens Arkivers forskere. Dette vurderer panelet som noget meget positivt. Det fremgår ligeledes af dette materiale, at der er flere puljer indeholdende forholdsvis store beløb afsat til disse formål. For panelet er det imidlertid oplyst, at der i nogle tilfælde i de senere år ikke har været ansøgninger nok til at disse penge har kunnet anvendes efter deres formål. Panelet har dog – uanset disse oplysninger – kunnet konstatere, at der blandt forskerne hersker en opfattelse af, at det er svært få midler bevilget til de nævnte formål. Dette kan naturligvis skyldes, at forskerne alligevel ikke er involveret i så megen forskning med eksterne relationer, at det har været muligt at udnytte de til rådighed stillede midler. Evalueringspanelet har ikke nogen egentlig anbefaling inden for dette område, men vil dog ikke undlade at pege på eksistensen af et evt. kommunikationsproblem mellem forskningsledelse og forskerne omkring størrelse og anvendelsen af de her nævnte midler til forskningsrejser. En tildeling henlagt til det interne forskningudvalg kunne måske overvejes i denne forbindelse.



## Udvalgt litteratur til evalueringen af forskningen i Statens Arkiver 1993-1999

### *Kriterier for udvælgelsen*

De ca 20 udvalgte afhandlinger er udvalgt, så de giver et videst muligt dækkende billede af forskningen i Statens Arkiver m.h.t. emner og forskningsområder. M.h.t. publikationsformer er hovedvægten lagt på bøger, men der er også medtaget bidrag til samleværker og artikler. De er endvidere lagt vægt på, at alle enheder i Statens Arkiver er repræsenteret med mindst én større afhandling. De anførte afhandlinger er alle blevet til som led i forfatterens ansættelse ved Statens Arkiver, d.v.s. ”medbragt” produktion fra studietiden eller tidligere ansættelser er ikke medtaget. Der er medtaget flere afhandlinger, som er trykt i år 2000, men hvor manuskriptet var færdiggjort til trykning før årsskiftet 1999/2000.

### *IT og arkiverne*

Karsten Boye Rasmussen: Datadokumentation. Metadata for samfundsvidenskabelige undersøgelser. 2000. xxiv + 394 s.

### *Forvaltning, politik og samfund*

Dansk Forvaltningshistorie I-II. 2000. 986 + 960 s. Bidrag af Leon Jespersen, Poul Erik Olsen, Hans Chr. Bjerg, Erik Nørr, Inge Bundsgaard og Jørgen Fink.

Jesper Thomassen: Kirker og godsejere i Vestslesvig i 1500-1600-tallet. Sønderjyske Årbøger 1998, s. 57-80.

Erik Gøbel: De styrede rigerne. Embedsmændene i den dansk-norske civile centraladministration 1660-1814. 2000. 270 s.

Harry Christensen: Bonden, kommunen og demokratiet. Det lokale selvstyres etablering på landet i Danmark 1842-1867, 1-2. 1997. 792 s.

Erik Nørr: Skolen, præsten og kommunen. Kampen om skolen på landet 1842-1899. 1994. 563 s.

Annette Østergaard Schultz: Pligtarbejde og lystarbejde. Historie om at bryde veje i Nordvest- og Midtjylland 1842-1855. 2000. 346 s.

Michael Hertz: Et ministerium finder sin form. Landbrugsministeriet 1896-1923. 1996. 360 s.

Steen M. Ousager: Krige og fornyelse. Bd. 2 omhandlende tiden 1914-50 af ”På sporet 1847-1997. Jernbanerne, DSB og samfundet”. 1997. 357 s. (samt noter i bd. 3 s. 257-277).

### ***Økonomisk, social og lokal historie***

Dansk søfarts historie. 1-2. 1997. 287 + 224 s. Bidrag af Bjørn Poulsen, Ole Degn og Erik Gøbel.  
Jørgen Mikkelsen: By – land – øvrighed. Studier i sjællandske købstæders økonomi og administration ca. 1740-1807 med særligt henblik på Korsør, Skelskør og Slagelse. Ph.d. afhandling. 1995. Herfra utrykt indledning og konklusion samt artiklerne Købmandens kontaktflade

- en regionalundersøgelse (Erhvervshistorisk Årbog 1994, s.106-145) og Les Villes et les Réseaux Urbains Danois au XVIIIe Siècle (Cahiers d'histoire XLIII, 1998, s. 455-473).

Hans Schultz Hansen: Det sønderjyske landbrugs historie 1830-1993. 1994. 446 s.

Peter Fransen: Varetransport på Fyn via havn og jernbane 1865-1920. 1997. 299 s. + 112 s. bilag. Ph.d. afhandling.

Jørgen Fink: DA i Danmark 1956-1996. 272 s.

Ib Gejl (red.): Århus – byens historie 1-4. 1995-99. 350 + 347 + 377 + 353 s. Bidrag af Ole Degn, Jørgen Fink, Henrik Fode, Ib Gejl, Erik Korr Johansen og Henrik Vedel-Smith.

### ***Kultur- og bevidsthedshistorie***

Wilhelm von Rosen: Månens kulør. Studier i dansk bøssehistorie 1628-1912. 1993. 872 s. Disp.

Tyge Krogh: Oplysningstiden og det magiske. Henrettelser og korporlige straffe i 1700-tallets første halvdel. 2000. 608 s. Disp.

Margit Mogensen: Eventyrets tid. Danmarks deltagelse i Verdensudstillingen 1851-1900. 1993. 419 s. Danmark og verdensudstillingerne i 19. århundrede. De store udstillinger i politisk, økonomisk, teknologisk og kulturelt lys. 1997. 4 + 28 + 32 + 27 + 17 + 5 + 1 + 7 s. De to afhandlinger udgør tilsammen en ph.d. afhandling.

Karen Hjorth: Tolder og kvinde. En undersøgelse af kvinders ansættelse i en mandsdomineret etat. 1998. 120 s.

### ***Heraldik***

Nils G. Bartholdy: ”De tre kroner og korset. Unionssymbolik, ambition og rivalitet” i: Heraldisk Tidsskrift bind 8, nr. 76, okt. 1997, side 233-260.

Samme: Die Wappen eines nordischen Vlies-Ritters im ausgehenden Mittelalter – König Christian II. (1481 – 1559). Actas del VII Coloquio Internacional de Heráldicos Cáceres. Madrid 1993, s. 37-53.

### ***Kildeudgivelser***

Erik Nørr og Karl Peder Pedersen (red.): På embeds vegne. Kilder til dansk forvaltningshistorie 1750-1920. 1998. 463 s.

Ole Degn (udg.): Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre forhold i uddrag, 1652. 1998. 519 s.

### Udleveret baggrundsmateriale til brug for evalueringspanelet 2000-2001

1. Resultatkontrakt mellem Statens Arkiver og kulturministeriet, perioden 1995-1996
2. Resultatkontrakt mellem Statens Arkiver og kulturministeriet, perioden 1997-2000
3. Resultatkontrakt mellem Statens Arkiver og kulturministeriet, perioden 2001-2004
4. Indstilling om forskningsbegrebet på kulturministeriets område. En indkredsning af kategorier og definitioner, Kulturministeriet September 1994
5. Kortlægning af forskningsindsatsen under kulturministeriet, Udarbejdet af PLS Consult, Kulturministeriet Oktober 1995
6. Dimensioneringsplan for Statens Arkivers forskningsvirksomhed, HSH 7.4.1998
7. Forskningsplan for Statens Arkiver 1997-2000 – Årsplan 1999
8. Forskningsplan for Statens Arkiver 2001-2004, november 1999
9. Evaluering af forskningen på Danmarks Biblioteksskole, Slutrapport. Oktober 1999
10. Forskning i Statens Arkiver. Årsberetning for 2000, Statens Arkiver København 2001
11. Statens Arkiver, Virksomhedsregnskab 2000, 2.4.2001
12. M. Jessen-Klingenberg: Einige Beobachtungen und Urteile zur historischen Forschung in den staatlichen Archiven, März 2001

## Internationale seminarer og kongresser, hvori forskere fra Statens Arkiver har deltaget med paper og/eller foredrag 1993-2000

### Indledende bemærkninger

Datagrundlaget for nedenstående liste over arkivarers deltagelse i internationale forskningskonferencer, seminarer o.l. er de årlige forskningsrapporter, som indtil 1996 blev afgivet til et kollegialt forskningsrapportudvalg, derefter til forskningschefen. Disse rapporter indeholder rubrikken "Videnskabelig foredragsvirksomhed (Herunder foredrag ved kongresser, seminarer o.l.)". Rapporterne giver med andre ord kun oplysning om deltagelse med foredrag eller paper ("aktiv deltagelse"). Derimod indgår "passiv deltagelse" (der dog kan omfatte indlæg i diskussioner o.l.) ikke i rapporteringen. Det har derfor ikke været muligt at rekonstruere denne del af den internationale aktivitet.

Efter min vurdering forekommer "passiv deltagelse" i kongresser og seminarer m.v. ikke så ofte i forbindelse med generelle historiske emner, da arkivernes og forskernes egne ressourcer sætter snævre grænser herfor. Passiv deltagelse forekommer dog uden tvivl ved internationale arrangementer i Danmark, samt ved de nordiske historikermøder.

I forbindelse med arkivfaglige emner deltager mange arkivarer uden foredrag eller paper; det gælder navnlig de nordiske arkivdage (Hamar 1994, Åbo 1997 og Århus 2000), de internationale arkivkongresser (Beijing 1996 og Sevilla 2000), men også de årlige tyske arkivdage, som Karl Peder Pedersen, Landsarkivet for Sjælland, regelmæssigt har deltaget i, samt de ligeledes årlige slesvig-holstenske arkivdage, der normalt har deltagere fra Landsarkivet for Sønderjylland.

For at sikre bedst mulig fuldstændighed har listen været sendt ud til samtlige forskere, hvilket førte til flere tilføjelser, i første række vedr. år 2000.

Det skal endelig bemærkes, at den amerikansk inspirerede form med forlods rundsendelse af papers til deltagerne i konferencer og seminarer og intens diskussion heraf, ofte med udpegede opponenter, er en ret ny tradition inden for historiefaget. Derimod er traditionen for foredrag med efterfølgende diskussion og eventuel trykning af manuskriptet i en konferencerapport rodfæstet. Derfor er afholdte foredrag taget med i oversigten, da billedet ellers ville blive misvisende.

Aabenraa 6.11.2000

Hans Schultz Hansen

### *Forkortelser:*

RA = Rigsarkivet

LAK = Landsarkivet for Sjælland m.v.

LAO = Landsarkivet for Fyn

LAV = Landsarkivet for Nørrejylland

LAÅ = Landsarkivet for Sønderjylland

EA = Erhvervsarkivet

DDA = Dansk Data Arkiv

## 2000:

*Nils G. Bartholdy, RA:*

24. internationale kongres for de genealogiske og heraldiske videnskaber i Besançon, 6.5.2000  
Foredrag: Eternal heraldic symbolism or ephemeral corporate identity? (vil blive trykt)

*Hans Chr. Bjerg, RA:*

XXVIth International Congress of Military History. Stockholm 31. juli-4. august 2000  
Foredrag: The Peasant Conscription in Denmark 1788-1849

*August Eriksen, RA:*

Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000

Foredrag: Arkivsystemernes "indre orden". Modeller og grundlaget herfor.

*Anders Bo Nielsen, RA:*

Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000

Foredrag: Elektroniske arkivaliers autencitet

*Margit Mogensen, RA:*

27<sup>th</sup> Symposium of the International Committee for the History of Technology, 21.-26. 8.2000.

Foredrag: The Finsen Lamp and the World Exhibition in Paris 1900. New Technology for Social Health. (Manus under revision til indgivelse til international referee mhp. optagelse i internationalt tidsskrift)

Nordisk seminar i Uppsala om "Visuelle teknikker i offentlige rum i 1800-tallet og tidligt 1900-tal", Arr. Idehistorisk Institut ved Uppsala Universitet, 9-10. 11.2000.

Foredrag: Papirtapet som medium for smag og normer.

*Else Hansen, RA:*

19th International Congress of Historical Sciences (ICHS) i Oslo 6.- 12.8.2000

Paper: Staff Structure in Danish and Swedish Mass Universities. University Traditions in Denmark and Sweden 1950-1990 - Continuities and Discontinuities (trykt på hjemmeside).

*Tyge Krogh, RA:*

Social Science History Association 2000 Annual Meeting, 26.-29. oktober, Pittsburgh, Session: Military and Civilian Courts.

Med paper, foredrag og som kommentator

Det førsekulariserede verdensbillede i Norden 1500-1800, Lund 1.-2.12.2000.

*Med paper og foredrag*

*Dan Tørning, RA:*

Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000

Paper: Historisk resumé (IT i arkiverne)

*Poul Erik Olsen, RA:*

Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000

Paper: Arkivlovgivning

*Kirsten Villadsen Kristmar, RA:*  
Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000  
Praksis (IT-arkivalier)

*Jan Danielsen, RA:*  
Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000  
Paper: Langtidsopbevaring af elektronisk information.

*Torben Jensen, RA:*  
Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000  
Paper: Arkivbeskrivelsens tre elementer

*Erik Gøbel, RA:*  
From Griots to Archivists – An Archival Symposium, St. Thomas, 30.03.2000  
Papers: The Danish Records - Preservation Issues  
19<sup>th</sup> International Congress of Historical Sciences, Oslo, 26.10.2000  
Foredrag: An Early Period of Flourishing Shipping under the Danish Flag, 1688-1697

*Erik Nørr, LAK:*  
4. nordiske handicaphistoriske konference i Oslo august 2000.  
Foredrag: Nordiske elever på Gamle Bakkehus 1860-80

*Jørgen Mikkelsen, LAK:*  
Conference on Scandinavian and European Research in Urban History. A Status and Challenges in the Future, Aalborg Universitet 12.5.2000  
Foredrag: A presentation of the danish urban history situation

*Charlotte S. H. Jensen, LAK:*  
Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000  
Foredrag: Kulturformidling via internettet.

*Ole Degn, LAV:*  
*Third International Congress on Maritime History Esbjerg 4.5. august 2000.*  
Foredrag: The European merchant fleets passing the Sound in 1640.

*Nanna Floor Clausen, DDA:*  
Nordiske Arkivdage, Århus 24.-26. maj 2000  
Foredrag: Kildeindtastningsprojektet og Dansk Demografisk Database. Problemer og ressourceoptimering  
Paper: Forventninger til fremtiden: Internet

## **1999:**

*Nils G. Bartholdy, RA:*  
Nordisk seminar "Middelalderlige Seglstemper i Norden" i Roskilde 12.6.1999  
Foredrag: Thronsigel dänischer Könige im Mittelalter mit besonderer Rücksicht auf ausländische Vorbilder und Parallelen (vil blive trykt).

11. internationale heraldiske kollokvium i St. Pölten, Østrig, 20.9.1999  
Foredrag: Dänische Wandteppiche mit Königswappen und Herrscherbildern (vil blive trykt).

*Hans Chr. Bjerg, RA*

14<sup>th</sup> International Naval History Symposium, Annapolis, Maryland, USA 23-25. september 1999  
Foredrag: Hector Bywater: Naval Realist and Novelist

*Margit Mogensen, RA:*

26<sup>th</sup> Symposium of the International Committee for the History of Technology 19.8.1999 i Belfort, Frankrig  
Foredrag: Metalwares and National History. Udkommer i det internationale tidsskrift ICON, dec. 2000.

*Hans Sode-Madsen, RA:*

Seminar på Statsvidenskabeligt institut, Göteborgs Universitet, 18.-19.11.1999  
Foredrag: Marshallplanen og forventningens glæde  
Paper: Danmark 1945. Den alt for korte sommer og ungdomskommissionen.

Seminar om nordmændenes aktiviteter 1944-45 på den norske ambassade i København 2.2.1999.  
Foredrag: Den danske indsats for redningen af danske og norske KZ-fanger april-maj 1945.

*Jørgen Mikkelsen, LAK:*

Norsk byhistorie – tid for syntese, Trondheim 19.-20.11.1999  
Oplæg om en kommende dansk byhistorie s.m. Søren Bitsch Christensen.

*Jørgen Fink, EA:*

Workshop on International Business History, Handelshøjskolen Århus maj 1999

European Business History Association's konference i Rotterdam sept. 1999  
Foredrag: Society of Associations. Business and Interest Groups in Denmark 1800-2000.  
Trykt i *Anne-Marie Kuijlaars et al. (ed.): Business and Society. Rotterdam 2000, s. 385-396*

*Kenn Tarbensen, EA:*

Möjligheter och hinder i utvecklingen av samarbete mellan arkiv, bibliotek och muséer. Utstein kloster (ved Stavanger) 23.-25.4.1999  
Foredrag: Standardisering, samordning, informationsförmedling (trykt)

*Søren Hviid Pedersen, DDA:*

Præsentation af paper ved IASSIST konference i Toronto maj 1999  
Præsentation af paper ved NOPSA konference i Uppsala august 1999

*Lene Wul, DDA:*

XII Nordiske Statsvetarkongress i Uppsala 19.-21.8.1999.  
Paper: Tyske flygtningefortællinger i Danmark 1933-1945 – en mikrohistorisk studie af den danske flygtningediskurs.

Mikrohistorie – på vej mod en ny historieteori. Syddansk Universitet Odense 13.11.1999.  
Paper: Microhistory in Practice – A Comment on Hans Henrik Appels "The Thing, the Power and the Honor".



## 1998:

*Margit Mogensen, RA:*

25<sup>th</sup> Symposium of the International Committee for the History of Technology, Lissabon 20.8.1998  
Foredrag: Technology and the World Exhibitions, experiences of Danish Military Officers 1870-1900. Trykt i det internationale teknologihistoriske tidsskrift ICON, 5, 1990 (udvalgt efter referee).

Writing Peasants, Landbohistorisk Selskabs internationale seminar på Carlsberg Akademi.

Foredrag: A 17<sup>th</sup> Century Zealand Parish Clerk and his Diary. Trykkes i rapport fra seminaret.

*Erik Gøbel, RA:*

UNESCO Meeting of Experts on European Archives on the Slave Trade, Gentofte 5.2.1998

Foredrag: The Archives of Danish Overseas Trading Companies: A Source for the Slave Trade.

*Nils G. Bartholdy, RA:*

23. internationale kongres for de genealogisk og heraldiske videnskaber, Torino 22.9.1998

Foredrag: Vandalorum Gothorumque rex – die Identität von zwei Präentionstiteln und –wappen der Dänenkönige (vil blive trykt).

*Leon Jespersen, RA:*

Der Westfälische Frieden von Osnabrück und Münster 1646-1648 – Wende im Geschichte des Ostseeraumes. Stralsund 20.11.1998.

Foredrag: Dänisch-Schwedische Rivalität und die Anfänge der nordischen Zusammenarbeit.

*Wilhelm von Rosen, RA:*

European Social Science History Conference. Amsterdam 6.3.1998

Paper: Scientists and Legislation on Homosexuality in Denmark 1906-1976.

Sex and Conflict, Gay and Lesbian Studies. Lunds Universitet 9.-10.10.1998.

*Sigurd Rambusch, RA:*

Bering Workshop 4.-5.12.1998 Københavns Universitets Østeuropainstitut.

Foredrag: The Relations between Bering and Spangberg.

*Lars Kristian Larsen og Lise Quist Nielsen, RA:*

IASSIST-konference på University of Yale, New Haven, maj 1998.

Paper: Archives Choice Between Museum and Data Library – The Danish National Archives Adaption to the Information Technology Progress in Denmark.

*Ole Degn, LAV:*

Det 9. nordiske lokalhistoriske seminar, Magleås 19.11.1998.

Foredrag: Lokalhistorie og rigshistorie.

*Annette Østergaard Schultz, LAV:*

Nordisk forskerkursus: Databehandling af historiske folketællinger. Tromsø 15.-26. juni 1998

Foredrag: Fire generationer af amerikanske krigsveteraner fra første verdenskrig til vietnamkrigen: Hvordan klarede de sig uddannelsesmæssigt og socialt

*Jesper Thomassen, LAÅ:*

CCEK-konference Bjerremark, Ubjerg

Foredrag: Den danske konfessionaliseringsproces i europæisk perspektiv.

*Hans Schultz Hansen, LAÅ:*

Kolloquium XI. der Lauenburgischen Akademie für Wissenschaft und Kultur: Das Revolutionsjahr 1848 im Herzogthum Lauenburg und benachbarten Territorien. Mölln 6.4.1998.

Foredrag: Dänemark und Nordschleswig im Revolutionsjahr 1848 (trykt)

Skæbneåret 1848 i dansk-slesvig-holstensk forskning. Landsarkivet for Sønderjylland, Aabenraa 15.8. og Landesarchiv Schleswig-Holstein, Slesvig 28.8.1998.

Foredrag: Nordslesvig i 1848 (trykt i udvidet form).

## 1997:

*August Eriksen og Jan Kanstrup, RA:*

18. nordiske arkivdage i Åbo 6.-8.8.1997

Paper og foredrag: Planlægning af indsatser for arkivdannelse, kassation og aflevering

*Wilhelm von Rosen, RA:*

Seminar om homoseksualitet og homoerotik. Historisk Institutt, Universitetet i Oslo 37.7.1997

Foredrag: Fremvæksten af et homoseksuelt miljø i København i slutningen af 1800-tallet.

*Niels Brimnes, RA:*

23. nordiske historikermøde i Tampere, 8.-11.8. 1997

Foredrag: Constructing the Colonial Encounter. Caste Disputes in Early Colonial Madras.

*Nils G. Bartholdy, RA:*

10. internationale heraldiske kollokvium, Rothenburg ob der Tauber 25.9.1997

Foredrag: Die Heiligkeit des Dannebrogskreuzes in Flagge und Wappen (trykt).

*Erik Gøbel, RA:*

De nordiske Sjøfartsmuseers 15. arbejds møde, Norsk Sjøfartsmuseum, Oslo 30.5.1997

Foredrag: Dansk-norsk kolonifart til Asien, Vestindien og Afrika.

*Margit Mogensen, RA:*

Nordisk seminar om kulturlandskabets husdyr og bevaring. Sakarrildhus, Danmark. Arr. Nordisk Kulturlandskabsforbund og Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup, 6.7. 6. 1997.

Foredrag: Husdyr i malerkunsten – symbol og realisme.

Trykt 1999 i rapport fra seminaret samt i Dansk Landbrugsmuseums årbog 1999.

*Ole Degn, LAV:*

Nordeuropæisk seminar i Trondheim i anledning af byens 1000 års jubilæum. 22.11.1997.

Foredrag: Norwegian and Danish Urban History – Themes and Structures (trykt).

*Bjørn Poulsen, LAÅ:*

Northern Europe 1400 to 1648: Crisis or Transformation? København 28.-30.8.1997

Foredrag: The Nordic Countries in their European Context: From the Periphery to the Centre.

Geschichte Schleswigs. Vom frühen Mittelalter bis 1920, Sankelmark 28.-30.9.1997  
Foredrag: Krise og Transformation i spåtmittelalderlichen Herzogtum Schleswig: Zwischen Ost und West.

*Hans Schultz Hansen, LAA:*

Geschichte Schleswigs. Vom frühen Mittelalter bis 1920, Sankelmark 28.-30.9.1997  
Foredrag: Schleswigsche Identität 1840-48 (trykt).

*Jørgen Fink, EA:*

International Business History Conference, Glasgow juli 1997  
Foredrag: The Uncollection of Records: De-accessioning as Part of the Accession Strategy.  
Trykt i *Lesley M. Richmond (ed.): Pioneering new Frontiers. An International Exploration of Current Initiatives in Business Archives. Proceedings of the Annual Conference 1997. Business Archives Council, 1998, p. 151-157.*

Nordisk Arkivkonference, Trondheim august 1997.

Foredrag: Forskning i virksomheds- og organisationarkiver: Trussel eller kritisk korrektiv?

*Peter Heine Jørgensen, DDA:*

Data Frontiers in the Infoscape. IASSIST maj 1997.  
Foredrag: A Presentation of the ERAS-project.

*Karsten Boye Rasmussen, DDA:*

Metadata and the Internet. International Statistical Institute Session 1997  
Foredrag: Storage and Access to Meta Data and Beyond.

Data Frontiers in the Infoscape. IASSIST maj 1997.  
Planlægning og chair.

## 1996:

*Michael H. Gelting, RA:*

Military Aspects of Scandinavian Society in a European Perspective A.D. 1-1300, Nationalmuseet 2.4.5.1996

Foredrag: Military Organization, Social Power and State Formation in 11<sup>th</sup>-13<sup>th</sup> Century Denmark (trykt)

Le Alpi medievali nello sviluppo delle regioni contermini

Foredrag: La communauté rurale, rouage de l'administration fiscale: l'exemple de la Maurienne, XIVe-XVe siècle (trykt)

*Erik Gøbel, RA:*

Second International Congress of Maritime History, Amsterdam 7.6.1996

Paper: The Management of the Port of St. Thomas, Danish West Indies, during the 19<sup>th</sup> and Early 20<sup>th</sup> Century.

Images of Africa: The Triangle Seminar, Københavns Universitet 17.6.1996

Foredrag: Danish Trans-Atlantic Shipping and Trade, 1671-1807.

*Margit Mogensen, RA:*

Nordisk seminar om "Kollektive identiteter, ting og betydninger", Oslo Universitet, Centeret for Teknologi og menneskelige værdier (TMV), 18.-19. 10. 1996.

Foredrag: Nordboudstillingen i Paris 1900. Trykt i Centerets skriftserie, nr. 24. 1997.

*Dan Tørning, RA:*

Arkivkongressen i Beijing sept. 1996

Foredrag: Handling of the Electronic Records Issue, Experience of the Danish National Archives

DLM-Forum, Bruxelles dec. 1996

Foredrag: Handling of the Electronic Records Issue and Cooperation with Public Administration (trykt)

*Jørgen Mikkelsen, LAK:*

3. internationale byhistoriske konference, Budapest, 29.-31.8.1996

Foredrag og paper: Markets, market towns and market economy: The case of eastern Denmark in the late 18<sup>th</sup> century. Publiceret i: Holger Th. Gräf (hrsg): Kleine Städte im neuzeitlichen Europa, 1997.

*Erik Nørr, LAK:*

3. nordiske handicaphistoriske konference i Helsingfors august 1996

Foredrag: Samarbejde mellem dansk og finsk blindvæsen i 1870'erne

*Harry Christensen, LAV:*

Dansk-svensk seminar om lokalpolitik, Københavns Universitet 4.12.1996

Foredrag om det lokale selvstyre med særlig henblik på vælgernes adfærd.

*Bjørn Poulsen, LAÅ:*

Nordatlantisk fiskerihistorie, Færøerne 18.-20.9.1996

Foredrag om fiskerierne på Helgoland 1300-1550.

Slesvig og Europa i senmiddelalderen, dansk-tysk seminar, Landsarkivet for Sønderjylland 25.9.1997.

Foredrag om Slesvig og det europæiske marked i 1400-tallet.

*Hans Jørgen Marker, DDA:*

AHC-konference i Moskva 1996

Foredrag: Giving Access to Historical Demographic Information Through the Internet samt ledelse af session og deltagelse i panel

## **1995:**

*Nils G. Bartholdy, RA:*

9. internationale heraldiske kollokvium i Kraków 8.9.1995

Foredrag: Königlich dänische Wappentiere in Kunst und Propaganda (trykt).

*Erik Gøbel, RA:*

Seminar i Nordiske föreningen för Kinastudier, Granavolden, Norge, 30.9.1995

Foredrag: Danish Shipping and Trade to China in the Eighteenth Century.

*Tyge Krogh, RA:*

Nordisk konference om historisk krimonologi, Schæffergården 9.-12.2.1995

Paper og foredrag: Straffesager på Sjælland i 1700-tallets første halvdel

Tingets aktører, Uppsala 27.-29.10.1995

Paper og foredrag: Religiøs fundamentalisme. Teologiske udtalelser i dansk/norsk/islandske straffesager i 1700-tallets første halvdel.

*Ole Degn, LAV:*

Everyday Life in Early Modern Times, Oslo Universitet 16.-18.2.1995

Foredrag: The House and its Inhabitants and the Urban Area

Westjutland and the World, Lemvig 3.-5.4.1995

Foredrag: Lønne – a Westjutland Fishing Community 1750-1900

Nordisk lokalhistorisk seminar om indvandring i Norden, Stockholm 16.-18.8.1995

Foredrag: Indvandrerne og de nordiske lokalsamfund i førindustriel tid (trykt).

*Hans Schultz Hansen, LAÅ:*

Mensch und Umwelt in Schleswig-Holstein, Arbeitskreis für Wirtschafts- und Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins, Gut Salzau 20.-21.5.1995

Foredrag: Veränderungen in der Landschaft und der Landwirtschaft Nordschleswigs 1920-1945 (trykt)

*Bjørn Poulsen, LAÅ:*

Mensch und Umwelt in Schleswig-Holstein, Arbeitskreis für Wirtschafts- und Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins, Gut Salzau 20.-21.5.1995

Foredrag om menneske og økologi i 1400-1500-tallets Slesvig (trykt)

Westjutland and the World, Lemvig 3.-5.4.1995

Foredrag: Transportation from the North Sea to the Baltic in Late Middle Ages and Early Modern Period (trykt)

International Medieval Congress, Leeds, 10.-13.7.1995

Foredrag om senmiddelalderens danske statsfinanser

Scandinavia in a European Context, 1200-1800, Schæffergården, Kbh. 6.-8.10.1995

Foredrag: On the Necessity of the State in Peasant Societies.

*Jørgen Fink, EA:*

3. nordiske middelstandsseminar, Helsinki april 1995

Foredrag: Myth and Reality of the Middle Class – Some General Remarks

## 1994:

*August Eriksen, RA:*

17. nordiske arkivdage i Hamar 10.-13.8.1994

Paper: Arkivernes tilsynsarbejde i et målstyringsperspektiv. Trykt i Rapporter til de 17. nordiske arkivdagene i Hamar 10.-13. august 1994, Oslo 1994, s. 160-87

*Birgit Løgstrup, RA:*

17. nordiske arkivdage i Hamar 10.-13.8.1994

Paper: Arkiverne i forskning og kulturelt liv. Trykt i Rapporter til de 17. nordiske arkivdagene i Hamar 10.-13. august 1994, Oslo 1994, s. 9-35.

*Nils G. Bartholdy, RA:*

21. internationale kongres for genealogi og heraldik, Luxembourg 30.8.1994

Foredrag: Dänische Städtiesiegel als Ausdruck landesherrlicher Beziehungen (trykt).

*Michael H. Gelting, RA:*

Nordiske historikermøde i Oslo august 1994

Foredrag: Slægtssamfund og feudalsamfund

*Margit Mogensen, RA:*

4<sup>th</sup> Conference of the International Society for the Study of European Ideas, Graz, Østrig, august 1994.

Foredrag: The Great Exhibitions and Women. The international Debut of Danish Women.

Trykt i revideret udgave i det norske idehistoriske tidsskrift ARR 1994 under titlen "Da kvinderne tog tråden op".

*Wilhelm von Rosen, RA:*

Riksförbundet för sexuellt likaberättigande, Lund 30.1.1994

Foredrag: Månens kulør: Om grænsefladen mellem historie og biologi

*Hans Jørgen Marker, DDA:*

AHC, Nijmegen 1.9.1994

Paper og foredrag: The Source Entry Projekt

Deltagelse i panel

*Karsten Boye Rasmussen, DDA:*

CESSDA seminar 1994 i Grenoble

Foredrag: Codebook Format

## 1993:

*Hans Chr. Bjerg, RA:*

11<sup>th</sup> International Naval History Symposium, Annapolis, Maryland, USA 21-23. okt.1993

Foredrag: When the Monitors came to Europe: The Danish Monitor "Rolf Krake" 1863

*August Eriksen, RA:*

First Stockholm Conference on Archival Theory and the Principle of Provenance 2.-3.9.1993

Foredrag: The Debate on Appraisal – Recurrences and Traps (trykt)

*Nils G. Bartholdy, RA:*

8. internationale heraldiske kollokvium i Canterbury 2.9.1993

Foredrag: Cadency of Danish Royal Bastards in the 13<sup>th</sup> and 14<sup>th</sup> Centuries (trykt).

*Harry Christensen, LAV:*

Von der Magistratsverfassung des Ancien Regimes zum Gemeindeliberalismus. Berlin 18.-20.3.1993

Foredrag: The Willingness of the Citizens in Taking Part in Political Work

*Bjørn Poulsen, LAÅ:*

European State Finances, Odense Universitet 1.10.1993

Foredrag: Danish State Finances 1200-1530

*Jørgen Fink, EA:*

Seminar for nordisk middelstandsforskning, Erhvervsarkivet, februar 1993

Paper: The Sociology of the Middle Class: National Features and Preliminary Theses. The Case of Denmark 1870-1940.

# STATENS ARKIVER

Frikøb af forskere siden 1993

År	Projektnavn	Person	Antal måneder	Bevillingsgiver
1993	Dansk-Norske arkivtraktat	Erik Gøbel	12,0	Det Norske Rigsarkiv
1993	Den sorte død	Michael Gelting	30,0	Carlsbergfondet
1994	Dansk Søfarts historie	Ole Degn	3,0	Statens Humaniske Forskningsråd
1994	Dansk virke i Brasilien	Steen Ousager	1,0	Kulturministeriets forskningspulje
1994	Oplysningstiden og det magiske	Tyge Krogh	24,0	Statens Humaniske Forskningsråd
1994	Dansk Søfarts historie	Bjørn Poulsen	3,0	Statens Humaniske Forskningsråd
1994	Festskrift ved Landbrugsministeriets jub.	Michael Hertz	9,0	Landbrugsministeriet
1995	Datadokumentation	Karsten Boye Rasmussen	5,0	Kulturministeriets forskningspulje
1995	Demokratiseringsprocessen i lokalforvaltningen	Vibeke Filipson	4,0	Kulturministeriets forskningspulje
1995	Demokratiseringsprocessen i lokalforvaltningen	Inge Bundsgaard	1,0	Kulturministeriets forskningspulje
1995	Amtet - egnsudviklingens kålgård	Annette Østergaard Schultz	6,0	Kulturministeriets forskningspulje
1995	Dansk Søfarts historie	Erik Gøbel	6,0	Statens Humaniske Forskningsråd
1995	Ungdomskomm.	Hans Sode Madsen	12,0	Statslig uddannelse orlov
1995	Tolder og kvinde	Karen Hjorth	6,0	Kulturministeriets forskningspulje
1995	Administrationshistoriske vejledninger	David Davidsen	5,0	Kulturministeriets forskningspulje
1995	Det lokale elvstyres opståen	Harry Christensen	4,0	Kulturministeriets forskningspulje
1995	Det sønderjydske landbrugs historie	Bjørn Poulsen	2,0	Kulturministeriets forskningspulje
1996	Dansk bøssehistorie 1912-65	Wilhelm von Rosen	12,0	Kulturministeriets forskningspulje
1996	Fyrstelig finansforvaltning	Michael Gelting	3,0	Kulturministeriets forskningspulje
1996	Foreningslivet i de danske stationsbyer	Inge Bundsgaard	1,0	Kulturministeriets forskningspulje
1996	Danmark og verdensudstillingerne i det 19. årh.	Margit Mogensen	12,0	Statslig uddannelse orlov
1996	Statsbanernes jubilæumsskrift	Steen Ousager	7,0	De Danske Statsbaner
1997	Politimæssige forhold i Danmark 1919-38	Peter Fransen	2,5	Kulturministeriets forskningspulje
1997	Adels- og våbenbreve indtil 1536	Nils Bartholdy	3,0	Kulturministeriets forskningspulje
1997	Frederiksdal og familien Schulin i 250 år	Karen Hjorth	9,0	Kulturministeriets forskningspulje
1997	Tilsynet med de lærde skoler	Erik Nørr	6,0	Undervisningsministeriet
1998	Frederiksdal og familien Schulin i 250 år	Karen Hjorth	3,0	Kulturministeriets forskningspulje
1998	Sønderjyske skolekonsulenter	Erik Nørr	2,0	Kulturministeriets forskningspulje
1998	Det danske kongevåbens betydning	Nils Bartholdy	6,0	Kulturministeriets forskningspulje
1998	Dansk-Norske cantrladministration	Erik Gøbel	24,0	Det Norske Rigsarkiv
1999	Sønderjylland som administrativ forsøgsmark	Annette Østergaard Schultz	2,0	Kulturministeriets forskningspulje
1999	Kancelliets Brevbøger, 1653	Ole Degn	5,0	Carlsbergfondet
2000	Studier i sønderjysk industri	Leif Hansen Nielsen	7,0	Kulturministeriets forskningspulje
2000	Sønderjyske skolekonsulenter	Erik Nørr	2,0	Kulturministeriets forskningspulje
2000	Ungdomskomm.	Hans Sode Madsen	12,0	Magtudredningen/Forskningmin.
2000	Kancelliets Brevbøger, 1654-55	Ole Degn	12,0	Carlsbergfondet
1995?	Neues Geschichte Schleswig-Holstein	Hans Schultz Hansen	1,0	Kulturministeriets forskningspulje
		<b>Måneder</b>	<b>264,5</b>	
		<b>År</b>	<b>22,0</b>	

C:\WINDOWS\TEMP\evap.frikøb.xls\Ark1



# Notat om forskningsstyring og forskningsmiljø m.v. i Statens Arkiver 1993-2000

### *Indledning*

Dette notat om forskningsstyring og forskningsmiljø m.v. er udarbejdet efter aftale med evalueringspanelet's formand. Det tager sit udgangspunkt i de hidtidige drøftelser mellem panelet og følgegruppen og vil tillige belyse initiativerne til at videreudvikle forskningens kvalitet. Derimod overlades en vurdering af den præsterede forsknings omfang og kvalitet ganske til panelet på grundlag af de tilsendte bibliografier og de udvalgte afhandlinger, ligesom problemerne med underbemandingen med forskerstillinger er berørt i det tidligere tilsendte papir om dimensioneringen (i forskningsårsberetningen for 1998). Dog skal problemet med at dække middelalderens historie og den nyeste tid efter 1945 endnu engang understreges her.

Notatet vil navnlig vedrøre perioden fra 1997, hvor den nuværende forskningsstyring blev indført, men indledende skildre de tidligere forudsætninger.

### **2/7 traditionen**

Cirkulæret fra 1976, der indførte en fast forskningsandel på 2/7 af tjenestetiden, havde mangfoldige gavnlige virkninger for forskningen i det, der dengang hed Rigsarkivet og landsarkiverne. Det grundlagde – eller cementerede – en tradition, som rummede talrige positive elementer. Først og fremmest førte det til en stor videnskabelig produktion fra arkivarernes side, således som det dokumenteres ved Ole Degns to bibliografier for henholdsvis 1980'erne og 1990'erne til 1996. Dette kunne kun ske, fordi 2/7 normen blev respekteret fra ledelsen og efterlevet af arkivarerne. På de fleste enheder udmøntedes normen i en hel plus en halv ugentlig forskningsdag, hvilket utvivlsomt er den ene af de to gode modeller. Den anden, som sjældnere synes brugt, er samling af forskningstiden i blokke på fra en uge op til en måned. Den tredje model, som har været anvendt, at timerne lægges sidst på dagen alle ugens dage, er derimod ineffektiv set fra forskningens synspunkt. På adskillige enheder blev forskeren stillet frit m.h.t. stedet, hvor forskningstiden skulle afvikles, på arkivet eller på forskerens bopæl.

For arkivarernes vedkommende var der uden tvivl for hovedparten tale om, at 2/7 var en minimumsnorm, idet forskningstiden strakte sig et godt stykke ind i fritiden. Medvirkende til det sidste var uden tvivl, at der gennemgående var tale om et frit valg af forskningsemner, i hvert fald

inden for en ret bred ramme, som der var uskreven konsensus om (emner fra dansk historie, kildegrundlag hovedsagelig i samlingerne).

En anden positiv virkning af 2/7 ordningen var arkivarenes brede engagement i det danske historiske forskningsmiljø. Det gjaldt ledelsen af historiske selskaber og foreninger, redaktion af tidsskrifter og skriftrækker, udarbejdelse af anmeldelser, foredragsvirksomhed og anden folkelig formidling. Det gjaldt også i opbygningen af de netværk, som i løbet af 1990'erne blev en mere og mere almindelig måde at organisere forskningen på.

2/7 traditionen var en individuel båret tradition. Forskning vil og bør altid rumme stærke individuelle aspekter. Tilsidesættes det element af et nærmest eksistentielt behov, som forskningen udgør for en meget stor del af forskerne og i hvert fald for de bedste, opnås med sikkerhed forringelser i produktivitet og kvalitet. Vrangbilledet af den individuelle forskning kan imidlertid være den individualiserede eller rettere den isolerede forskning. 2/7 traditionen i Statens Arkiver kunne ikke helt sige sig fri for denne fare. Der var flere forskere, hvis forskning hverken var bundet op i interne eller eksterne samarbejdsrelationer, og som derfor var afskåret fra at modtage de nødvendige impulser til fornyelser. Der blev hverken fra kollegernes eller fra enhedschefernes side taget hånd om disse forskeres problemer. Kontrol med opfyldelsen af forskningsforpligtelsen blev ganske vist udøvet af et kollegialt udvalg, som modtog de årlige forskningsrapporter, men der lå heri kun en afprøvning af forskningsomfanget, ikke nogen støttende funktion.

Der var imidlertid betydelige forskelle fra enhed til enhed i graden af samarbejde mellem kollegerne. Mine personlige erfaringer begrænser sig til Landsarkivet for Sønderjylland og Rigsarkivet, og det var min klare fornemmelse, at det fungerede bedst det førstnævnte sted. Om de positive erfaringer herfra lader sig generalisere til de andre små forskningsmiljøer, skal jeg ikke kunne sige med sikkerhed, men måske nok fornemme. På Rigsarkivet oplevede jeg det imidlertid således, at forskningen blev anset for en ”privatsag”, som ledelsen hverken måtte eller ønskede at blande sig i. Hos adskillige i de andre personalegrupper og af flere chefer blev forskningen nærmest anset for et ”personalegode”, som faldt ved siden af Statens Arkivers øvrige virksomhed, også selvom arkivloven fra 1992 klart definerede forskningen og formidlingen af dens resultater som et formål for Statens Arkivers virksomhed. Forskningstiden blev med en lidt tilspidset formulering opfattet som forskernes egen tid, og karakteristisk blev forskningsdagene ofte betegnet som ”forskningsfri”.

## **Bedømmelsesrunden i 1997**

Efter at sektorforskningsstillingsstrukturen siden 1988 udelukkende var blevet implementeret i forbindelse med nyansættelser, fandt der i 1997 en samlet overflytning sted af de såkaldte "overgangsforskere" til den nye struktur, enten som seniorforskere eller seniorrådgivere. Mens dr.phil.'er og arkivarer, der inden for de sidste tre år var blevet bedømt lektorkvalificerede pr. automatisk overgik til stilling som seniorforsker, skulle ni arkivarer først gennem en videnskabelig bedømmelse med eksternt deltagelse. Den resulterede i, at fem arkivarer overførtes til den videnskabelige struktur som seniorforskere. En arkivar opnåede ikke ansættelse i den videnskabelige struktur, mens en anden ikke fik sit primære ønske om en seniorforskerstilling opfyldt, men i stedet blev seniorrådgiver, d.v.s. fik en stilling i den videnskabelige struktur med hovedvægten lagt på de arkivfaglige udredningsopgaver. En tredje, som ønskede stilling som seniorrådgiver, blev dette. En fjerde, som ikke havde prioriteret mellem stillingen som seniorforsker og seniorrådgiver, blev det sidste.

Bedømmelsen viste, at det ikke så meget var omfanget som karakteren af de pågældendes forskning, der hindrede opfyldelsen af deres ønske. Produktionen bestod for en stor del af præsentationer af "fund" i arkiverne uden forudgående problemformulering, eller af bidrag til lokal- eller virksomhedshistoriske fremstillinger uden samlende synspunkter. I de sidstnævnte tilfælde drejede det sig om udefra rekvireret forskning, der havde bredt sig ind i 2/7 forskningstiden, uden at forskerne havde søgt eller fået mulighed for at forsvare opdyrkningen af selvstændige forskningsområder. Generelt gjaldt, at emnerne sjældent var defineret ud fra den almindelige forskningssituation eller inspireret af teoretiske og metodiske diskussioner.

## **Udfordringer omkring 1997**

Selv om der på ingen måder kunne generaliseres fra bedømmelsesrundens 2-3 negative udfald – særlig ikke, da der jo dog var dobbelt så mange, som blev seniorforskere – satte runden alligevel fokus på 2/7 traditionens skyggeeffekter. Problemstillingen tegnede sig således, at Statens Arkiver måtte søge at videreføre 2/7 traditionens mange og overvejende positive sider – først og fremmest selve forskningstiden, dens omfang og det næsten helt frie emnevalg samt forskernes udadvendthed - mens vi måtte forsøge at overvinde de færre, men dog uheldigt virkende negative sider. Det stod også klart, at forskningens retning og organisering generelt havde bevæget sig i forhold til 1970'ernes udgangspunkt, navnlig med hensyn til forskersamarbejdet nationalt og internationalt. Denne udvikling måtte Statens Arkivers forskning efter evne forsøge at følge.

Dertil kom, at Statens Arkiver i sin anden resultatkontrakt for årene 1997-2000 havde fået pålagt at samle dele af forskningen i større, strategiske forskningsprojekter, der kunne tiltrække eksternt finansiering. Det skulle ske i en kommende forskningsplan for årene 2001-2004. Den første forskningsplan, der var udarbejdet i henhold til den første resultatkontrakt for årene 1994-96, tilgodeså nemlig kun i et vist omfang denne målsætning. Ganske vist rummede den flere større projekter, men de havde tildels mere karakter af ”opråb” end forpligtende bemandede og fælles udarbejdede projekter, og et af projekterne faldt bort som følge af manglende finansiering, mens et andet kun tildels lod sig realisere med enkeltstående resultater. To andre projekter var dog i god gænge og er siden afsluttet eller tæt derved: ”Århus – byens historie” og ”Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter 1920”. I øvrigt var forskningsplanen for 1997-2000 mest en sammenskrivning af i reglen ganske kort skitserede, individuelle publikationsplaner, der blev søgt samlet i grupper af overordnede temaer. Hovedparten af disse projekter er siden realiseret.

Som yderligere udfordringer omkring 1997 skal nævnes kravet om indførelse af rådgivende forskningsudvalg m.v. i henhold til loven om forskning ved Kulturministeriets forskningsinstitutioner fra 1996 og kravet om en stillingsdimensionering. Det var loven, som var baggrunden for udpegningen af undertegnede som forskningschef i foråret 1997. Samtidig blev der valgt et rådgivende forskningsudvalg, som loven krævede, og dertil et internt forskningsudvalg, der skulle fungere som centrum for dialogen mellem ledelse og forskere og være ”udførende organ” for iværksættelsen af en række fælles initiativer. Vurderingen af det interne forskningsudvalgs virksomhed er for mit vedkommende positiv. Det har holdt flere møder og opnået en klart bedre dialog end det forud eksisterende forskningsudvalg. Det har tillige udfoldet flere initiativer. Her skal foreløbig nævnes udgivelsen af en selvstændig årsberetning for forskningen i Statens Arkiver, dels i trykt form, dels på Statens Arkivers hjemmesider, ligesom sidstnævnte er udbygget med præsentationssider for de enkelte forskere, grundlæggende dokumenter om forskningen etc. Der er desuden taget initiativ til seminarer, heriblandt et halvdagskursus i internet for historikere. Udvalget har også drøftet problemer såsom forskningstidens overholdelse og utilstrækkelige rejsebevillinger.

### **Forskningsnetværk i Statens Arkiver**

For at støtte den individuelle forskning, som stadig skulle udgøre en hovedstamme i Statens Arkiver, og give den ny faglig inspiration i form af bl.a. teoretiske og internationale impulser, men også gennem almindelig kollegial udveksling, blev der i begyndelsen af 1998 oprettet fire forskningsnetværk i Statens Arkiver. Et andet hovedformål var at tilskynde til formulering af

fælles forskningsprojekter og generelt opnå en vis tyngdepunktsdannelse i forskningen. Netværkene ”Forvaltning, politisk og samfund”, ”Økonomisk, social og lokal historie”, ”Kultur-, rets- og bevidsthedshistorie” samt ”IT og arkiverne” var i første omgang grundlagt som interne netværk, men var fra starten principielt åbne for eksterne interesserede, ligesom de blev opfordret til samarbejde med eksterne netværk.

Tanken om netværkene blev forskelligt modtaget. I det interne forskningsudvalg var der fuld enighed om idéen, og her blev opbygningen med fire netværk skitseret i en dialog mellem ledelses- og forskerrepræsentanterne, ligesom en foreløbig fordeling af forskerne på de fire netværk blev foretaget. På et seminar for alle forskere, hvor idéen blev præsenteret, var holdningerne delte. Nogle gik ind for netværkene, mens andre var skeptiske. Enkelte forskere, der følte sig placeret i et forkert netværk, fik selvfølgelig straks lov til at skifte til et netværk, hvor de følte sig bedre hjemme. Enkelte følte ikke noget tilhørsforhold til nogen af netværkene, der i sagens natur heller ikke kunne favne alle med samme styrke. For så vidt det drejede sig om forskere med gode eksterne kontakter, var problemet til at leve med. Andre forskere brød sig ikke om, at netværkene blev introduceret ”ovenfra”, hvortil kun kan siges, at forskerne i de foregående år ikke havde benyttet lejligheden til at danne netværk ”nedefra”, og i øvrigt var netværksdannelsen sket under det interne forskningsudvalgs fulde medvirken. En sidste anke var, at arbejdet i netværkene ville tære på forskningstiden. Det var rigtigt, eftersom en forøgelse af forskningstiden ikke var mulig. Imidlertid er det en rimelig forventning til enhver forsker at sætte en vis, begrænset andel af sin forskningstid af til videreudvikling af sine kompetancer på forskningsområdet. Med en lidt slagordsagtig formulering var det en hensigt med netværkene at gøre forskningen i Statens Arkiver ”mindre publikationsfikseret” og ”mere udviklingsorienteret”.

Det kan ikke afvises, at denne oprindelige skepsis mod netværkene stadig gør sig gældende hos nogle forskere. Såfremt det er hos forskere, der hele tiden har modtaget impulser fra eksterne miljøer og derfor ikke føler et behov for netværkene, er det til at leve med. Det må imidlertid også erkendes, at netværkene har opnået forskellige grader af succes. I vid udstrækning afhænger denne af enkelte ”aktivisters” engagement, da det selvfølgelig på intet tidspunkt har været tanken at tvinge forskerne til netværksarbejdet. Bedst fungerer uden tvivl netværket ”Forvaltning, politik og samfund”. Det bygger på arkivernes særlige tradition for forvaltningshistorie, som netværket søger at forny gennem udarbejdelsen af en fælles litteraturreference, gensidige projektpræsentationer, diskussioner af forvaltningshistorien som underdisciplin, afholdelse af seminarer om teoretiske indfaldsvinkler til forvaltningshistorien (samfundsvidenskabelige, herunder Max Webers), formulering og styring af fælles forskningsprojekter (1950’er projektet, udgivelsen af

forvaltningshistoriske kilder) etc. Det er selvfølgelig heldigt, at netop dette netværk har fundet en god form.

Netværket "Økonomisk, social og lokal historie" udkastede på sit første møde en skitse til en syntese af dansk byhistorie. Imidlertid har kun en del af netværket engageret sig i dette projekt. Til gengæld er denne kreds så gået sammen med to andre tilsvarende initiativer til en dansk byhistorie (Historisk Institut/Den gamle By i Århus, Komitéen for dansk Byhistorie), og der er inden for dette samarbejde afholdt flere seminarer om moderne byhistorie, ligesom der vil være en session på det kommende nordiske historikermøde herom. For så vidt har netværket opfyldt en væsentlig del af sit formål. Blandt de resterende medlemmer deltager nogle i opbygningen af et dansk netværk for virksomhedshistorie. Til arrangementerne heri udgår der invitationer til medlemmerne af netværket. Atter andre er gået deres egne veje. Det må dermed erkendes, at netværket i vid udstrækning er faldet fra hinanden eller lever videre som et adressekartotek.

Netværket "Kultur-, rets- og bevidsthedshistorie" lagde flot ud med gensidige projektpresentationer kombineret med fælles læsning af en central artikel om emnet. Det har siden mistet pusten. Netværkets medlemmer er altovervejende beskæftiget på Rigsarkivet, hvor tendensen til individualiseret forskning har gjort sig stærkest gældende. Dertil kommer, at det er her "Arkivforeningen" har sit virkefelt, som i en vis udstrækning tilbyder de samme fordele som et forskningsnetværk. Det samme gælder i noget større omfang netværket Forum For Fri Forskning (4F), der inkluderer forskere på Rigsarkivet, Landsarkivet for Sjælland, Tøjhusmuseet og Det kgl. Bibliotek. Savnet af et aktivt netværk er dog alligevel utilfredsstillende, om end der er udsigt til, at meget af savnet vil blive afhjulpet ved et kommende, mere forpligtende netværk om det lange 1700-tals historie, som Rigsarkivet vil være værtsinstitution for.

IT-netværket kan der ikke stilles skyhøje forventninger til, eftersom det kun er få af dets medlemmer, der har forskningstid. Det fungerer som et erfaringsudvekslingsforum for arkivarerne ved IT-afdelingen, IT-sektionen i Bevarings- og kassationsafdelingen og Dansk Data Arkiv hovedsagelig m.h.t. problemstillinger vedrørende elektronisk arkivering. Der holdes et par møder om året, og det er med de givne forudsætninger et acceptabelt ambitionsniveau.

Overordnet kan det om netværkene konkluderes, at de har bevæget forskningen i Statens Arkiver i den rigtige retning, men alle ikke helt så langt, som det var ønsket.

## **Forskningsplan 2001-2004**

En vigtig impuls for forskningen var udarbejdelsen af den fireårige forskningsplan for årene 2001-2004 i henhold til kravene i lov om forskning ved Kulturministeriets institutioner fra 1997. Selv om det med nogen ret blev fremført fra forskerside, at det var vel tidligt at lægge denne plan i 1999 i stedet for i 2000 (det var et resultatkontraktkrav), blev processen nyttig for forskningen. Planlægningen blev påbegyndt i det interne forskningsudvalg og videreført på et planlægningsseminar for alle forskere i forsommeren 1999, hvorefter der blev udarbejdet emne- og projektbeskrivelser hen over sommeren, som så i efteråret blev sammenskrevet til planen. Til emne- og projektbeskrivelserne var der i forvejen opstillet et mønster for indholdet, der bl.a. skulle rumme emne, argumentation for relevans, herunder i forhold til forskningssituationen, problemformulering(er), metodeovervejelser, skitsering af kildegrundlaget, tanker om formidling o.l. Det blev uden tvivl og med rette opfattet som store krav til forskerne, og der fragik givetvis adskillig forskningstid til planlægningen, men dels skal processen kun gennemgås hvert fjerde år, og dels bidrog den efter min mening mærkbart til en yderligere skærpelse af problem- og metodebevidstheden og til uddybet orientering i forskningssituationen.

Yderst positivt var endvidere, at der kunne formuleres fem fælles forskningsprojekter. Det ene, det forvaltningshistoriske projekt "Magt – teknik – konsekenser 1660-1972", blev skitseret af arkivchef Birgit Løgstrup med bistand af flere forskere. De andre blev alle defineret "nedefra": "Projekt 1950'erne", "Kilder til dansk forvaltningshistorie", "Den danske bys historie fra vikingetidens Ribe til Ørestaden" samt "Indvandring, integration og etnicitet". Beklageligvis har det førstnævnte projekt siden måttet bringes i hvileposition, fordi resultatkontraktforhandlingerne ikke resulterede i øgede bevillinger til forskningen.

Forskningsplanen rummer derudover mange solidt gennemarbejdede, individuelle forskningsprojekter. Planen har efter min opfattelse et godt blandingsforhold mellem fælles og individuelle projekter. Det har været nævnt, at enkelte forskere har "overbooket" deres forskningstid, og det kan være rigtigt og burde måske have været forhindret. Det drejer sig imidlertid om to-tre forskere, som er kendt for at være meget produktive, og som derfor forventelig kan opfylde planen – og skulle det ikke ske fuldt ud, vil det ikke blive lagt dem til last, at de har været for ambitiøse.

## **Samlet vurdering af forskernes indstilling og medvirken**

Som skildret bød navnlig årene 1997-99 på mange forandringer i rammerne for forskningen, som under ét på flere afgørende punkter brød med 2/7 traditionen. Jeg har refereret og kommenteret den

skepsis, der fra forskerside har gjort sig gældende over for flere af forandringerne. Tildels har denne skepsis været forståelig på baggrund af de mange forandringer og usikkerheden om, hvor vidt den nye forskningsstyring ville gribe ind i den enkelte forskers tilrettelæggelse af sin forskningsvirksomhed, herunder forskningstid. Jeg mener ikke, denne skepsis er kendetegnende for den almindelige holdning blandt forskerne i Statens Arkiver i dag. År 2000 var således på mange måder et konsolideringsår for forskningen, og siden forskningsplanlægningen har der ikke været grundlag for at frygte indgreb i det (så godt som) frie emnevalg. Tværtimod oplever jeg i almindelighed en positiv grundholdning til de nye udviklinger i forskningen, hos de allerfleste et betydeligt engagement og hos adskillige decideret entusiasme. Enkelte problemer af ressourcemæssig karakter vækker imidlertid bekymring.

### **Problemer med at sikre forskningstiden**

Statens Arkiver har i sin forskningspolitik fastholdt et ens forskningsindhold i de videnskabelige stillinger på minimum 2/7 af arbejdstiden – minimum fordi det i stigende omfang ikke mindst tallet være Kulturministeriets forskningspulje har været muligt at øge forskningstiden gennem kortere eller længere frikøb. I forbindelse med resultatkontraktopgaverne, der samlet har betydet et øget arbejdspress i arkiverne, har et antal forskere fra tid til anden givet udtryk for, at de havde vanskeligt ved at overholde 2/7 normen, fordi bestemte resultatkontraktopgaver, typisk udstedelsen af bevarings- og kassationsbestemmelser hvor der er fastsat hårde tidsfrister, hindrede dette. Det kan også dreje sig om udviklingen af arkivalieinformationssystemet DAISY.

Statens Arkivers tidsregistreringssystem bekræfter, at der i 1999 og 2000 var et mindre antal forskere (under 5), der har konteret væsentligt færre forskningstimer end 2/7 normen angiver (400 timer svarende til 2/7 af et effektivt normalårsværk på 1.400 timer). Problemet er således reelt nok for nogle, om end det ikke synes at have et generelt omfang – dette under forudsætning af, at forskerne har konteret det faktisk forbrugte timer, og ikke det normerede antal. Problemet har da også været diskuteret i Statens Arkivers interne forskningsudvalg og i ledelsen. Udmeldingen herfra har været, at forskningstiden vedvarende er 2/7 af den samlede arbejdstid, og at det er den enkelte forskers eget ansvar, at dette opretholdes. Han eller hun må med andre ord ikke blot under de andre opgavers pres lade stå til og skubbe forskningstiden foran sig. Opstår der vanskeligheder med at opretholde forskningstiden, er det forskerens pligt at orientere sin enhedschef herom, hvis det er tværgående projekter, der er skyld heri, tillige projektlederen. Der skal så ske en aflastning for de arkivfaglige opgaver, som sikrer en ubeskåret videreførsel af forskningstiden. For en kortere periode kan forsker og enhedschef/projektleder med henblik på at bringe centrale arkivfaglige



projekter til afslutning aftale en udskydelse af forskningstiden, men der skal i så fald føres nøje regnskab over den ikke-afholdte forskningstid, som skal afvikles snarest muligt derefter, evt. i form af en eller flere ugers samlet forskningstid.

Det turde dermed være klart for den enkelte forsker, hvordan han eller hun skal forholde sig. Hvis forskningstiden alligevel ikke realiseres efter normen, kan det kun skyldes, at den enkelte forsker selv giver højere prioritering til de arkivfaglige opgaver, ikke reelt ønsker at afholde sin forskningstid, eller ikke kan mande sig op til at fremlægge problemet for sin(e) chef(er). Eller det kan skyldes, at den lokale chef mere eller mindre direkte har signaleret, at det vil "trække ned", hvis en forsker insisterer på sin forskningstid. Under alle disse omstændigheder har ledelsen i Statens Arkiver et problem, som den må forholde sig til.

### **Bevillinger til forskningsrejser og tid til deltagelse i seminarer o.l.**

Forskerne har ved flere lejligheder beklaget sig over en ringe dækning af udgifter til forskningsrejser i Statens Arkiver. For så vidt det drejer sig om rejser til møder i forskningsnetværk er det vedtaget, at de lokale enheder årligt betaler op til to rejser, som de ved årets slutning får refunderet over Statens Arkivers centrale rejsepulje efter et nærmere fastlagt pointsystem. Dette turde dække behovet i de fleste netværk. Rejser til møder i forskningsprojektgrupper betales efter det samme system, men her er der intet årligt maksimum. Behovet for dækning af udgifter til disse møder turde dermed være opfyldt så nogenlunde rimeligt.

Til alle andre rejser, d.v.s. til møder udenfor Statens Arkiver, til seminarer og konferencer, er der en årlig pulje på lidt over 100.000 kr., der imidlertid ikke kun er øremærket til forskning, men også generelt til nordisk udveksling og internationalt samarbejde. Puljen kan således også dække ikke-forskningsansattes arkivfaglige ophold ved andre nordiske arkiver for at studere procedurer o.l., konservatorers rejser til konferencer og arkivarers (forskende som ikke-forskendes) rejser til arkivkongresser. Siden år 2000 administreres puljen af undertegnede. I 2000 blev den straks opbrugt ved den første ansøgningsrunde i februar, mens der i 2001 er en rest, som udloddes efter en ny ansøgningsrunde i august-september. Selv under den urealistiske forudsætning, at samtlige penge i puljen gik til forskningsformål, ville det resultere i en årlig sum på ca. 4000 kr. i gennemsnit til forskerne. Det overlades til panelet at drage sammenligninger til andre forskningsinstitutioner.

For adskillige år siden eksisterede der en særlig ordning, således at der blev givet supplerende forskningstid til deltagelse i seminarer og konferencer. Ordningen blev ophævet for

ca. 10 år siden, og deltagelsen skal nu afholdes ud af 2/7 forskningstiden. Der har fra forskerside gentagende været klaget herover.

### **Forskernes muligheder for kvalificering som seniorforskere**

Afslutningsvis skal et andet problem, som der er kommet fokus på ved evalueringen, berøres. Der er peget på, at Statens Arkiver ikke giver sine forskere (i stillingsstrukturens forstand af ordet) rimelige vilkår til kvalifikation som seniorforskere. Dette er der meget rigtigt i, navnlig da der også stilles store forventninger til forskerne på andre områder, f.eks. til at gennemgå en arkivaruddannelse. Generelt har vi rådet forskerne til at koncentrere deres forskningsindsats om et enkelt, højst to emner. Derudover er der taget højde for problemet ved individuelle ordninger. Problemet er forskelligt fra forsker til forsker, afhængigt af, hvor stor en produktion forskeren bringer med sig udefra ved ansættelsen. Drejer det sig udelukkende om en ph.d. afhandling, der måske ikke engang er helt afsluttet, er problemet størst. De hyppigste problemløsninger har været at sikre vedkommende et frikøb fra Kulturministeriets forskningspulje – ansøgere med ønske om seniorforskerkvalificering bliver altid højt prioriteret – og forlængelse af forskeransættelsen fra de normale tre år til den maksimale ansættelseslængde på fem år. Hidtil er det ikke sket, at en forsker er ”dumpet” ved, at hans eller hendes stilling er blevet opslået som en seniorforskerstilling. Men det kan med rette hævdes, at en mere principiel stillingtagen til og afhjælpning af problemet udestår.

Hans Schultz Hansen,  
landsarkivar, ph.d.,  
Landsarkivet for Sønderjylland,  
forskningschef for Statens Arkiver

# FORSKNINGENS PLACERING I DET SVENSKE OG NORSKE ARKIVVÆSEN

I forbindelse med evalueringspanelets arbejde blev der indhentet oplysninger fra det norske og det svenske arkivvæsen om forskningens placering i disse institutioner. Nedenstående findes sammendrag af oplysningerne i de to besvarelser.

## SVERIGE

Kravet om forskermeritering i det svenske arkivvæsen blev fjernet i 1977. I praksis er der dog fortsat arkivarer, der forskermeriterer sig, uden at dette har direkte tjenstlig sammenhæng. Der findes imidlertid et rådgivende nævn i arkivvæsenet, der uddeler forskningsmidler efter ansøgning.

Det anføres, at Arkivvæsenets ledelse er positivt stemt med hensyn til arkivarernes ønske om at udføre forskning, og gerne fremmer den f.eks. gennem det rådgivende nævns midler. Problemet synes imidlertid her at være, at arkivarer, der ønsker at forske ofte søger til universitetssektoren, hvor forskningsmulighederne er bedre og lønningerne højere.

Frikøb ved hjælp af eksterne midler forekommer. F.eks. betalte Idrætshistorisk Fond i Sverige 2/3 af arbejdstiden for en arkivar, der arbejdede med en idrætshistorisk disputats. Den pågældende arkivar udførte så almindeligt arkivararbejde i den resterende 1/3.

Arkivvæsenet har mulighed for at fremme forskning i arkivvidenskab gennem det der betegnes som *stimulationsmodellen*. Det kan enten ud fra et lokalt eller et centralt ønske aftales med den enkelte enhedschef, at der afsættes tid og arbejdskraft til udforskning af arkivteoretiske eller – videnskabelige emner. Den pågældende enhed kan så få tildelt nødvendige ekstra midler til eventuelle vikarer. Der er her tale om institutionsrelaterede forskningsprojekter.

Der er ikke noget tal på, hvor mange arkivarer, der udfører forskning, enten på fritidsbasis eller midlertidig støttet af stipendiemidler eller forskellige former for frikøb.

En uddybning af den svenske problematik får man gennem et par diskussionsindlæg, der har været bragt i det svenske tidsskrift *Arkiv, Samhälle och Forskning* i nr. 1999:2 og 2000:1

Det ene indlæg ”Relationer i opplösning. Synspunkter på arkivariekåren och den akademiske forskningen” (1999:2) er skrevet af Jan Lindroth, der er universitetsprofessor og tidligere arkivar, og medlem af det rådgivende forskningsnævn. Anledningen til hans indlæg er, at antallet af ansøgninger fra arkivarer om forskningsstipendier er dalet. Han ser deri en tendens, der formentlig vil medføre, at forskning som sådan forsvinder helt fra arkivar-professionen. Arkivkorpset fjerner sig mere og mere fra forskning - med arkivvidenskab som en slags undtagelse. Selv om arkivvidenskab fastholdes som et forskningsemne, så forfalder de hidtidige broer uden at nye bygges op, som Jan Lindroth udtrykker det.

Generelt mener han, at relationerne mellem forskningen og arkivarer bør udbygges. Traditionelt har man sagt, at arkivarenes og forskernes interesser mødes i kassationsproblematikken. Arkivarerne er så at sige den fremtidige forsknings repræsentanter i nutiden.

Hovedbegrundelsen for at arkivarer også bør være forskere, mener Jan Lindroth ligger i at forskning medfører mere kvalificeret forskerservice og bedre kassationsvurderinger. Arkivaren vil gennem sin egen forskning opnå en række fordele, erfaringer, som vil hjælpe ham til at kunne udføre en professionel indsats som arkivar. Disse fem fordele, som samtidig er argumenter for forskning i arkiverne, er:

1. arkivmaterialekendskab
2. forskningskendskab
3. videnskabelig litteraturkendskab
4. forskerkendskab
5. projekt- og udredningskendskab.

Konkluderende siger Jan Lindroth, at hvis holdningen til forskning skal ændre sig blandt arkivarerne, må denne enten være lønmeriterende eller karrieremeriterende.

I et opfølgende indlæg ”Var finns den forskande arkivarie?” i samme nr. af Arkiv, Samhälle och Forskning behandler arkivaren Leif Gidlöf det samme emne. Han mener, at grunden til at man i det svenske arkivvæsen i 1977 gik væk fra forskningsforpligtelsen, var et ønske om at stå som en moderne, rationaliserede institution og at komme væk fra det lidt lærde særpræg. Han stiller tre forhold op, der efter hans mening er årsagen til at ønsket om forskning i dag ikke er særlig udbredt blandt de svenske arkivarer:

1. Vanskelighederne ved i praksis både at drive forskning og udfører det løbende tjenstlige arbejde.
2. Manglen på en tydelig markering fra ledelsens side m.h.t. forskning, således at denne får den fornødne legitimitet og relevans i arkivarene øjne.
3. Forskningens manglende meriteringsværdi.

I det følgende nr. af Arkiv, Samhälle och Forskning (2000:1) findes to modindlæg fra yngre arkivarer, henholdsvis Pia Ewald: ”Är disputerade historiker bättre arkivarier?” og Ann-Katrin Hatje: ”Knyt ihop arkiven med forskarutbildningen!”. Et af de fremførte hovedsynspunkter er her, at man i høj grad kan stille sig tvivlende over for påstanden om, at en historiker vil være den bedste til at varetage moderne arkivproblemer. En nøje gennemgang af arkivernes opgaver i dag vil formentlig afsløre, at der er behov for andre kompetencer end den en historiker vil være i besiddelse af. Et andet af hovedsynspunkterne i indlæggene er, at der bør ske en tilnærmelse mellem forskeruddannelserne og arkiverne. Arkivmomentet bør indgå i universiteternes metodeundervisning, ligesom der bør være mulighed for forskerne for besøg i arkiverne og øget vejledning over for forskerne.

## NORGE

Utilfredshed med forskningens uklare placering i det norske arkivvæsen førte i 1995 til at rigsarkivaren nedsatte et forskningsudvalg. Baggrunden for dette udvalg var ønsket om at etablere et arkivfagligt miljø, som kunne bidrage til at omsætte forskningslyst i produktiv forskning og efterhånden dreje tyngdepunktet i forskningen i arkiverne i mere arkivfaglig retning. Rigsarkivaren leder selv udvalget, der i øvrigt består af to udpeget af arkivledelsen og tre udpeget af arbejdstagerorganisationerne. På den ene side ville man gerne øge den arkivfaglige forskning, og på den anden side ville man også fortsat stimulere lysten til det, der betegnes som *selvvalgt forskning*.

Ordningen, man er nået frem til i Norge efter den seneste aftale indgået mellem rigsarkivaren og arkivarerne den 22. februar 2000, skal kort gengives her.

Som forudsætninger for ordningen anføres det, at ”gennemførelse af forskningsprojekter er vigtige både for udviklingen af den enkelte arkivars kompetence og for opbygningen af Arkivvæsenets kollektive kompetence. Centralt i dette står arkivarernes selvvalgte forskningsprojekter, som kan virke stimulerende både for den som udfører projektet og på det fagmiljø som vedkommende indgår i.”

Arkivarerne oparbejder hvert måned 2 ½ dagsværk d.v.s. 30 dagsværk på et år som kan anvendes til selvvalgt forskning. De første 2 år i ansættelsen skal disse dagsværk dog anvendes til at arbejde med et obligatorisk pensum og en nærmere aftalt opgave, som led i arkivaruddannelsen. Efter 2 års ansættelse kan arkivaren så søge forskningsudvalget om at måtte bruge de oparbejdede timer til et konkret selvvalgt forskningsprojekt. I forbindelse med frikøb eller orlov uden løn kan der ikke oparbejdes forskningstid. Arkivarer opsamler forskningstid og anvender den så efter aftale med enhedschefen i blokke. Uanset den opsparede tid kan der ikke i samme kalenderår anvendes mere end max. 90 dage på et forskningsprojekt.

Der er som sådan ingen forpligtelse til at udføre selvvalgt forskning. Ønsker man ikke at benytte sig af muligheden for selvvalgt forskning, udfører man blot almindelige arbejdsopgaver i stedet for.

En arkivar kan normalt ikke få godkendt mere end et selvvalgt forskningsprojekt ad gangen. I forbindelse med godkendelse af projektet aftales der en tidshorisont for projektet. Når projektet er færdiggjort eller publiceret afgives der rapport til forskningsudvalget.

Som led i ordningen eksisterer der midler afsat til stipendier, som også kan inkludere rejsepenge o.lign. Disse stipendier, som tildeles ud over den opsparede forskningstid, administreres af forskningsudvalget. Denne ordning fungerer ved at de pågældende afdelinger under arkivarens stipendium får tildelt ekstra midler til afholdelse af vikarbetalning.

Endvidere er der etableret *kollokviegrupper*, netværksgrupper, hvor man uden at være samlet omkring et specielt emne forelægger manuskriptudkast og forskningsmæssige problemer for hinanden til drøftelse.

Endeligt har rigsarkivaren startet en publikationsserie, der giver arkivarerne øget mulighed for at få deres forskning publiceret.

Med mellemrum arrangerer rigsarkivaren forskningsseminarer, som både kan behandle arkivteoretiske, forvaltningsmæssige og metodemæssige emner.

Situationen i 2001 gøres op på følgende måde:

”For tiden er der 22 arkivarer ansat i Riksarkivet og 23 i de 8 statsarkiver (landsarkiver). I henhold til Forskningsudvalgets oversigt har nu 8 personer i Riksarkivet og 14 i statsarkiverne selvvalgte forskningsprojekter. Det er almindeligt, at arkivarerne har individuelle projekter. For nyligt er der dog blevet godkendt et samarbejdsprojekt, hvor fire arkivarer fra tre statsarkiver skal samarbejde. Nogle af de 45 arkivarer har været ansat så kort tid, at de endnu ikke er berettiget til selvvalgte forskningsprojekter. Det kan således anslås, at lidt over halvdelen af de arkivarer, som vil kunne gøre brug af forskningsmuligheder, arbejder med et godkendt selvvalgt forskningsprojekt. For de fleste selvvalgte forskningsprojekters vedkommende er der tale om historiske emner. En god del af disse kan dog tillige karakteriseres som arkivrelevante, for eksempel ved at de bidrager til kortlægning og vurdering af arkivernes kildemateriale. Kun nogle få af projekter må karakteriseres som arkivteoretiske. Det skal anføres, at det nævnte samarbejdsprojekt med fire deltagere går ud på at studere normer og praksis ved kassation i anden halvdel af 1800-tallet og i begyndelsen af 1900-tallet.”

HCB

## **Ministeriet for kulturelle anliggenders cirkulære om arbejdstiden for akademisk uddannede medarbejdere ansat ved arkiver, forskningsbiblioteker, museer og visse andre institutioner under ministeriet for kulturelle anliggender af 22. juli 1976..**

**§ 1. Cirkulæret gælder såvel tjenestemand- som overenskomstansatte akademisk uddannede medarbejdere, der er beskæftiget med videnskabeligt arbejde.**

**Stk. 2. Ved akademisk uddannede medarbejdere i henhold til stk. 1 forstås forskningsbibliotekarer, førstebibliotekarer, overarkivarer ved Rigsarkivet, landsarkivarer, arkivarer, overinspektører og museumsinspektører, hvis stillinger forudsætter universitetsuddannelse, anden højere uddannelse eller tilsvarende kvalifikationer.**

**§ 2. Arbejdstiden for akademisk uddannede medarbejdere udgør mindst 40 timer ugentlig. Heraf kan efter aftale med institutionens ledelse indtil to timer daglig – eller i alt højst 2/7 af den ugentlige arbejdstid – anvendes til beskæftigelse med videnskabeligt arbejdsdefter eget valg; dette arbejde skal dog have tilknytning til et af den pågældende institutions fagområder eller vedrøre mere almene problemer inden for den institutionssektor, hvor medarbejderen er ansat.**

**Stk. 2. De enkelte akademisk uddannede medarbejdere afgiver mindst én gang årlig en skriftlig indberetning om, hvorledes deres forskningstid er anvendt, og hvilke opgaver de har arbejdet med; for så vidt angår større samlede forskningsopgaver oplyses tillige, hvor langt arbejdet er fremme, og hvornår det forventes afsluttet.**

**Stk. 3. Den i stk. 2 nævnte indberetning afgives til institutionens ledelse eller ved institutioner, der beskæftiger mindst 6 akademisk uddannede medarbejdere, til et af disse valgt 3-mandsudvalg, der med en udtalelse videregiver den til ledelsen.**

**Stk. 4. Der kan af ledelsen – efter indhentet udtalelse fra det i stk. 3 nævnte udvalg – fastsættes en vis tidsfrist, inden for hvilken forskningsarbejdet skal være afsluttet med en redegørelse.**

**§ 3. Der må ikke oppebæres særskilt betaling for det selvstændige videnskabelige arbejde, der udføres inden for arbejdstiden i henhold til § 2, stk. 1.**

**Stk. 2. Arbejdet skal udføres på institutionen. Der kan dog gøres undtagelse herfra under hensyn til forskningsarbejdets art og de lokale arbejdsforhold.**

**Stk. 3. Arbejdet skal fortrinsvis udføres uden for de tider, hvor institutionen er åben for brugere, mens det arbejde, der i øvrigt falder ind under den pågældendes tjenstlige pligter såvidt muligt skal placeres inden for disse tider.**

**§ 4. Såfremt en medarbejder ikke kan afgive en tilfredsstillende redegørelse for sit forskningsarbejde, inddrages adgangen i henhold til § 2, stk. 1, til anvendelse af en del af arbejdstiden til selvstændigt videnskabeligt arbejde.**

**§ 5. For de i § 1, stk. 2, nævnte medarbejdere, hvis arbejdsområde er af overvejende administrativ og ledende art, kan forholdene medføre, at de pågældende ikke – eller ikke i fuldt omfang – kan få adgang til det i § 2, stk. 1, nævnte selvstændige videnskabelige arbejde.**

**§ 6. Institutionens ledelse tager initiativ til valg af det i § 2, stk. 3, nævnte 3-mandsudvalg.**

**§ 7. Afgørelser truffet af institutionsledelsen kan af vedkommende medarbejder eller forannævnte 3-mandsudvalg indbringes for kulturministeriet.**

**Stk. 2. Såfremt den indbragte klage angår vurderingen af forskningsarbejdets omfang og kvalitet, indhenter kulturministeriet til brug ved afgørelsen af klagen en udtalelse fra en særligt sagkyndig person.**

**STK. 3. Inden afgørelsen i en klagesag drøfter kulturministeriet klagen med Akademikernes Centralorganisation.**

**§ 8. Nærværende cirkulære har virkning fra den 1. august 1976. Samtidig ophæves kulturministeriets cirkulæreskrivelse af 3. april 1973, jfr. Skrivelse af 23. oktober 1961 samt vejledning af 9. januar 1963.**

**Niels Matthiasen**

**/K. Fedder**

**Kulturmin.2.kt., j.nr. 260-2-76**



## Lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer m.v.

**§ 1. Loven gælder for arkiver, biblioteker, museer samt visse andre institutioner under Kulturministeriet, hvor forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave. Loven gælder ikke for institutioner, der er omfattet af lov om videregående institutioner, der er omfattet af lov om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet eller lov om Danmarks Biblioteksskole.**  
**Stk. 2. Kulturministeren fastsætter, hvilke institutioner der er omfattet af denne lov.**

**§ 2. Institutionen udarbejder en flerårig forskningsplan inden for rammerne af de forskningsmæssige hovedområder, som er godkendt af kulturministeren. Institutionen udarbejder endvidere en årlig forskningsberetning. Forskningsplanen og den årlige forskningsberetning. Forskningsplanen og den årlige forskningsberetning sendes til Kulturministeriet sammen med forskningsudvalgets udtalelse, jf. § 3, stk. 3.**  
**Stk. 2. Kulturministeren kan stille krav om emner, der skal indgå i forskningsberetningen.**

**§ 3. I forskningsspørgsmål rådgives institutionens ledelse af et forskningsudvalg, som er nedsat på den pågældende institution. Rådgivningen sker efter anmodning fra institutionens ledelse eller på eget initiativ. Udvalget skal afholde mindst tre møder årligt.**

**Stk. 2. Forskningsudvalgets rådgivning kan bl.a. omfatte**

- 1) forskningens omfang, kvalitet og relevans,
- 2) institutionens forskningsplanlægning,
- 3) institutionens deltagelse i internationale og tværinstitutionelle forskningsprogrammer,
- 4) organiseringen og finansieringen af institutionens-forskning.

**Stk. 3. Udvalget afgiver udtalelse om institutionens forskningsplan og om den årlige forskningsberetning.**

**§ 4. Et forskningsudvalg består af en formand og fire andre medlemmer. Udvalget vælger blandt sine medlemmer en formand. Udvalget fastsætter selv sin forretningsorden.**

**Stk. 2 Tre af udvalgets medlemmer udpeges for en periode af fire år af de relevante statslige forskningsråd efter indhentet udtalelse fra Kulturministeriets Rådgivende Forskningsudvalg. Disse eksterne medlemmer må ikke være ansat på den pågældende institution eller i øvrigt have tilknytning til denne.**

**Stk. 3 To af udvalgets medlemmer vælges for en periode af fire år af og blandt institutionens videnskabelige medarbejdere.**

**Stk. 4 Medlemmer af forskningsudvalget kan genudpeges eller genvælges for en periode af højst to år.**

**Stk. 5 En repræsentant for institutionens ledelse deltager som tilforordnet uden stemmeret i udvalgets møder. Forskningsudvalget kan i særlige tilfælde træffe beslutning om, at ledelsen ikke deltager i enkelte møder eller dele heraf.**

**Stk. 6 Institutionen stiller sekretariatsbistand til rådighed for udvalget.**

**Stk. 7 Kulturministeren kan i særlige tilfælde bestemme, at der nedsættes fælles forskningsudvalg for flere institutioner. Ministeren kan herunder bestemme, at udvalget skal have flere end fem medlemmer.**

**§ 5. Kulturministeren kan fastsætte regler for ansættelsesprocedurer og fagkyndig bedømmelse ved ansættelse af videnskabelige medarbejdere.**

**§ 6. Institutionen kan mod betaling påtage sig løsning af forsknings-, udrednings- og rådgivningsopgaver.**

**§ 7. Institutionen deltager i uddannelsen af forskere inden for sit arbejdsområde.**

**§ 8. Institutionen kan deltage i nationale og internationale forskningsprogrammer og modtage midler fra forskningsråd, fonde og lignende.**

**§ 9. Institutionen skal offentliggøre sine forskningsresultater. Særlige hensyn kan dog begrunde afvigelser fra denne regel.**

**§ 10. Kulturministeren kan fastsætte regler for gennemførelse af uafhængige evalueringer af institutionens forskning og forskningsformidling.**

**§ 11. Kulturministeren kan bestemme, at en institution skal undtages fra en eller flere bestemmelser i loven.**

**§ 12. Loven træder i kraft den 1. juli 1996.**

**§ 13. Forskningsudvalg i henhold til § 3 og § 4 skal være nedsat inden den 1. juli 1997.**

**Stk 2. Kulturministeren kan i kan i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1.**

*Givet på Christiansborg Slot, den 27. marts 1996*

*Under Vor Kongelige Hånd og Segl*

**MARGRETHE R.**

**/Jytte Hilden**



**f. Deltagelse i nationale seminarer og kongresser m.v. i 2000:**

(Angiv tema, tid og sted for arrangementet og titel på dine eventuelle foredrag og papers, og anfør endvidere, hvis du har medvirket ved arrangementets tilrettelæggelse)

**g. Samlet status for projektet ved udgangen af 2000:**

**h. Evt. opnået økonomisk støtte til projektet i løbet af 2000:**

(Her anføres frikøb til udarbejdelsen med angivelse af finansieringskilde og antal måneder samt økonomisk støtte til trykning med angivelse af tilskudsgiver og beløb)

*Projekt 2*

**a. Projektets titel:**

**b. Bøger, artikler og samleværksbidrag samt kildeudgivelser, der er publiceret i 2000**

(Der anføres fulde bibliografiske data med sidetalsangivelse for hver publikation. For internetpublikationer anføres URL-adresse og antal sider)

Vil du karakterisere publikationen som (sæt x):

Overvejende rettet imod et videnskabeligt publikum \_\_\_\_\_

Rettet både mod et videnskabeligt og et bredt publikum \_\_\_\_\_

Overvejende rettet imod et bredt publikum \_\_\_\_\_

**c. Manuskripter, der er færdiggjort i 2000**

(Der anføres for hvert utrykt manuskript titel, sideantal samt evt. tidsskrift, antologi eller lign., hvor publikation vil finde sted)

**d. Endnu uafsluttede arbejder:**

(Dette gælder bl.a. artikelmanuskripter, der er ved at blive udarbejdet)

**e. Deltagelse i internationale seminarer og kongresser m.v. i 2000:**

(Kongresser etc. er internationale, når der deltager forskere fra mindst to nationer. Dog gør en enkelt udenlandsk foredragsholder ved et dansk arrangement ikke dette til et internationalt. Angiv tema, tid og sted for arrangementet og titel på dine eventuelle foredrag og papers, og anfør endvidere, hvis du har medvirket ved arrangementets tilrettelæggelse)

**f. Deltagelse i nationale seminarer og kongresser m.v. i 2000:**

(Angiv tema, tid og sted for arrangementet og titel på dine eventuelle foredrag og papers, og anfør endvidere, hvis du har medvirket ved arrangementets tilrettelæggelse)

**g. Samlet status for projektet ved udgangen af 2000:**

**h. Evt. opnået økonomisk støtte til projektet i løbet af 2000:**

(Her anføres frikøb til udarbejdelsen med angivelse af finansieringskilde og antal måneder samt økonomisk støtte til trykning med angivelse af tilskudsgiver og beløb)

*Tilføj om nødvendigt flere projektnumre ved at bruge kopieringsfunktionen i Word*

---

**3. Arbejder uden for forskningsplanen:**

**a. Bøger, artikler og samleværksbidrag samt kildeudgivelser, der er publiceret i 2000:**

(Der anføres fulde bibliografiske data med sidetalsangivelse for hver publikation. For internetpublikationer anføres URL-adresse og antal sider)

Vil du karakterisere publikationen som (sæt x):

Overvejende rettet imod et videnskabeligt publikum \_\_\_\_\_

Rettet både mod et videnskabeligt og et bredt publikum \_\_\_\_\_

Overvejende rettet imod et bredt publikum \_\_\_\_\_

**b. Manuskripter, der er færdiggjort i 2000:**

(Der anføres for hvert manuskript titel, sideantal samt evt. tidsskrift, antologi el.lign., hvor publicering vil finde sted)

**c. Deltagelse i internationale seminarer og kongresser m.v. i 2000:**

(Kongresser etc. er internationale, når der deltager forskere fra mindst to nationer. Dog gør en enkelt udenlandsk foredragsholder ved et dansk arrangement ikke dette til et internationalt. Angiv tema, tid og sted for arrangementet og titel på dine eventuelle foredrag og papers, og anfør endvidere, hvis du har medvirket ved arrangementets tilrettelæggelse)

**f. Deltagelse i nationale seminarer og kongresser m.v. i 2000:**

(Angiv tema, tid og sted for arrangementet og titel på dine eventuelle foredrag og papers, og anfør endvidere, hvis du har medvirket ved arrangementets tilrettelæggelse)

**g. Evt. opnået økonomisk støtte i løbet af 2000:**

(Her anføres frikøb til udarbejdelsen med angivelse af finansieringskilde og antal måneder samt økonomisk støtte til trykning med angivelse af tilskudsgiver og beløb)

---

**4. Publicerede anmeldelser, kronikker, leksikonartikler, og andre småstykker:**

(Det er ikke nødvendigt at anføre bidragene hver for sig, men tilstrækkeligt at angive art, samlet antal og de relevante tidsskrifter/aviser el.lign.)

---

**5. Undervisning på universiteter og andre højere læreanstalter i 2000:**

(angiv læreanstaltens, instituttets og forelæsnings/øvelsens navn)

---

**6. Medvirken i videnskabelige bedømmelser og censorvirksomhed i 2000:**  
(angiv afhandlingens/stillingens art og sted)

---

**7. Videnskabeligt baseret formidlingsvirksomhed i 2000:**  
(Herunder aftenskoleundervisning, Folkeuniversitetsforelæsninger og anden folkelig oplysningsvirksomhed)

---

**8. Redaktionsarbejde:**

---

**9. Andre videnskabelige aktiviteter:**  
(Herunder videnskabelig planlægnings- og tilsynsvirksomhed samt bestyrelsesposter i videnskabelige selskaber m.m.)

---

**10. Bemærkninger i øvrigt:**  
(herunder evt. problemer i forbindelse med forskningstidens afvikling)

---

**Indsendes senest d. 22.1.2001 til forskningschef Hans Schultz Hansen, Landsarkivet i Aabenraa pr. elektronisk post.**

## Arkivarer med forskningstid i Statens Arkiver 1980-2000

Enhed	1980	1990	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
RA	21	19	14	14	14	14	13	13	12	12
LAK	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
LAO	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
LAV	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3
LAA	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
EA*	5	5	4	4	4	4	4	2	2	2
DDA*	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
I alt	41	38	31	30	30	30	29	27	26	26

\*EA og DDA blev først en del af Statens Arkiver fra 1992/93, men er her medregnet for sammenlignelighedens skyld.

**Noter:**

Antallet refererer til årets udgang. Midlertidige vakancer i forbindelse med stillingsledighed o.l. Er ikke medregnet. Vikarer for forskere, der er frikøbt, er ikke medregnet. Det er til gengæld de Frikøbte forskere. Michael Gelting, der har orlov under sin ansættelse på Kbh. Univ., er ligeledes medregnet.

Seniorrådgivere er kun medregnet, for så vidt de har fast forskningstid. Der blev ved bedømmelsen Af forskere på overgangsordningen i 1997 med virkning fra 1998 udpeget 3 seniorforskere (2 på RA og 1 på EA), hvoraf den ene (på RA) har beholdt sin faste forskningstid.

Endvidere udgik 1 af de bedømte af den videnskabelige struktur (EA).

RA: 1998 var en fratrædende seniorforsker fra DDA midlertidigt tilknyttet RA.

LAK: Den fjerde arkivarstilling bortfaldt i 1987.

LAV: Indtil 1979 var der 5 arkivarer med forskningstid.

LAA: Den ene stilling 1998-2000 er midlertidigt formelt en stilling uden for strukturen, men den pågældende har fast forskningstid svarende til forskerne.

EA: Den ene stilling har indtil 2000 formelt været en souschefstilling. Indtil 1992 var der (incl.souschefen) 5 stillinger med forskningstid ved EA.

DDA: Indtil og med 1992 havde chefen for DDA (formelt en universitetslektor) forskningstid, Der var m.a.o. indtil da tre forskere her.

**Kilder:**

1980 og 1990: Personalehåndbøger

1993-1996: Opgørelser ved Statens Arkivers sekretariat

1997-2000: Forskningsårsberetninger

